

Espoon kaupunki

Espoon kaupunginkirjaston asiakasvaikuttavuus ja palveluverkko

Selvitys

9.9.2022

Sisällys

Saatesanat Espoon kirjastojen asiakasvaikuttavuuden ja palveluverkon tarkastelulle	1
1 Johdanto	3
1.1 Selvityksen tavoite	3
1.2 Selvityksen rakenne ja lähtöaineistot	3
1.3 Espoon väestöennuste	4
2 Espoon kaupunginkirjaston nykytilan kuvaus	7
2.1 Yleisen kirjaston tehtävät	7
2.2 Kirjastopalveluiden järjestäminen Espoossa	7
2.3 Kirjastojen saavutettavuus Espoossa	8
3 Espoon kaupunginkirjaston palvelut ja palvelujen käyttö	16
3.1 Käynnit	16
3.2 Käyntien jakautuminen alueittain	22
3.3 Lainat	25
3.4 Varaukset	29
3.5 Tapahtumat	30
4 Espoon kaupunginkirjaston talous	34
4.1 Vertailu muihin suuriin kaupunkeihin	34
4.2 Kirjastopalveluiden sisäinen kulujakauma	38
4.3 Tilat	41
5 Nykyinen kirjastojen palveluverkko	43
5.1 Aluekirjastot	45
5.1.1 Entressen kirjasto	45
5.1.2 Ison Omenan kirjasto	45
5.1.3 Lippulaivan kirjasto	45
5.1.4 Sellon kirjasto, ml. venäjänkielinen kirjasto	45
5.1.5 Tapiolan kirjasto	46
5.2 Lähikirjastot	46
5.2.1 Haukilahden kirjasto	46
5.2.2 Kalajärven kirjasto	46
5.2.3 Karhusuon kirjasto	47
5.2.4 Kauklahden kirjasto	47
5.2.5 Laajalahden kirjasto	47
5.2.6 Laaksoalahden kirjasto	48

9.9.2022

5.2.7	Nöykkiön kirjasto	48
5.2.8	Otaniemen kirjasto	48
5.2.9	Saunalahden kirjasto	48
5.2.10	Soukan kirjasto	49
5.2.11	Suurpellon kirjasto.....	49
5.2.12	Viherlaakson kirjasto	49
5.3	Paikasta riippumattomat kirjastopalvelut	49
5.3.1	Joustoasiakkuus	49
5.3.2	Elämysauto Välkky	50
5.3.3	eKirjasto	50
5.4	Kirjastoyhteistyö Helmet-kirjastojen kanssa	51
5.5	Mediakasvatus.....	51
6	Asiakasvaikuttavuus- ja sidosryhmäkyselyn tulokset	54
6.1	Asiakasvaikuttavuuskyselyssä kirjastojen käyttö ja saavutettavuus	56
6.2	Kirjastopalveluiden merkitys	59
6.3	Sidosryhmäkyselyssä kirjastojen käyttö ja saavutettavuus (kesken)	62
6.4	Kyselyihin vastanneiden näkemykset palveluverkon ja palvelukonseptien kehittämisestä	64
6.5	Uudet kaupunginosat	68
7	Kirjastopalveluiden konseptointi	71
7.1	Nykyiset kirjastokonseptit	71
7.1.1	Henkilöstö	72
7.2	Kirjastokonseptit.....	72
7.2.1	Asiointikirjasto	72
7.2.2	Lähikirjasto.....	73
7.2.3	Aluekirjasto	73
8	Kohti tulevaisuutta	75

Kuvat

Kuva 1 Tilastokeskuksen vuonna 2021 laatima väestöennuste Espoon kaupungille vuosiksi 2021-2040 (Tilastokeskus 3.5.2022)	4
Kuva 2 Espoon kaupungin eri ikäryhmien väestöennuste vuosille 2021-2040 (Tilastokeskus 3.5.2022)	5
Kuva 3 Espoon kaupunginkirjaston käynnit vuosina 2006-2021 (Espoon kaupunki, 2022)	16
Kuva 4 Espoon kaupunginkirjaston käyntien jakautuminen kuukauden mukaan vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki, 2022)	17
Kuva 5 Espoon kaupunginkirjaston käyntien prosentuaalinen jakautuminen kirjaston mukaan vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)	19

9.9.2022

Kuva 6 Espoon kaupunginkirjaston käyntien prosentuaalinen jakautuminen kirjaston mukaan vuonna 2019 (Espoon kaupunki 2022)	20
Kuva 7 Espoonlahden alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)	22
Kuva 8 Keski- ja Pohjois-Espoon alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022) ..	23
Kuva 9 Leppävaaran alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)	23
Kuva 10 Matinkylän alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)	24
Kuva 11 Tapiolan alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)	24
Kuva 12 Hakeutuva kirjastotoiminta vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)	25
Kuva 13 Espoon kaupungin kirjastotiloissa tapahtuneet lainaustapahtumat vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)	25
Kuva 14 Espoon kaupungin kirjastojen lainaustapahtumat (Espoon kaupunki 2022)	26
Kuva 15 Espoon kirjastojen kirjalainojen (ml. nuotit) suhteellinen jakautuminen kirjastoittain vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)	28
Kuva 16 Espoon kirjastojen AV-aineistojen suhteellinen jakautuminen kirjastoittain vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)	29
Kuva 17 Varaukset, jotka johtaneet lainaan vuosina 2019 ja 2020	30
Kuva 18 Espoon kaupunginkirjaston tapahtumien lukumäärät ja osallistujamäärät kuukausittain vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)	33
Kuva 19 Suurten kaupunkien kirjastojen toimintakulut suhteessa asukasluukuun (Suomen yleisten kirjastojen tilastot)	35
Kuva 20 Suurten kaupunkien tilakustannukset suhteessa asukasluukuun vuosina 2010–2021 (Suomen yleisten kirjastojen tilastot)	37
Kuva 21 Aluekirjastojen kustannusten keskinäinen jakautuminen	39
Kuva 22 Lähikirjastojen kustannusten keskinäinen jakautuminen	40
Kuva 23 Asukasvaikuttavuuskyselyn postinumeronsa ilmoittaneet vastaajat kirjastoittain	54
Kuva 24 Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden kirjastojen jakautuminen	56
Kuva 25 Asiakasvaikuttavuuskyselyssä valitut syyt, miksi vastaaja ei käytä Espoon kirjastoja tai käy Espoon kirjastoissa	57
Kuva 26 Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden vastaukset kirjastokäyntien tiheydestä jaoteltuna vastaajan ikäryhmän mukaan	58
Kuva 27 Asiakasvaikuttavuuskyselyn vastaajien vastaukset kirjaston saavutettavuuden tärkeydestä jaoteltuna vastaajan kielen mukaan	58
Kuva 28 Kirjastopalvelujen merkitys vastaajalle (1=ei lainkaan merkitystä, 2=vain vähän merkitystä, 3=jonkin verran merkitystä ja 4=paljon merkitystä) vastausmäärät palveluittain	60
Kuva 29 Mistä kirjaston palvelusta vastaajat ovat valmiita luopumaan, mikäli kirjaston palveluja supistetaan, jaottelu ikäryhmän mukaan	61
Kuva 30 Mistä kirjaston palvelusta vastaajat eivät ole valmiita luopumaan, jaottelu kieliryhmän mukaan	62
Kuva 31 Sidosryhmäkyselyyn vastanneiden valitsevat kirjastot, joiden palveluja organisaatio pääasiassa käyttää	62
Kuva 32 Sidosryhmäkyselyn vastaajien organisaatioiden jakautuminen	63
Kuva 33 Sidosryhmäkyselyn päiväkotien ja koulujen vastaajien arvot kirjaston läheisyyden etäisyydestä, jotta vastaaja kävisi kirjastossa ryhmänsä kanssa	63
Kuva 34 Sidosryhmäkyselyyn vastanneiden kirjastojen palvelujen käyttämistä kuvaavien vastausten jakautuminen vaihtoehdoittain	64
Kuva 35 Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden arviot eri toimenpiteiden vaikutuksista kirjastopalveluiden käyttöön	65
Kuva 36 Vastausten jakautuminen kysymykseen ”Jos Sinun pitäisi päättää, niin mitä tekisit?” Kolme kirjastopalvelujen määrään ja laatuun liittyvää vastausvaihtoehtoa	65
Kuva 37 Vastausten jakautuminen kysymykseen ”Jos Sinun pitäisi päättää, niin mitä tekisit?” Kolme kirjastopalvelujen määrään ja laatuun liittyvää vastausvaihtoehtoa jaoteltuna vastaajaryhmien iän mukaan ..	66
Kuva 38 Vastausten jakautuminen vaihtoehtoisten tulevaisuuskuvien (”Jos olisit espoolainen päättäjä, niin kumman vaihtoehdon valitsisit?”) kesken	67

9.9.2022

Kuva 39 Vastausten jakautuminen ikäryhmien kesken vaihtoehtoisten tulevaisuuskuvien ("Jos olisit espoolainen päättäjä, niin kumman vaihtoehdon valitsisit?) välillä	67
Kuva 40 Kaikkien vastaajien näkemys uusien kaupunginosien kirjastopalveluiden järjestämisestä tulevaisuudessa.....	68
Kuva 41 Vastaajien näkemys uusien kaupunginosien kirjastopalveluiden järjestämisestä tulevaisuudessa, vastaukset jaoteltu vastaajan ikäryhmän mukaan	69
Kuva 42 Sidosryhmäkyselyyn vastanneiden näkemykset kirjaston vaikutuksesta asukkaiden elinoloihin	70

Taulukot

Taulukko 1 Espoon kaupungin eri ikäryhmien väestöennuste ja määrällinen muutos vuosina 2021-2030 ja 2021-2040 (Tilastokeskus 3.5.2022)	5
Taulukko 2 Espoon kaupungin kokonaisasukasmäärä, lasten ja nuorten määrät sekä näiden suhteellinen osuus kokonaisasukasmäärästä ja kirjastojen vaikutusalueiden piirissä olevista asukkaista (Espoon kaupunki 2022).....	9
Taulukko 3 Espoon kirjastot vaikutusalueen asukasluvun mukaan suuruusjärjestyksessä (Espoon kaupunki 2022).....	12
Taulukko 4 Espoon kirjastot vaikutusalueen muun kielisten asukkaiden osuuden mukaan suuruusjärjestyksessä (Espoon kaupunki 2022)	13
Taulukko 5 Espoon kirjastot vaikutusalueen 0-16-vuotiaiden asukkaiden mukaan suuruusjärjestyksessä (Espoon kaupunki 2022).....	14
Taulukko 6 Espoon kirjastot, kirjaston lähin aluekirjasto ja etäisyys lähimpään aluekirjastoon kilometreinä (Espoon kaupunki 2022).....	14
Taulukko 7 Espoon kaupunginkirjaston käyntien jakautuminen kirjaston mukaan vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki, 2022)	18
Taulukko 8 Espoon kaupunginkirjaston vuoden 2021 kirjastokorttia käyttäneiden jakautuminen postinumeron mukaan (Espoon kaupunki 2022).....	21
Taulukko 9 Käynnit, lainaustapahtumat ja lainaustapahtumat käyntiä kohden alueittain ja kirjastoittain vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022).....	27
Taulukko 10 Espoon kaupungin kirjastojen varaukset, lainat ja varauksen kautta lainaksi päätyneet	30
Taulukko 11 Vuoden 2019 kirjastojen järjestämät tapahtumat, niiden lukumäärät ja osallistujamäärät (Espoon kaupunki 2022).....	31
Taulukko 12 Espoon kaupungin opetus- ja kulttuuriministeriölle raportoimat tapahtumat (Espoon kaupunki 2022).....	31
Taulukko 13 Tapahtumien määrien ja asiakasmäärien jakautuminen tapahtuman kohderyhmän ja luonteen mukaan jaoteltuna (Espoon kaupunki 2022)	32
Taulukko 14 Espoon kaupunginkirjaston talous (Espoon kaupunki 2021, talousarvio 2022)	34
Taulukko 15 Suurten kaupunkien kirjastopalveluiden tulot ja menot kulu- ja tuottolajeittain. Huomioitu vain sellaiset tilit, joille kertynyt menoja tai tuloja yli 0,5 euroa per asukas.....	36
Taulukko 16 Suurten kaupunkien palvelupisteiden ja aukiolotuntien määrä.....	37
Taulukko 17 Kirjastojen kustannuspaikoille suoraan jaetut kulut 2022 eri kululuokilla.	38
Taulukko 18 Kirjastojen kaikki kulut TA 2022 jaettuna laskennallisen henkilöstömäärän suhteessa. Taulukko sisältää myös taulukossa 17 olevat kustannuspaikoille suoraan jaetut eurot.	39
Taulukko 19 Sisäisten kustannusten jakautuminen	40
Taulukko 20 Espoon kaupungin kirjastojen rakentamisvuodet ja viimeisimmän merkittävän korjausremontin ajankohta (Espoon kaupunki 2022)	41
Taulukko 21 Espoon kaupungin kirjastojen käytössä olevat neliöt, vuosivuokra ja neliövuokra/kuukausi (Espoon kaupunki 2022).....	42
Taulukko 22 Asukasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden jakautuminen postinumeron mukaan kirjastoittain	55
Taulukko 23 Saavutettavuuden jakautuminen vastaajan asiointikirjaston mukaan	59
Taulukko 24 Vaihtoehtoisten tulevaisuuskuvien jakautuminen vastaajan kieliryhmän mukaan	68
Taulukko 25 Asiointikirjastoittain jaoteltuna vastaajien näkemykset uusien kaupunginosien kirjastopalveluiden järjestämisestä tulevaisuudessa	69
Taulukko 26 Lähikirjastojen tarkastelua	76

9.9.2022

Kartat

Kartta 1 Espoon kaupungin aluekirjastojen ja lähikirjastojen sijoittuminen Espoon kaupungin alueelle ja kirjastojen saavutettavuusalueet (Espoon kaupunki 2020)	10
Kartta 2 Espoon kaupungin aluekirjastojen ja lähikirjastojen sijoittuminen Espoon kaupungin alueelle, kirjastojen saavutettavuusalueet ja asukastiheys (Espoon kaupunki 2020)	11
Kartta 3 Espoon ja Kauniaisten linjakartta (www.hsl.fi 9.5.2022)	15
Kartta 4 Espoon lähi- ja aluekirjasto ja postinumeroalue.....	43
Kartta 5 Länsimetron asemat (Länsimetro Seurantapalvelu (lansimetro.fi)).....	75

LIITTEET

LIITE 1. Lainaustapahtumat ja lainojen suhteellinen jakautuminen kirjastoittain vuosina 2018-2021	
LIITE 2. Kirjastokohtaiset kirjastosivut	
LIITE 3. Helmet kyselyn tulossivu kirjaston käytöstä	
LIITE 4. Kirjastokonseptoinnin yhteenveto	
LIITE 5. Kirjastopalveluiden palvelukonseptit -kuva	

9.9.2022

Espoon kaupunginkirjaston asiakasvaikuttavuus ja palveluverkko

Saatesanat Espoon kirjastojen asiakasvaikuttavuuden ja palveluverkon tarkastelulle

Kirjastolain kuntien tehtäväksi osoittamia palveluita on tutkittu ja suunniteltu Opetus- ja kulttuuriministeriössä, Kuntaliitossa sekä Aluehallintovirastossa vaikuttavuuden, saavutettavuuden ja tehokkuuden näkökulmasta. Vaikuttavuuden hankesivusto (vaikuttavuus.kirjastot.fi) on hyvä tiedonlähde. Lisäksi olennainen ohjaava teksti on laatusuositus (valtioneuvosto.fi).

Laatusuosituksessa kerrataan vaikuttavuuden näkökulmia:

- Vaikuttavuus tavoitteiden saavuttamisena
- Vaikuttavuus toimenpiteen seurauksena
- Vaikuttavuus palvelujärjestelmän kykyä saada aikaan vaikutuksia
- Vaikuttavuus suhteessa tarpeisiin
- Vaikuttavuus mekanismien tarkastelemisena
- Vaikuttavuuden mekanismit
- Vaikutusten ala, eli yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Laatusuositus kehottaa siirtymään ”kohti toimintaympäristön muutosten järjestelmällisempää analyysiä, palveluiden kilpailukyvyyn arviointia digitaalisessa informaatioympäristössä sekä ylipäänsä tulevaisuuden ennakointiin”. Tämän raportin ja sen tietoanalyysin perusteella on tarpeen tehdä kestävä päätös, joka rakentaa hyvää tulevaisuutta kirjastopalveluiden käyttäjille, ottaen huomioon taloudelliset haasteet.

Kirjastopalvelut ovat kaupallisen kilpailun lisääntyessäkin yhä erittäin käytetty lukemisharrastuksen tuki. Tutkimuksissa on todettu vapaa-ajan lukemisella olevan suurempi vaikutus lasten koulumenestykseen kuin heidän perheensä sosioekonomisella statuksella. Kirjojen saatavuudella on osoitettu olevan merkitystä luetuttumusten kehittymiseen tulotasosta riippumatta. Lisäksi kirjastojen on osoitettu edistävän käyttäjiensä informaatiolukutaitoa ja tiedonhakutaitoa.

Pitkällä aikavälillä lukutaito ja vapaasti saatavilla oleva informaatio - johon sisältyy työasemien käyttömahdollisuus ja langaton verkko - ovat merkityksellisiä hyvinvoinnille, työllisyydelle ja kilpailukyvyille. Nykyaikainen monimutkainen yhteiskunta toimii monelta ulottuvuudeltaan (mm. hallinto, laki, oppiminen, työelämä) tekstien kautta. Siksi yhteiskunta tarvitsee laajapohjaista lukutaitoa toimiakseen, ja yksittäinen ihminen tarvitsee sujuvaa käytännön lukutaitoa selvitäkseen ja menestyäkseen yhteiskunnassa. Ymmärrys tästä sekä kirjallisen kulttuurin arvostus näkyy siten, että ihmiset arvostavat kirjojen lukemisen lisäksi sitä, että toiset lukevat kirjoja, kulttuurin säilymisen vuoksi. Jokaisen luetun kirjan arvo on siten enemmän kuin sen arvo kirjan lukijalle. Välittömien vaikutusten heikko mitattavuus yhteiskunnan tasolla on aiheuttanut sen, että kirjastopalveluista on herkästi tehty säästöjä.

Kävijämäärät ovat merkittävä osoitus vaikuttavuudesta. Me elämme fyysisessä todellisuudessa. Meillä on tarve tavata toisia ja liikkua yleisillä paikoilla, ja me kaipaamme inspiraatiota sekä ajatusten syvällisyyttä. Vapaasti käytettävissä olevat tilat ehkäisevät syrjäytymistä. Niillä on siis kahtalainen rooli: ne

9.9.2022

toisaalta palvelevat tiedonsaantia ja kulttuuria aineistojensa ja muiden toimintojensa kautta, mutta toisaalta ne edistävät yleistä viihtyvyyttä miellyttävänä julkisina tiloina. Valtaosa ei-lainaavista kävijöistä on miehiä ja monet ovat maahanmuuttajia. Osa näistä kirjastojen käyttäjistä viipty kirjastoissa useita tunteja kerrallaan ja käy kirjastoissa 4–5 päivänä viikossa. Tällaista kirjastojen käyttöä motivoi tyypillisesti osallistuminen erilaisiin kokoontumisiin ja tapaamisiin.

Hyvinvointikunnassa kulttuurilla, ilolla ja luovuudella on suuri merkitys. KulttuuriEspoo -ohjelmassa Espoo nähdään vuonna 2030 luovana ja rohkeana kulttuurikaupunkina, joka tukee kestävästä elämäntapaa. Kulttuurin tärkeänä tehtävänä on edistää sosiaalisesti kestävästä Espoota, lisätä hyvinvointia, ymmärrystä ja empatiaa sekä luoda ihmisille iloa ja elämyksiä. Kulttuuri ja taide ovat tulevaisuudessa yhä vahvemmin läsnä kaupungin hengessä, asukkaiden arjessa, fyysisessä kaupunkiympäristössä ja espoolaisessa identiteetissä. Yhtenä näkökulmana leikkiminen näyttäisi olevan uusi trendi kansainvälisessä keskustelussa luovuudesta ja kirjastoista. Leikkiä ja luovuutta yhdistää se, että ne motivoituvat ihmisen sisäisestä inspiraatiosta eivätkä juuri koskaan esiinny silloin, kun ihminen on ahdistunut tai keskittynyt saavuttamaan jonkin tavoitteen. Molempiin kuuluu tavanomaisuudesta poikkeava ideoiden, tekemisten tai tilanteiden yhdisteleminen. Kirjastot tarjoavat leikkitiloja, mahdollisuuksia pelata niin laupeleillä kuin konsolipeleillä, kirjastoseikkailuita ja sadutusta tavallisempien satutuntien lisäksi.

Hyvinvointikertomuksessa nimetään tulevaisuuden haasteiksi nopea väestön sekä vieraskielisen väestön kasvu, ikärakenteen vanheneminen, kaupungistuminen, talouden hidas kasvu, asukkaiden yksinäisyys, syrjäytyminen ja sosiaaliset ongelmat. Myös asuinalueiden epäsuotuisan eriytymiskehityksen riski nostetaan esille ja tätä halutaan ehkäistä kehittämällä kaupunkikeskuksista kestävästä kasvua, yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia tukevia.

Kirjastojen merkitystä taloudelle ja yrittäjyydelle on tutkittu eniten välillisten vaikutusten kautta, mutta joitakin esimerkkejä löytyy myös suorista tavoista käyttää kirjastoa. Suomessakin on joissakin kirjastoissa luotu suoranaisia Office-alueita. Tavallisempaa on tarjota myös opiskelijoille ja oleskeluun sopivaa tilaa, jota yrittäjät käyttävät. Aalto-yliopiston yhdyskuntasuunnittelun professori Kimmo Lapintie on kehityksestä huolissaan. Hän epäilee, että kunnissa ei ymmärretä kirjastojen muuttunutta roolia. ”Kirjastot eivät ole enää vain sivistyksen ja kulttuuripalvelujen näyttämöitä, vaan ne tukevat työntekoa ja uuden yritystoiminnan syntymistä.” (Professori: Lähikirjastoja lakkauttamalla kunnat tekevät karhunpalveluksen – yrittäjille | Yle Uutiset). Yrittäjät eivät valitettavasti olleet aktiivisia vastaajia kevään kyselyssä Espoossa, mutta arkinen havainnointi kirjastoissa kertoo, että yksinyrittäjät käyttävät aktiivisesti kirjastojen tiloja.

Espoossa 9.9.2022

Ritva Nyberg, kirjastopalveluiden johtaja

9.9.2022

1 Johdanto

1.1 Selvityksen tavoite

Espoon kaupunginkirjaston asiakasvaikuttavuustarkastelun ja palveluverkkoselvityksen **tavoitteena** on määritellä toimipisteiden palvelutaso sekä hahmottaa tulevaisuuden tarpeita. Palveluverkkosuunnitelmassa toimipisteiden palvelutaso kuvataan palvelukonsepteina. Käytetyt palvelukonseptit ovat:

- Aluekirjasto
- Lähikirjasto
- Asiointikirjasto
- Hakeutuvan toiminnan kirjastopalvelut
- e-kirjasto

Toimipisteiden laadun ja tiheyden tarkastelu suhteutetaan toimintaympäristön muutoksiin. Yksi palvelutasoa määrittävä tekijä on kirjaston vaikutusalueen asukasmäärä. Kaupungin palveluverkon suunnittelun lähtökohtana ovat kirjastopalvelujen järjestämisen tasapuolisuus ja kaupunkilaisten alueellinen tasavertaisuus suhteessa kirjastopalveluiden saatavuuteen.

Nykytilan selvittämisen yhteydessä kaupunkilaiset arvioivat palvelukonseptien **asiakasvaikuttavuutta** vastaamalla palveluverkon laajuuteen ja toimipisteiden palvelutarjontaan liittyviin kysymyksiin. Kaupunkilaiset arvioivat myös erilaisten järjestämisvaihtoehtojen ja säästötoimenpiteiden vaikutuksia kirjastopalveluihin. Raportin valmistelussa käsiteltiin tulevien asuinalueiden kirjastopalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta.

Palveluverkkoselvityksen kanssa samaan aikaan kaupunginkirjasto tekee strategia- ja visiotyötä. Osana kirjastopalvelujen strategiaa, kehittämissuunnitelmassa linjataan, miten Helmet-yhteistyö ja kansallinen eKirjasto nivotaan Espoon kaupunginkirjaston kirjastopalveluihin ja osaksi palveluverkkoa.

1.2 Selvityksen rakenne ja lähtöaineistot

Palveluverkkoselvitys ja asiakkuusvaikuttavuustarkastelu -asiakirja muodostuu kuudesta kokonaisuudesta. Selvityksen ensimmäisessä osassa tarkastellaan Espoon kaupunginkirjastoa. Kaupunginkirjaston nykytilan kuvaus kohdistuu Espoon kaupungin kirjastopalveluihin kokonaisuutena ja pohjautuu vuoden 2021 toteutumätietoihin sekä vuosien 2017–2021 aikasarjoihin. Osa kirjastopalvelujen volyymitiedoista esitetään karttatietoina.

Selvityksen toisessa osassa tarkastellaan nykyistä palveluverkkoa. Aluekirjastojen ja lähikirjastojen tarkastelut on erotettu toisistaan. Kirjastokohtaiset yksityiskohtaisemmat tiedot, ns. kirjastosivut, on sijoitettu selvityksen liitteisiin.

Sekä kaupunginkirjaston kokonaisuuden että nykyisen palveluverkon tarkasteluun valitut tiedot ovat osa kirjastopalvelujen ISO-standardien (11620:2014) indikaattoreita. Indikaattoreista valittiin tarkasteluun ne, jotka soveltuvat parhaiten kuvaamaan palveluverkkoa, sen määrällisiä ja laadullisia ominaisuuksia.

9.9.2022

Selvityksen kolmannessa osassa tarkastellaan asiakasvaikuttavuutta käymällä läpi kaupunkilaisille suunnatun kyselyn tulokset. Neljäs osa jatkaa kolmannen kanssa samassa teemassa. Tässä osiossa asiakasvaikuttavuutta arvioidaan suhteessa sidosryhmäkyselyn tuloksiin.

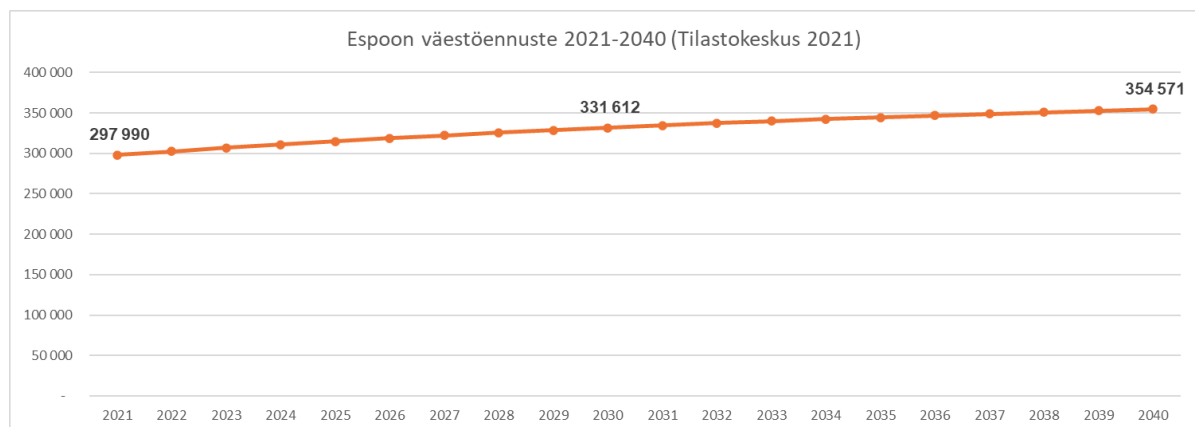
Molemmat kyselyt toteutettiin huhti-toukokuussa Webropol-kyselyinä. Kysymykset kohdistuivat espoo-laisten näkemyksiin kirjastopalveluista ja järjestämisen tasapuolisuudesta. Kyselyt myös kartoittivat vastaajien näkemyksiä kirjastopalvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta.

Selvityksen viidennessä osassa tarkastellaan kirjastopalvelujen palvelukonsepteja.

Selvityksen laadinnasta vastasi FCG Finnish Consulting Group Oy:n asiantuntijat. Poikkeuksen muodostavat luvut 1, 6.3-6.5 ja luku 8, joiden teksti ovat kirjoittaneet Espoon kaupunginkirjaston asiantuntijat.

1.3 Espoon väestöennuste

Tilastokeskuksen vuonna 2021 laatiman väestöennusteen mukaan Espoon kaupungin väkimäärä kasvaa vuodesta 2021 vuoteen 2040 mennessä 56 581 asukkaalla (kuva 1).

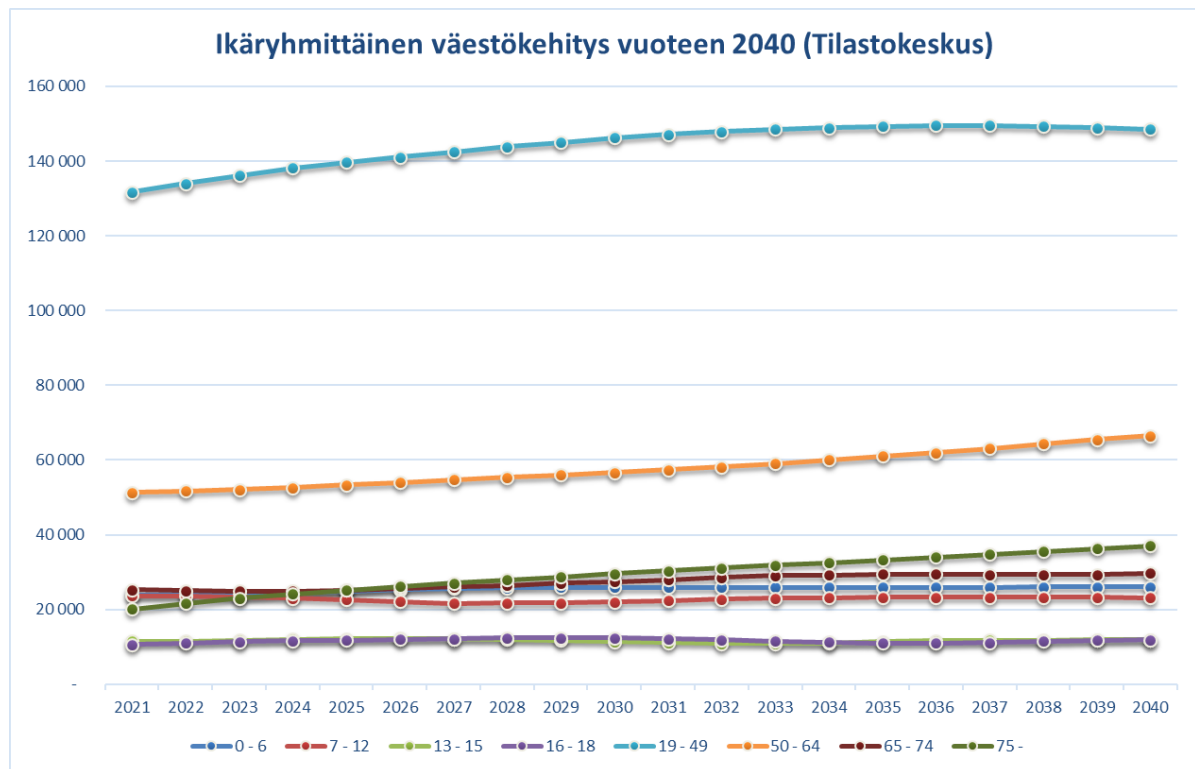

Kuva 1 Tilastokeskuksen vuonna 2021 laatima väestöennuste Espoon kaupungille vuosiksi 2021-2040 (Tilastokeskus 3.5.2022)

Tarkempi ikäryhmittäisen väestöennusteen tarkastelu paljastaa, että alakouluikäisten eli 7-12-vuotiaiden lasten ikäryhmän koko on ainoa ikäryhmä, jonka koko pienenee vuodesta 2021 vuoteen 2040 (kuva 2. ja taulukko 1). Vuoteen 2030 mennessä 7-12-vuotiaita ennustetaan olevan 1 595 lasta vuoden 2021 määrää vähemmän. Samana ajankohtana myös yläkouluikäisten eli 13-15-vuotiaiden määrä on kymmeniä lapsia nykyistä pienempi (-63 lasta).

Kouluikäisten lasten määrän ennustetaan kasvavan siirryttäessä 2030-luvulle. Vuoteen 2040 mennessä 7-12-vuotiaiden määrän ennakoidaan kasvavan lähes 1 200 lapsella, mutta ikäryhmän lapsimäärä ei enää saavuta vuoden 2021 määrää, vaan jää tuolloin yli 400 lasta pienemmäksi. 13-15-vuotiaiden määrä kasvaa lähes 400 lasta suuremmaksi kuin vuonna 2021.

9.9.2022

Kuva 2 Espoon kaupungin eri ikäryhmien väestöennuste vuosille 2021-2040 (Tilastokeskus 3.5.2022)

Alle kouluikäisten väestöennuste on kasvava, samoin 16-18-vuotiaiden nuorten. Ikäryhmittäinen väestöennusteen tarkastelu osoittaa, että väestökasvu vuosina 2021-2040 kohdistuu voimakkaimmin yli 75-vuotiaisiin (+16 910), 50-64-vuotiaisiin (+15 060) ja 65-74-vuotiaisiin (+4 435). Vuonna 2040 yli 50-vuotiaita espoolaisia on 36 400 vuoden 2021 määrää enemmän (taulukko 1).

Taulukko 1 Espoon kaupungin eri ikäryhmien väestöennuste ja määrällinen muutos vuosina 2021-2030 ja 2021-2040 (Tilastokeskus 3.5.2022)

Vuodet	väestö	0 - 6	7 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 49	50 - 64	65 - 74	75 -
2021	297 990	23 881	23 594	11 455	10 628	131 737	51 385	25 242	20 068
2030	331 612	25 954	21 999	11 392	12 346	146 189	56 680	27 470	29 582
Erotus 2021-2030	33 622	2 073	- 1 595	- 63	1 718	14 452	5 295	2 228	9 514
Muutos %		109	93	99	116	111	110	109	147
2040	354 571	26 062	23 173	11 837	11 826	148 573	66 445	29 677	36 978
Erotus 2021-2040	56 581	2 181	- 421	382	1 198	16 836	15 060	4 435	16 910
Muutos %		109	98	103	111	113	129	118	184

Lapset ja koululaisryhmät muodostavat merkittävän kirjaston käyttäjäryhmän. Mikäli Espoon väestöennuste toteutuu ennusteen mukaisesti, 2020-luvulla 7-12-vuotiaiden kirjastoissa vierailevien

9.9.2022

koululaisryhmien määrät vähenevät kymmenillä opetusryhmillä. Siirryttäessä 2030-luvulle koululaisten määrät **alkavat jälleen kasvaa** ja kasvun myötä myös koululaisryhmien määrät lisääntyvät. Vaikka 7-12-vuotiaiden ikäluokan ennustetaan jäävän nykyistä pienemmäksi, ennustetaan 13-15-vuotiaiden määrän hienoisen notkahduksen jälkeen jälleen kasvavan. Vuoden 2040 tienoilla koululaisryhmien määrät ovat vuoden 2021 tasolla.

Ikäryhmien toisessa päässä olevat eli yli 75-vuotiaat ovat merkittävästi suureneva asukasryhmä Espoon kaupungissa. Vuoteen 2030 mennessä yli 75-vuotiaita on lähes 10 000 enemmän kuin vuonna 2021 ja vuoteen 2040 mennessä tämän ikäryhmän koko on kasvanut lähes 17 000 asukkaalla. Osa tästä ikäryhmästä tulee olemaan hyväkuntoisia, toimintakykyisiä ja aktiivisia kaupunkilaisia, joille kirjastopalveluiden hakeminen eri toimipisteistä ei ole ongelma. Osalla tämän ikäryhmän asukkaista ei ole tai on hyvin rajalliset mahdollisuudet omatoimisesti hankkia kirjastopalveluja. Yli 75-vuotiaiden kirjastopalvelujen käytöstä ei voi näin yleisillä väestötiedoilla antaa nuorempia ikäluokkia vastaavia arvioita.

9.9.2022

2 Espoon kaupunginkirjaston nykytilan kuvaus

2.1 Yleisen kirjaston tehtävät

Espoon kaupunki noudattaa kirjastopalveluidensa järjestämisessä lakia yleisistä kirjastoista (1492/2016). Yleisellä kirjastolla tarkoitetaan kunnan (kaupungin) järjestämää kaikille väestöryhmille tarkoitettua kunnan kirjastolaitosta. Lain tavoitteena on edistää:

- 1) väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin;
- 2) tiedon saatavuutta ja käyttöä;
- 3) lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa;
- 4) mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen;
- 5) aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Edelleen lailla säädetään yleisen kirjaston toiminnan järjestämisestä (10 §) siten, että yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Kaksikielisessä kunnassa kirjaston toiminnan järjestämisessä on huolehdittava, että molempien kieliryhmien tarpeen otetaan huomioon samanaisten perusteiden mukaan ja että toiminnan järjestämisessä on lisäksi otettava huomioon paikallisten kieliryhmien tarpeet.

Kirjaston toimintaa ohjaa myös lainsäädäntö digituen antamisesta kansalaisille.

2.2 Kirjastopalveluiden järjestäminen Espoossa

Espoon kaupungin viime vuosikymmenten kirjastopalvelujen palveluverkon kehittäminen on perustunut Espoon kaupunginvaltuuston vuonna 2005 tekemään päätökseen kirjaston palvelukonseptista. Tuolloin kirjastopalvelujen palveluverkkoa päätettiin kehittää **aluekirjastomallin pohjalta** siten, että

9.9.2022

kaupunginkirjaston palvelurakenteen muodostavat **viisi aluekirjastoa ja niitä täydentävät lähipalvelut**.

Vuonna 2010 valtuusto päätti jatkaa vuonna 2005 tehtyä perusratkaisua aluekirjastomallista täydentävien lähipalveluineen linjatessaan palvelujen järjestämisen ja palveluverkon tavoitetilasta vuoteen 2020.

Vuosien kuluessa kirjastopalveluja on täydennetty liikkuvilla palveluilla, joita ovat joustoasiakkuus ja kotipalvelun kirjastopalvelut sekä e-kirjastopalvelut. Espoon kirjastopalvelut ovat osa pääkaupunkiseudulla toimivaa Helmet.fi-verkkokirjastoa.

Espoossa on viisi aluekirjastoa. Aluekirjastot palvelevat lähikirjastona suurimpia asutuskeskuksia. Ne sijaitsevat liikenteen solmukohtissa ja palvelevat työmatkalaisia ja eri tavoin keskuksessa asioivia. Aluekirjastot sijaitsevat

- 1) Entressen kirjasto Espoon keskuksessa,
- 2) Ison Omenan kirjasto Matinkylässä,
- 3) Lippulaivan kirjasto Espoonlahdessa,
- 4) Sellon kirjasto Leppävaarassa ja
- 5) Tapiolan kirjasto Tapiolassa.

Pienempiä asuinalueita palvelevia lähikirjastoja on yksitoista. Kirjastot sijaitsevat eri puolilla kaupunkia:

- 1) Haukilahden kirjasto
- 2) Kalajärven kirjasto
- 3) Karhusuon kirjasto
- 4) Kaukalahden kirjasto
- 5) Laajalahden kirjasto
- 6) Laaksoalahden kirjasto
- 7) Nöykkiön kirjasto
- 8) Otaniemen kirjasto
- 9) Saunalahden kirjasto
- 10) Suurpellon kirjasto
- 11) Viherlaakson kirjasto

2.3 Kirjastojen saavutettavuus Espoossa

Espoon alue- ja lähikirjastot on sijoitettu kartalle (kartta 1.) saavutettavuusalueittain. Saavutettavuusalueilla tarkoitetaan kirjaston kyselyin ja HSL-datalla selvitettyä, maantieteellistä vaikutusaluetta. Aluekirjastojen vaikutusalueen laajuus on noin 2,5 kilometriä aluekirjastosta. Lähikirjaston vaikutusaluetta on kuvattu noin kilometrin ulottuvuudella. Kartasta voi nähdä, että osa lähikirjastojen vaikutusalueista limittyi aluekirjaston vaikutusalueen kanssa.

Alue- ja lähikirjastojen vaikutusalueella asuu lähes 211 000 kaupungin asukasta (noin 70 % espoolaisista). Kartasta voi havaita, että varsinkin kaupungin pohjoisosissa on laajoja alueita, jotka ovat vaikutusalueiden ulkopuolella. Noin 30 %:a espoolaisista asuu kirjastojen vaikutusalueen ulkopuolella (taulukko 2.)

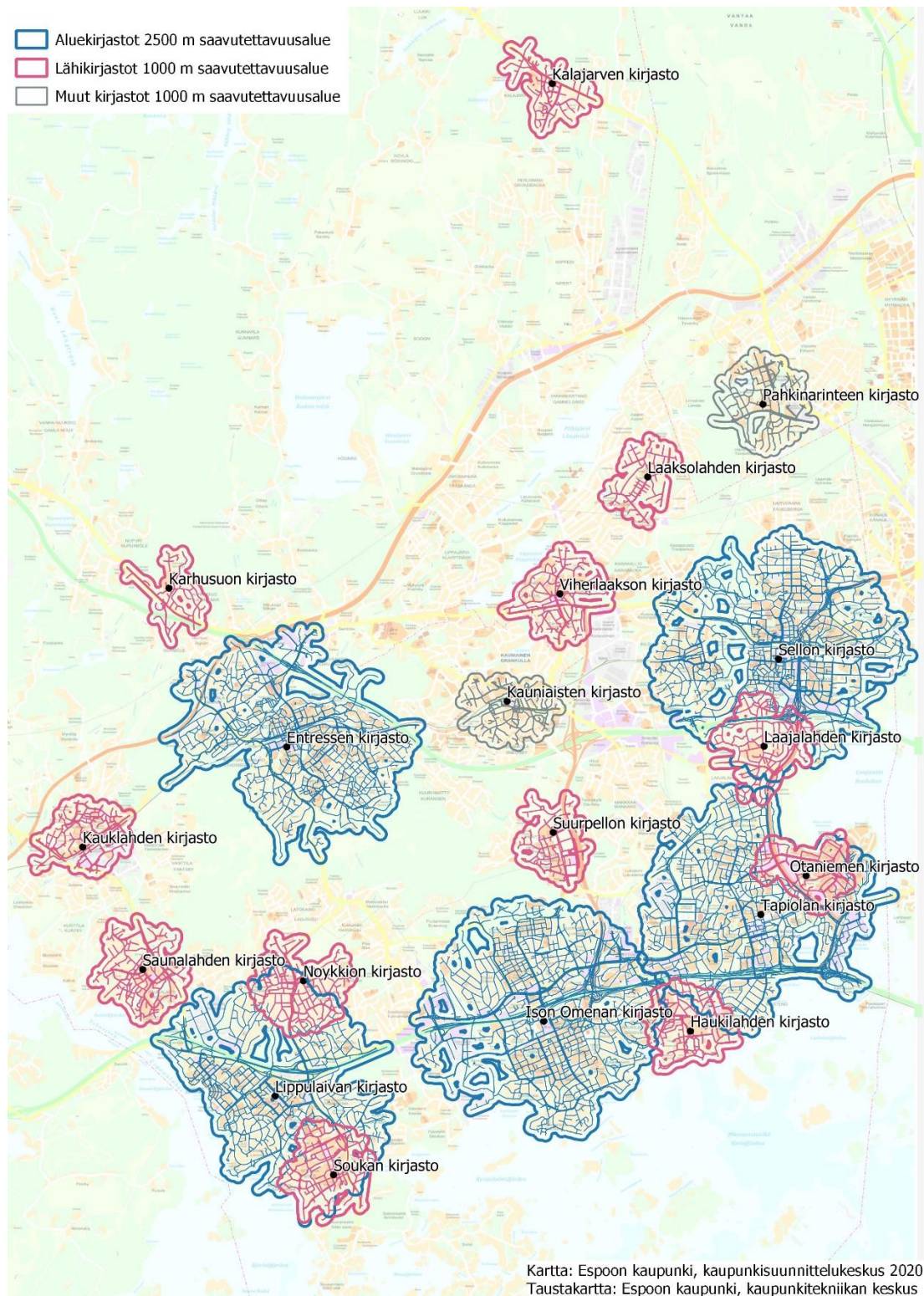
9.9.2022

Taulukko 2 Espoon kaupungin kokonaisasukasmäärä, lasten ja nuorten määrät sekä näiden suhteellinen osuus kokonaisasukasmäärästä ja kirjastojen vaikutusalueiden piirissä olevista asukkaista (Espoon kaupunki 2022)

	Kokonaisväestö	Joista 0-6-vuotiaita	Joista 7-12-vuotiaita	Joista 13-15-vuotiaita	Joista 7-15-vuotiaita yhteensä	Joista 0-15-vuotiaita yhteensä
Vaikutusalueen piirissä asukkaita	210 674	17 320	15 361	6 984	22 345	39 665
Prosentteina vaikutusalueen kokonaisväestöstä		8,2	7,3	3,3	10,6	18,8
Kokonaisasukasmäärä	297 990	23 881	23 594	11 455	35 049	58 930
Prosentteina kokonaisasukasmäärästä	70,7	8,0	7,9	3,8	11,8	19,8
Erotus	87 316	6 561	8 233	4 471	12 704	19 265
Prosentteina	29,3	27,5	34,9	39,0	36,2	32,7

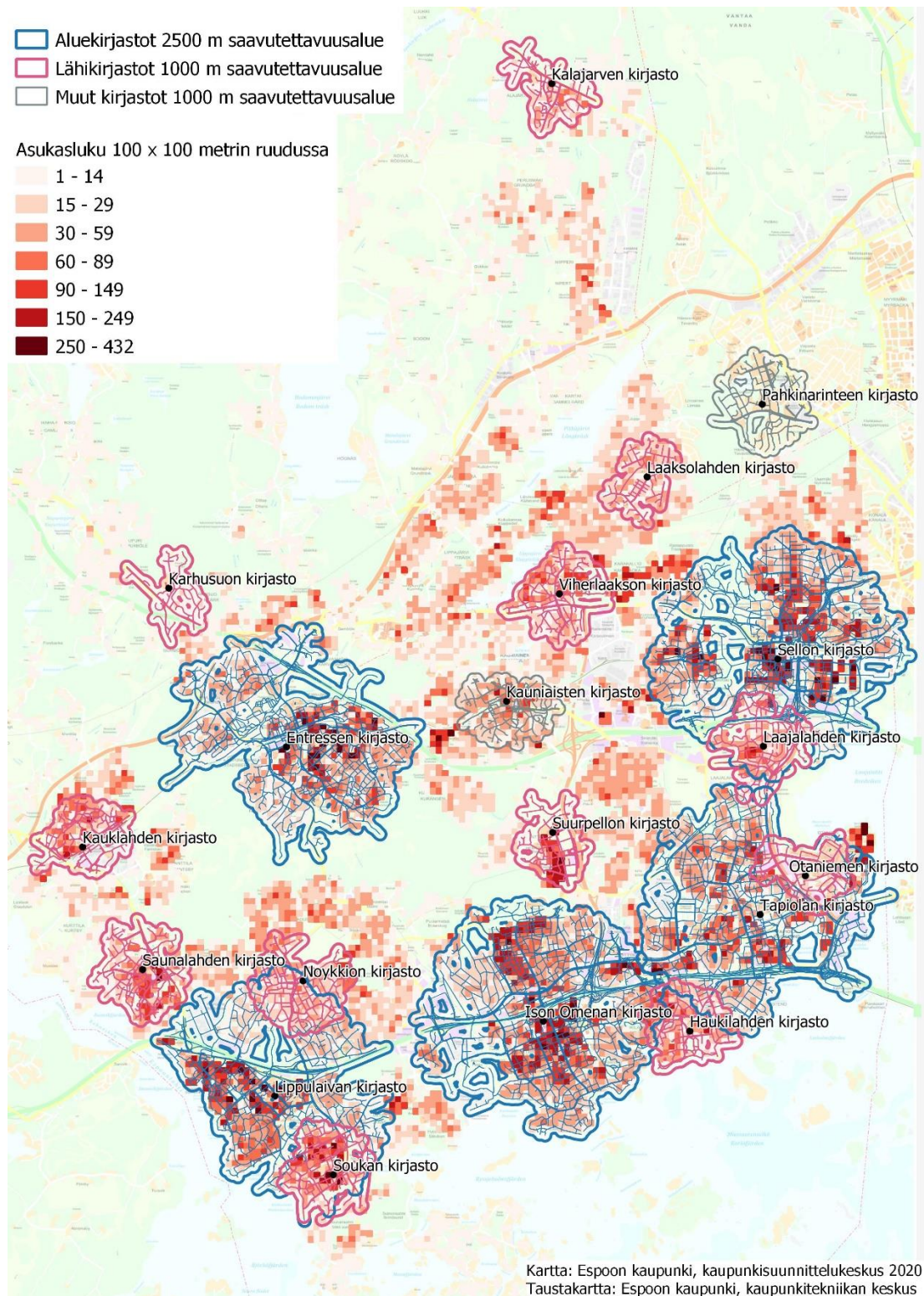
Kartassa 2. on saavutettavuusalueisiin yhdistetty eri alueiden asukastiheys. Asukastiheys esitetään 100m x 100m ruutuina. Mitä tummempi ruutu, sitä tiheämpää asutus.

9.9.2022

Kartta 1 Espoon kaupungin aluekirjastojen ja lähikirjastojen sijoittuminen Espoon kaupungin alueelle ja kirjastojen saavutettavuusalueet (Espoon kaupunki 2020)

9.9.2022

Kartta 2 Espoon kaupungin aluekirjastojen ja lähikirjastojen sijoittuminen Espoon kaupungin alueelle, kirjastojen saavutettavuusalueet ja asukastiheys (Espoon kaupunki 2020)

9.9.2022

Asukaslukuun suhteutettuna suurimmat vaikutusalueet ovat Ison Omenan kirjastolla (42 895 asukasta) ja Sellon kirjastolla (40 528 asukasta) (taulukko 3). Näiden kahden kirjaston vaikutusalueella asuu 28 % koko kaupungin asukkaista. Pienimmät vaikutusalueet ovat Kalajärven (1 533), Otaniemen (1 466) ja Karhusuon (416) kirjastoilla.

Kaikkien viiden aluekirjaston vaikutusalueella asuu 164 784 asukasta eli 55,3 % espoolaisista. Lähikirjastojen vaikutusalueiden asukasmäärä on keskimäärin 3 824 asukasta.

Taulukko 3 Espoon kirjastot vaikutusalueen asukasluvun mukaan suuruusjärjestyksessä (Espoon kaupunki 2022)

Kirjasto	Postinumero	Vaikutusalue	Vaikutusalueen asukasluku
Ison Omenan kirjasto	02230	2,5 km	42 895
Sellon kirjasto	02600	2,5 km	40 528
Lippulaivan kirjasto	02320	2,5 km	30 105
Tapiolan kirjasto	02100	2,5 km	26 417
Entressen kirjasto	02770	2,5 km	24 839
Soukan kirjasto	02360	1,0 km	7 291
Haukilahden kirjasto	02170	1,0 km	5 485
Saunalahden kirjasto	02330	1,0 km	4 944
Nöykkiön kirjasto	02330	1,0 km	4 916
Viherlaakson kirjasto	02710	1,0 km	4 899
Laajalahden kirjasto	02140	1,0 km	4 443
Suurpellon kirjasto	02250	1,0 km	3 989
Kauklahden kirjasto	02780	1,0 km	3 720
Laaksoalahden kirjasto	02730	1,0 km	2 788
Kalajärven kirjasto	02970	1,0 km	1 533
Otaniemen kirjasto	02150	1,0 km	1 466
Karhusuon kirjasto	02810	1,0 km	416
Vaikutusalueen piirissä asukkaita		YHTEENSÄ	210 674

Muun kielisten osuus (40 861 asukasta) kaikista vaikutusalueella asuvista asukkaista on 19,4 %. Keskimäärin kirjastojen vaikutusalueilla asuvista on noin 15,8 % (2 403 asukasta) muun kuin suomenkielisiä (taulukko 4).

Entressen ja Suurpellon kirjastojen vaikutusalueiden asukkaista yli neljännes on muun kielisiä. Vastaavasti Laaksoalahden ja Karhusuon kirjastojen vaikutusalueilla alle viisi prosenttia asukkaista on muun kielisiä. Taulukkoon 4 on lisätty myös tieto kirjastojen lähimmästä aluekirjastosta ja etäisyydestä sinne kilometreinä.

9.9.2022

Taulukko 4 Espoon kirjastot vaikutusalueen muun kielisten asukkaiden osuuden mukaan suuruusjärjestyksessä (Espoon kaupunki 2022)

Kirjasto	Vaikutusalueen asukasluku	Vaikutusalueen muun kieliset asukkaat	Muun kielisten osuus vaikutusalueen asukkaista	Etäisyys lähimpään aluekirjastoon (km)	Lähin aluekirjasto
Entressen kirjasto	24 839	7 726	31,10 %		
Suurpellon kirjasto	3 989	1 189	29,81 %	4,9	Ison Omenan kirjasto
Sellon kirjasto	40 528	9 441	23,30 %		
Soukan kirjasto	7 291	1 647	22,59 %	1,8	Lippulaivan kirjasto
Ison Omenan kirjasto	42 895	8 128	18,95 %		
Lippulaivan kirjasto	30 105	5 518	18,33 %		
Kauklahden kirjasto	3 720	650	17,47 %	4,4	Entressen kirjasto
Laajalahden kirjasto	4 443	682	15,35 %	2,0	Sellon kirjasto
Viherlaakson kirjasto	4 899	702	14,33 %	4,5	Sellon kirjasto
Saunalahden kirjasto	4 944	681	13,77 %	4,1	Lippulaivan kirjasto
Kalajarven kirjasto	1 533	199	12,98 %	12,5	Sellon kirjasto
Noykkion kirjasto	4 916	561	11,41 %	2,7	Lippulaivan kirjasto
Tapiolan kirjasto	26 417	3 004	11,37 %		
Otaniemen kirjasto	1 466	162	11,05 %	1,4	Tapiolan kirjasto
Haukilahden kirjasto	5 485	419	7,64 %	3,3	Ison Omenan kirjasto
Laaksolahden kirjasto	2 788	135	4,84 %	5,0	Sellon kirjasto
Karhusuon kirjasto	416	17	4,09 %	4,2	Entressen kirjasto
Vaikutusalueen piirissä asukkaita	210 674	40 861	19,40 %		

Alle 16-vuotiaiden osuus kirjastojen vaikutusalueella asuvista asukkaista on 19,8 %. Keskimäärin kirjastojen vaikutusalueiden asukkaista noin 21,6 % on alle 16-vuotiaita (taulukko 5).

Kauklahden, Nöykkiön, Laaksolahden, Laajalahden ja Kalajarven kirjastojen vaikutusalueiden asukkaista yli neljännes on alle 16-vuotiaita. Vastaavasti Otaniemen kirjastonvaikutusalueen alle 16-vuotiaiden asukkaiden määrä jää alle 15 %:n. Taulukkoon 5 on lisätty myös tieto kirjastojen lähimmästä aluekirjastosta ja etäisyydestä sinne kilometreinä. Otaniemen kirjastosta on 1,4 kilometriä lähimpään aluekirjastoon, joka on Tapiolan kirjasto.

9.9.2022

Taulukko 5 Espoon kirjastot vaikutusalueen 0-16-vuotiaiden asukkaiden mukaan suuruusjärjestyksessä (Espoon kaupunki 2022)

Kirjasto	Vaikutusalueen asukasluku	Vaikutusalueen 0-16-vuotiaat asukkaat	0-16-vuotiaiden osuus vaikutusalueen asukkaista	Etäisyys lähimpään aluekirjastoon (km)	Lähin aluekirjasto
Kaukalahden kirjasto	3 720	1 027	27,61 %	4,4	Entressen kirjasto
Noykkion kirjasto	4 916	1 347	27,40 %	2,7	Lippulaivan kirjasto
Laaksoalahden kirjasto	2 788	731	26,22 %	5,0	Sellon kirjasto
Laajalahden kirjasto	4 443	1 144	25,75 %	2,0	Sellon kirjasto
Kalajärven kirjasto	1 533	391	25,51 %	12,5	Sellon kirjasto
Suurpellon kirjasto	3 989	953	23,89 %	4,9	Ison Omenan kirjasto
Karhusuon kirjasto	416	97	23,32 %	4,2	Entressen kirjasto
Saunalahden kirjasto	4 944	1 079	21,82 %	4,1	Lippulaivan kirjasto
Entressen kirjasto	24 839	5 265	21,20 %		
Sellon kirjasto	40 528	8 020	19,79 %		
Lippulaivan kirjasto	30 105	5 933	19,71 %		
Viherlaakson kirjasto	4 899	919	18,76 %	4,5	Sellon kirjasto
Soukan kirjasto	7 291	1 364	18,71 %	1,8	Lippulaivan kirjasto
Haukilahden kirjasto	5 485	1 024	18,67 %	3,3	Ison Omenan kirjasto
Ison Omenan kirjasto	42 895	7 764	18,10 %		
Tapiolan kirjasto	26 417	4 576	17,32 %		
Otaniemen kirjasto	1 466	205	13,98 %	1,4	Tapiolan kirjasto
Vaikutusalueen piirissä asukkaita	210 674	41 839	19,86 %		

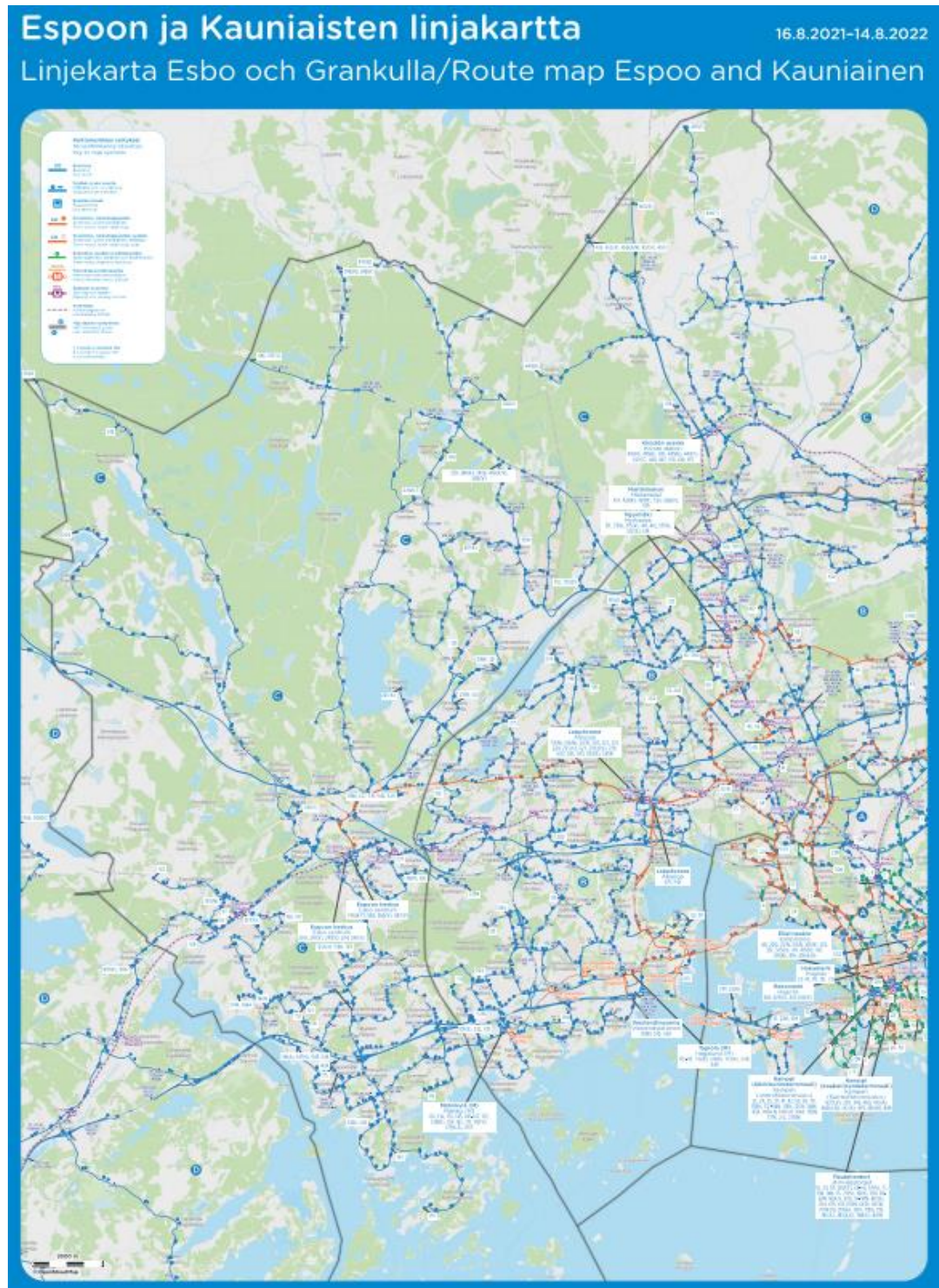
Lähikirjastojen keskimääräinen etäisyys lähimmästä aluekirjastosta on 4,2 kilometriä. Laaksoalahden kirjastosta on viisi kilometriä Sellon kirjastoon ja Kalajärven kirjastosta 12,5 kilometriä Sellon kirjastoon. Kaikkien muiden lähikirjastojen etäisyys lähimpään aluekirjastoon on alle 5 kilometriä (taulukko 6).

Taulukko 6 Espoon kirjastot, kirjaston lähin aluekirjasto ja etäisyys lähimpään aluekirjastoon kilometreinä (Espoon kaupunki 2022)

Kirjasto	Katuosoite	Vaikutusalueen asukasluku	Etäisyys lähimpään aluekirjastoon (km)	Lähin aluekirjasto
Otaniemen kirjasto	Tietotie 6	1 466	1,4	Tapiolan kirjasto
Soukan kirjasto	Soukantie 4	7 291	1,8	Lippulaivan kirjasto
Laajalahden kirjasto	Kurkijoentie 24	4 443	2,0	Sellon kirjasto
Noykkion kirjasto	Oxfotintie 4	4 916	2,7	Lippulaivan kirjasto
Haukilahden kirjasto	Toppelundintie 11	5 485	3,3	Ison Omenan kirjasto
Saunalahden kirjasto	Brinkinmäentie 1	4 944	4,1	Lippulaivan kirjasto
Karhusuon kirjasto	Karhuniitynkuja 3	416	4,2	Entressen kirjasto
Kaukalahden kirjasto	Hansakallio 2	3 720	4,4	Entressen kirjasto
Viherlaakson kirjasto	Viherlaaksontori	4 899	4,5	Sellon kirjasto
Suurpellon kirjasto	Lillhemintie 1 (Opinmäki, B-noppa)	3 989	4,9	Ison Omenan kirjasto
Laaksoalahden kirjasto	Veininkatu 24	2 788	5,0	Sellon kirjasto
Kalajärven kirjasto	Ruskaniitty 4	1 533	12,5	Sellon kirjasto
Entressen kirjasto	Siltakatu 11	24 839		
Sellon kirjasto	Leppävaarankatu 9	40 528		
Ison Omenan kirjasto	Suomenlahdentie 1	42 895		
Lippulaivan kirjasto	Ulappakatu 2	30 105		
Tapiolan kirjasto	Espoon kulttuurikeskus, Kulttuuriauukio 2	26 417		

9.9.2022

Saavutettavuutta voidaan tarkastella etäisyyden lisäksi julkisen liikenteen avulla tapahtuvana saavutettavuutena. Kartassa 3 on Espoon ja Kauniaisten alueen HSL:n linjat ajalla 16.8.2021- 14.8.2022.

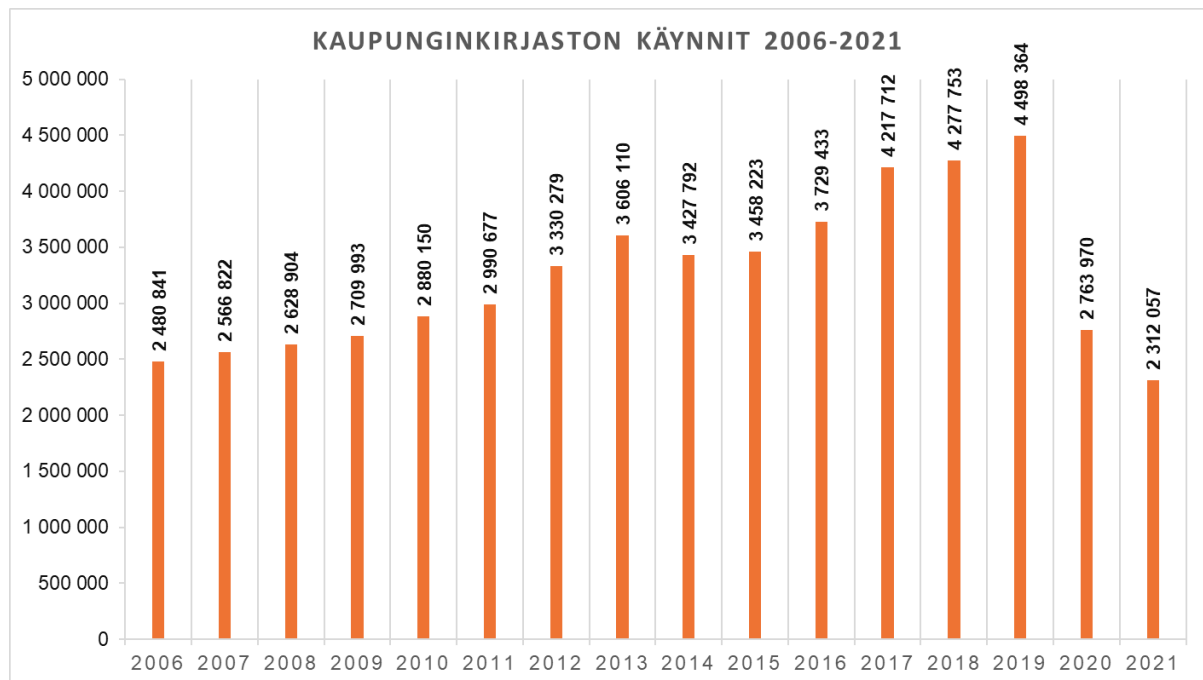
Kartta 3 Espoon ja Kauniaisten linjakartta (www.hsl.fi 9.5.2022)

9.9.2022

3 Espoon kaupunginkirjaston palvelut ja palvelujen käyttö

3.1 Käynnit

Espoon kaupunginkirjaston kävijämäärät ovat paria vuotta lukuun ottamatta olleet kasvussa viimeisten viidentoista vuoden ajan. Poikkeukselliset vuodet ajoittuvat vuosiin 2014-2015 ja 2020-2021 (kuva 3).

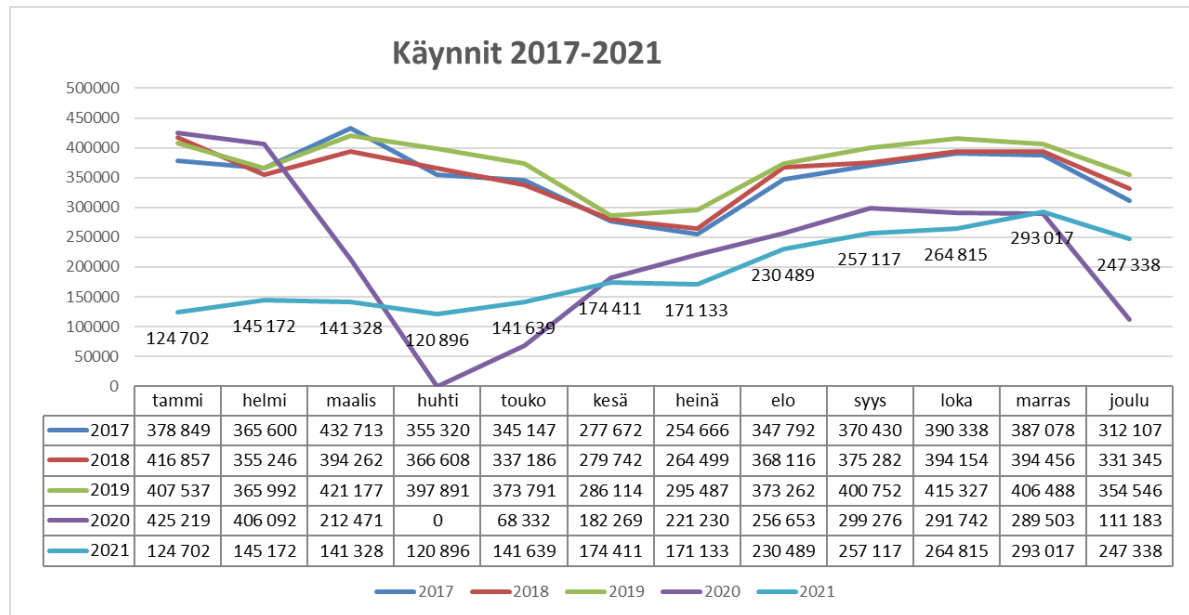
Kuva 3 Espoon kaupunginkirjaston käynnit vuosina 2006-2021 (Espoon kaupunki, 2022)

Vuodet 2020 ja 2021 olivat COVID-19 koronaviruspandemian vuosia, jolloin julkisiin palveluihin kohdistui erilaisia rajoitustoimenpiteitä. Muun muassa keväällä 2020 kaikki kirjastot suljettiin pandemian takia kokonaan. Tämä näkyy erittäin selkeästi kuvassa 5, jossa tarkastellaan Espoon kaupunginkirjaston käyntejä eri kuukausina vuosina 2017-2021.

Kuvasta 4. voi havaita ns. normaalien vuosien kirjastokäyttämisen olevan vuosittain hyvin saman suuntaista: vuoden alussa käyntikerrat korkealla, jonka jälkeen pienoista laskua. Talvilomakausi nostaa käyntien määriä. Keväällä käyntimäärät vähenevät kohti kesää ja kesällä käyntejä onkin vähiten. Syksyn pimetessä käyntimäärät kääntyvät jälleen nousuun, kunnes joulukiireet hieman laskevat käyntejä.

Vuodet 2020 ja 2021 ovat täysin poikkeuksellisia eikä näiden vuosien perusteella voida tehdä suoria johtopäätöksiä Espoon kirjastojen käytöstä. Tämän takia tässä selvityksessä esitetään useissa asia-yhteyksissä tietoja pidemmältä ajalta, lähinnä vuosilta 2017-2021.

9.9.2022

Kuva 4 Espoon kaupunginkirjaston käyntien jakautuminen kuukauden mukaan vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki, 2022)

Taulukossa 7. tarkastellaan kaupunginkirjaston käyntien jakautumista kirjastojen kesken vuosina 2017-2021. Ison Omenan kirjastossa oli koko tarkastelujakson suurin käyntimäärä, johon osaltaan vaikutti sen sijainti osana palvelutoria. Tilat on järjestetty siten, että kirjaston asiakkaita ei voi erottaa esimerkiksi Kelan ja neuvolan asiakkaita.

Ison Omenan lisäksi Sellon kirjastossa oli merkittävästi enemmän käyntejä verrattuna muihin kirjastoihin kaikkina tarkasteluvuosina. Myös muiden aluekirjastojen käyntimäärät olivat lähikirjastoja suuremmat.

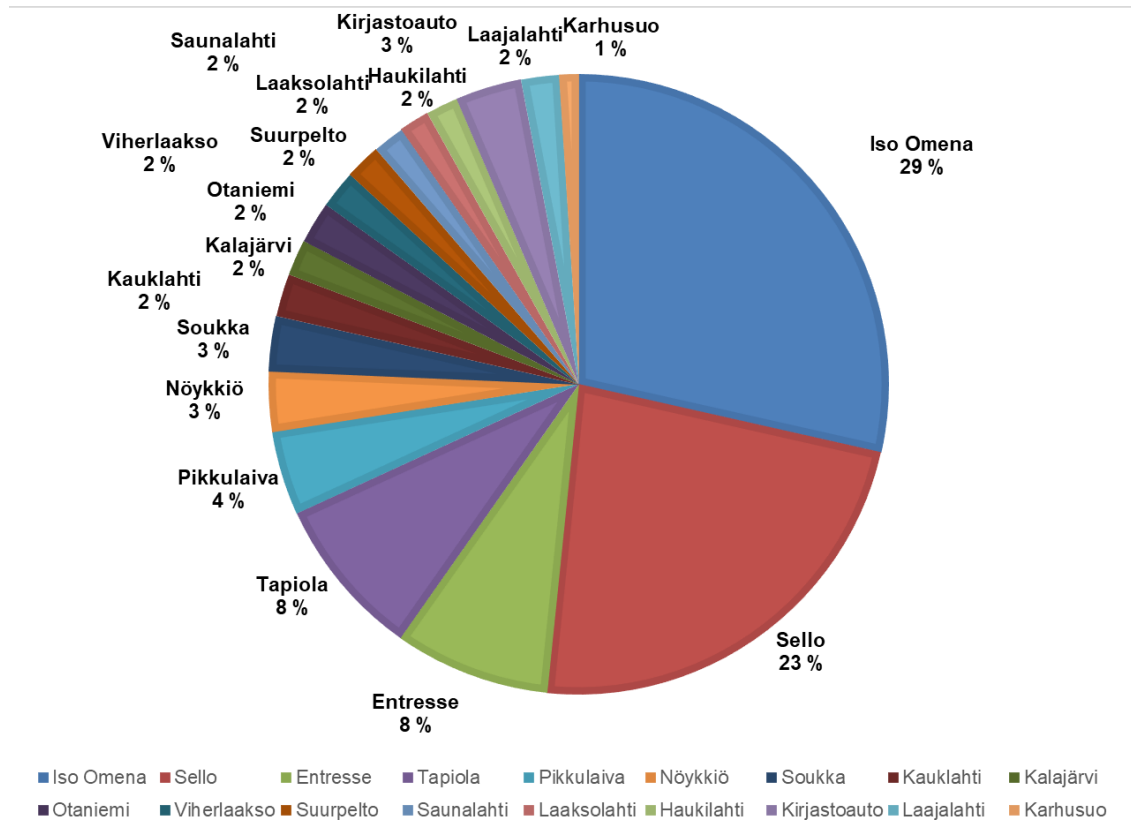
9.9.2022

Taulukko 7 Espoon kaupunginkirjaston käyntien jakautuminen kirjaston mukaan vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki, 2022)

Kirjasto	2017	2018	2019	2020	2021
Entresse	471 657	470 075	470 219	269 819	208 626
Haukilahti	36 130	45 002	55 720	39 231	31 997
Iso Omena	1 254 923	1 353 002	1 430 241	827 798	730 380
Kalajärvi	76 851	67 451	75 491	50 225	47 129
Karhusuo	21 647	26 064	32 174	20 789	22 471
Kauklahti	87 519	86 601	83 462	55 956	51 275
Kirjastoauto	77 854	78 628	84 391	43 844	30 015
Kivenlahti	52 722	29 510			
Laajalahti	61 744	59 345	53 821	29 597	28 360
Laaksolahti	63 696	64 482	67 906	49 759	36 494
Nöykkiö	131 074	122 344	124 626	81 153	75 568
Otaniemi			12 988	47 040	46 804
Pikkulaiva			74 583	90 394	105 264
Saunalahti	72 643	74 946	99 510	61 114	38 214
Sello	1 143 702	1 144 397	1 170 071	675 952	510 830
Soukka	122 113	122 093	122 309	68 379	65 928
Suurpelto/Opinmäki	127 830	134 887	130 589	68 106	45 201
Tapiola	341 515	323 302	324 385	234 037	191 558
Viherlaakso	74 092	75 624	82 140	50 777	45 943
Yhteensä	4 217 712	4 277 753	4 494 626	2 763 970	2 312 057

Kuvassa 5. käyntimääriä tarkastellaan niiden suhteellisen osuuden mukaan prosenttein ja tarkasteluajankohdaksi on otettu viimeinen kokonainen toimintavuosi eli vuosi 2021. Vuonna 2021 yli puolet Espoon kirjastojen käynneistä tapahtui joko Ison Omenan kirjastossa (32 %) tai Sellossa (22,5 %). Toisen ääripään muodostavat Haukilahden kirjasto, Laajalahden kirjasto ja Karhusuon kirjasto, joissa käyntimäärät vastasivat yhteensä vain kolmea prosenttia kokonaisuudesta, ollen 1 % kutakin näitä kirjastoa kohden. Kivenlahden kirjaston palveluja jatkoi Pikkulaivan kirjasto. Suotuisampi sijainti näkyi Pikkulaivan merkittävästi suuremmissa kävijäluvuissa.

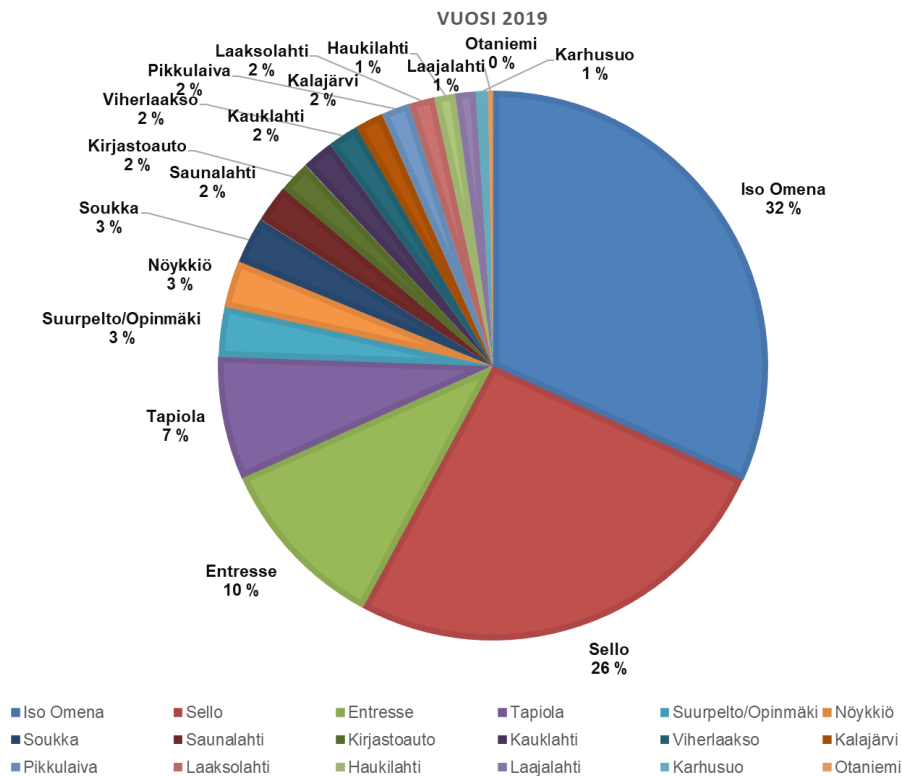
9.9.2022

Kuva 5 Espoon kaupunginkirjaston käyntien prosentuaalinen jakautuminen kirjaston mukaan vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)

Vertailun vuoksi kuvassa 6 on tarkasteltu viimeisen ns. normaalin toimintavuoden, vuoden 2019, kaupunginkirjaston eri toimipisteiden käyntien jakautumista. Jakauma on hyvin saman suuntainen kuin vuoden 2021 käyntien jakauma kirjastojen kesken.

9.9.2022

Kuva 6 Espoon kaupunginkirjaston käyntien prosentuaalinen jakautuminen kirjaston mukaan vuonna 2019 (Espoon kaupunki 2022)

Vuonna 2021 kirjastokorttia käytti noin 68 000 lainaajaa. Luvussa eivät ole mukana koulut, päiväkodit ja muut yhteisölainaajat. Taulukossa 8 kirjaston käyttäjät on luokiteltu postinumeron perusteella aikuis- ja lapsikäyttäjiin. Kirjastokorttiaan käyttäneiden asiakkaiden tulkittavissa oleva postinumero oli yhteensä 64 610 lainaajalla. Aikuislainaajien osuus oli 70 % (45 233) ja lasten osuus 30 % (19 377).

Noin 4 000 asiakkaan osalta postinumero oli joko puutteellinen tai tulkinnanvarainen. Heitä ei voitu siten yhdistää mihinkään olemassa olevaan postinumeroon. Lisäksi tulee huomata, että taulukossa on tiedot vain niistä kirjastokortin omaavista espoolaisista, jotka ovat käyttäneet kirjaston palveluja siten, että siitä on kirjastokortin kautta jäänyt merkintä kirjastojärjestelmään. Taulukossa 8 ovat vain ne postinumerot, joiden alueen asukkaista on jäänyt kirjastojärjestelmään merkintä vuonna 2021.

Näin tarkasteluna vuonna 2021 kolme kirjastokorttia eniten käyttänyttä postinumeroaluetta:

- 00230 Espoo 4 879
- 02600 Espoo 3 611
- 02320 Espoo 3 118

ja kolme vähiten kirjastokorttia käyttänyttä postinumeroaluetta:

- 02380 Espoo 104
- 00370 Espoo 18
- 02980 Espoo 13

9.9.2022

Taulukko 8 Espoon kaupunginkirjaston vuoden 2021 kirjastokorttia käyttäneiden jakautuminen posti-numeron mukaan (Espoon kaupunki 2022)

Postinumeroalue	Aikuisia	Lapsia	Yhteensä
00370 Espoo	17	1	18
01640 Espoo	1	2	3
02100 Espoo	1 283	282	1 565
02110 Espoo	610	160	770
02120 Espoo	599	144	743
02130 Espoo	1 133	588	1 721
02140 Espoo	630	407	1 037
02150 Espoo	895	34	929
02160 Espoo	487	268	755
02170 Espoo	911	385	1 296
02180 Espoo	1 054	549	1 603
02200 Espoo	1 932	532	2 464
02210 Espoo	1 863	729	2 592
02230 Espoo	3 718	1 161	4 879
02240 Espoo	270	182	452
02250 Espoo	880	469	1 349
02260 Espoo	447	231	678
02270 Espoo	303	137	440
02280 Espoo	572	284	856
02300 Espoo	351	226	577
02320 Espoo	2 391	727	3 118
02330 Espoo	1 825	981	2 806
02340 Espoo	701	531	1 232
02360 Espoo	1 282	646	1 928
02380 Espoo	64	40	104
02600 Espoo	2 861	750	3 611
02610 Espoo	1 188	511	1 699
02620 Espoo	1 213	708	1 921
02630 Espoo	570	270	840
02650 Espoo	2 134	517	2 651
02660 Espoo	916	504	1 420
02680 Espoo	668	245	913
02710 Espoo	812	337	1 149
02720 Espoo	411	183	594
02730 Espoo	646	452	1 098
02740 Espoo	426	257	683
02750 Espoo	989	481	1 470
02760 Espoo	2 009	848	2 857
02770 Espoo	1 504	635	2 139
02780 Espoo	1 840	1 110	2 950
02810 Espoo	234	200	434
02820 Espoo	143	139	282
02860 Espoo	62	68	130
02920 Espoo	640	530	1 170
02940 Espoo	1 312	609	1 921
02970 Espoo	424	326	750
02980 Espoo	12	1	13
Yhteensä	45 233	19 377	64 610
%	70	30	

9.9.2022

Vuonna 2021 kolme kirjastokorttia eniten käyttäneitä aikuisia postinumeroalueittain:

- 02230 Espoo 3 718
- 02600 Espoo 2 861
- 02320 Espoo 2 391

ja kolme vähiten kirjastokorttia käyttänyttä postinumeroaluetta:

- 00370 Espoo 17
- 02980 Espoo 12
- 01640 Espoo 1

Vuonna 2021 kolme kirjastokorttia eniten käyttäneitä lapsia postinumeroalueittain:

- 02230 Espoo 1 161
- 02600 Espoo 1 110
- 02320 Espoo 981

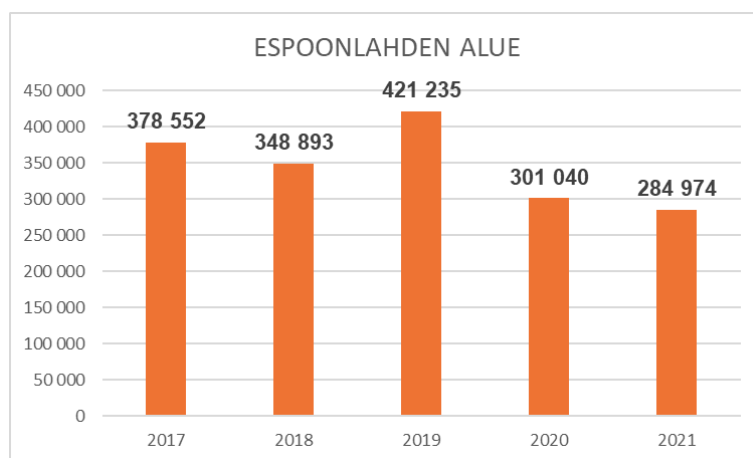
Vähiten lapsia

- 01640 Espoo 2
- 00370 Espoo 1
- 02980 Espoo 1

3.2 Käyntien jakautuminen alueittain

Käyntien jakautumista alueilla tarkastellaan vuosina 2017-2021. Viiden vuoden aikana palveluverkossa on tapahtunut muutoksia, yksiköjä on lakkautettu ja yhdistelty tai perustettu uusia kirjastoja.

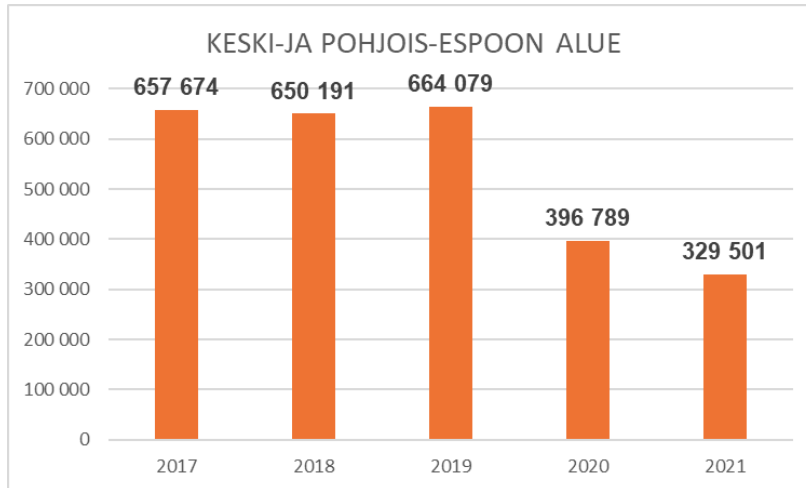
Espoonlahden alueen kirjastoja ovat tarkastelujaksolla olleet Kivenlahden kirjasto, jonka tarkastelujaksolla korvasi Pikkulaivan kirjasto ennen Lippulaivan kirjaston valmistumista. Tarkastelujaksolla alueen muita kirjastoja olivat Nöykkiön kirjasto, Saunalahden kirjasto ja Soukan kirjasto (kulttuurilautakunta lakkauttanut vuoden 2022 alusta lukien). Lippulaivan kirjasto avattiin keväällä 2022. Kirjastojen käynnit jakautuivat vuosina 2017-2021 kuvassa 7 esitetyllä tavalla.

Kuva 7 Espoonlahden alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)

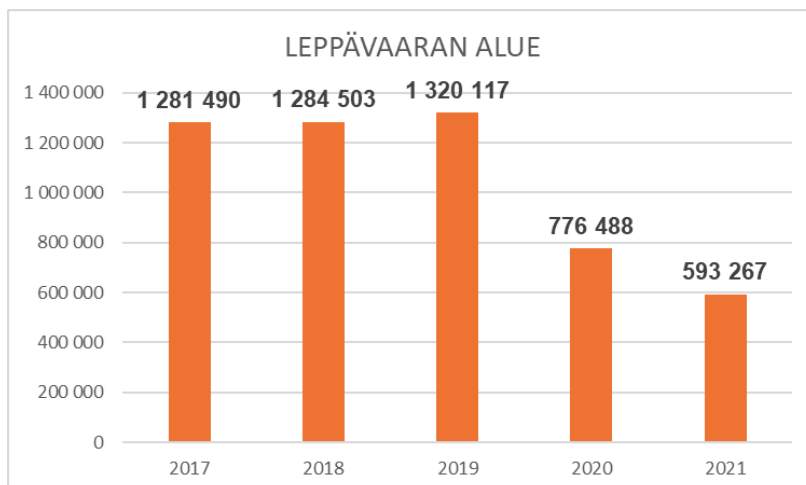
9.9.2022

Keski- ja Pohjois-Espoon kirjastoja ovat Kalajärven kirjasto, Karhusuon kirjasto, Kaukalahden kirjasto ja Entresse. Kirjastojen käynnit jakautuivat vuosina 2017-2021 kuvassa 8 esitetyllä tavalla.

Kuva 8 Keski- ja Pohjois-Espoon alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)

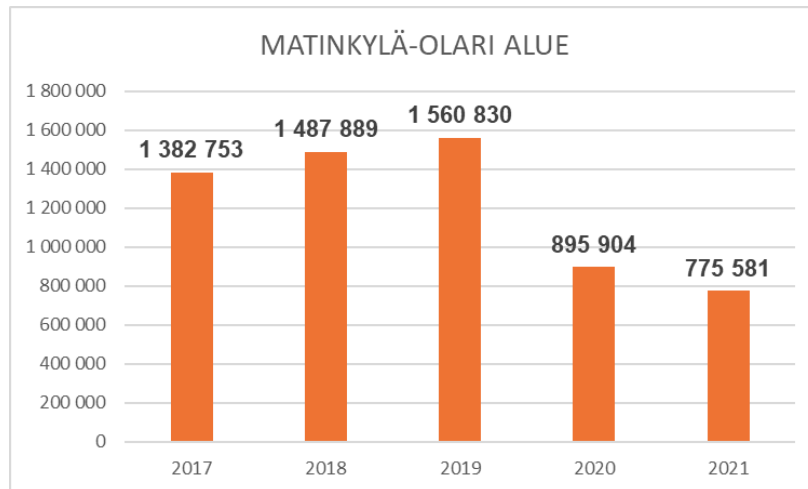
Leppävaaran alueen kirjastoja on kolme: Laaksoalahden kirjasto, Sellon kirjasto ja Viherlaakson kirjasto. Kirjastojen käynnit jakautuivat vuosina 2017-2021 kuvassa 9 esitetyllä tavalla.

Kuva 9 Leppävaaran alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)

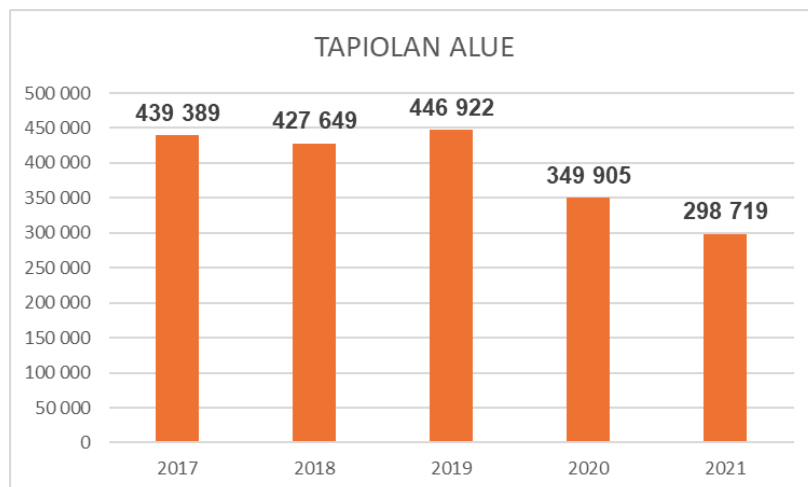
Matinkylä-Olarin alueella ovat Iso Omena (=Kirjasto Omena) ja Opinmäen kirjasto (=Suurpellon kirjasto). Kirjastojen käynnit jakautuivat vuosina 2017-2021 kuvassa 10 esitetyllä tavalla.

9.9.2022

Kuva 10 Matinkylän alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)

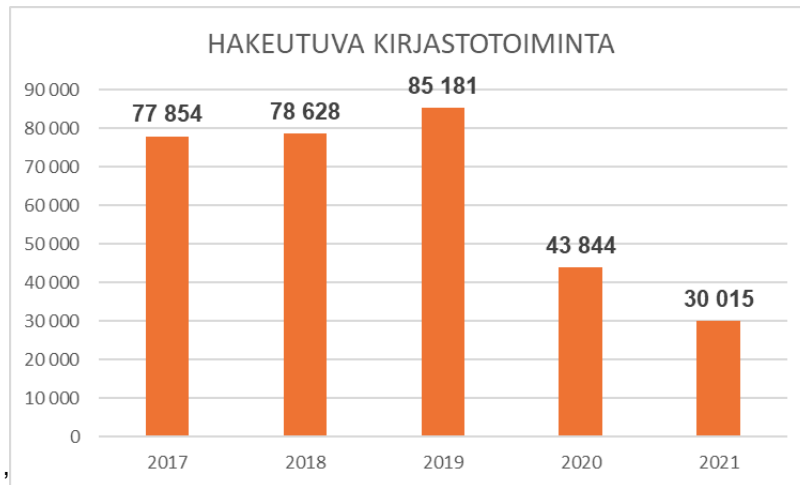
Tapiolan alueen kirjastoja ovat Haukilahden kirjasto, Laajalahden kirjasto, Otaniemen kirjasto ja Tapiola. Otaniemen kirjasto aloitti toimintansa vuonna 2018. Kirjastojen käynnit jakautuivat vuosina 2017-2021 kuvassa 11 esitetyllä tavalla.

Kuva 11 Tapiolan alueen kirjastoissa käynnit vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)

Hakeutuvaan kirjastotoimintaa lukeutuvat kirjastoauton ja kotipalvelun kirjastopalvelut.

9.9.2022

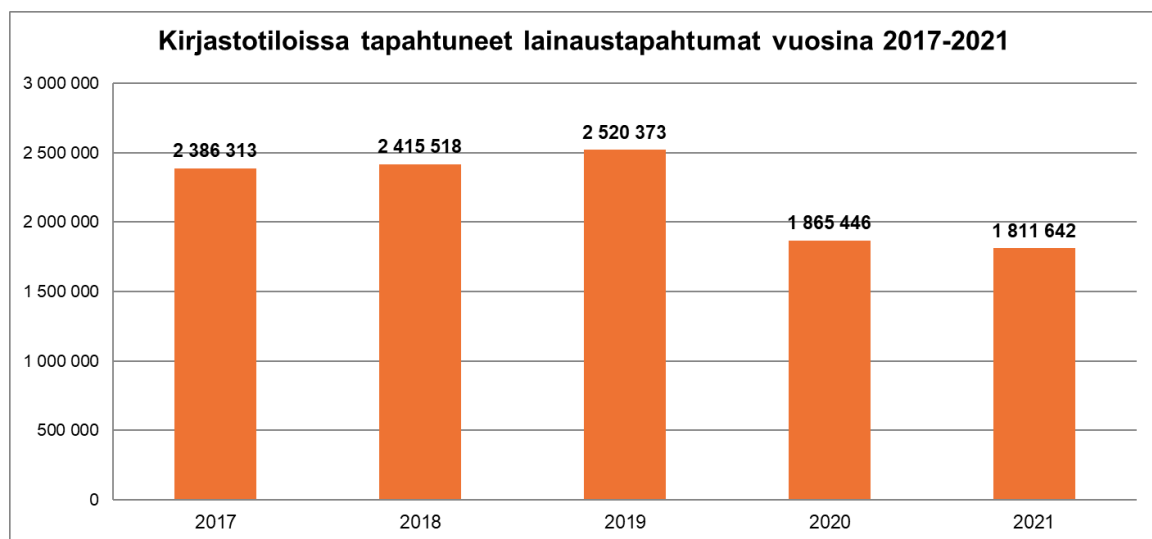

Kuva 12 Hakeutuva kirjastotoiminta vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)

3.3 Lainat

Palveluverkkotarkastelussa tarkastellaan lainoja vain kirjastojen tiloissa tapahtuvina lainoina eli lainaustapahtumina. Verkossa tapahtuvat lainat ja lainojen uusimiset eivät ole seuraavassa tarkastelussa mukana.

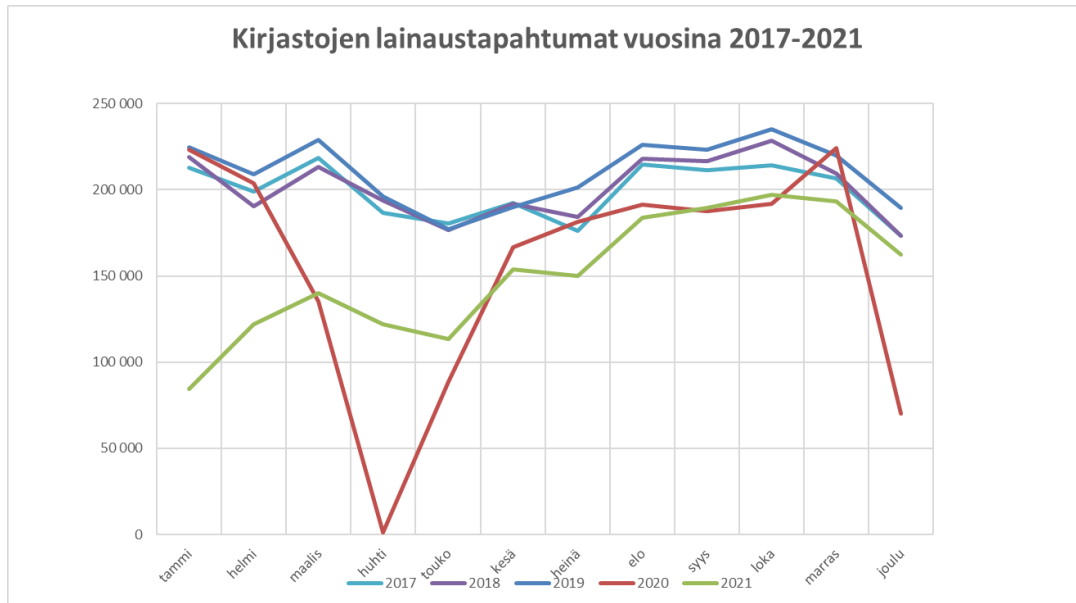
Tarkasteltaessa Espoon kaupunginkirjaston lainaustapahtumia COVID-19 koronaviruspandemian vaikutukset näkyvät, mutta vähemmän kuin käyntimäärissä. Vuosina 2017-2019 lainamäärät olivat kasvussa ja Espoossa tehtiinkin vuonna 2019 yli 2,5 miljoonaa lainaa. Vuosina 2020 ja 2021 lainamääriä oli noin 0,6 miljoonaa vähemmän, mutta ylittäen 1,8 miljoonaa lainaa vuodessa (kuva 13).

Kuva 13 Espoon kaupungin kirjastotiloissa tapahtuneet lainaustapahtumat vuosina 2017-2021 (Espoon kaupunki 2022)

9.9.2022

Kuvasta 14 näkee selkeästi COVID-19-vuosien vaikutuksen lainaustapahtumien lukumääriin. Erityisesti vuoden 2020 poikkeukselliset sulkutoimenpiteet ja muut kirjastopalvelujen toimintaa rajoittavat ajankohdat ja rajoitusten vaikutukset lainaustapahtumien määriin ovat niin merkittäviä poikkeuksia, että vuoden 2020 tietoja ei voi tältä osin pitää ns. normaalin toimintavuoden kanssa vertailukelpoisena.

Kuva 14 Espoon kaupungin kirjastojen lainaustapahtumat (Espoon kaupunki 2022)

Käyntiä kohden lainaustapahtumia oli vuonna 2021 eniten Haukilahden kirjastossa. Lainaustapahtumia muodostui 1,5 käyntiä kohden. Heikoin suhdeluku löytyy myös samalta Tapiolan alueelta Otaniemmen kirjastosta, missä käyntiä kohden tehtiin vain 0,22 lainaa. Alueellisesti tarkasteltuna Matinkylä-Olarin alueella suoritettiin vähiten lainaustapahtumia käyntiä kohden. Suhdeluku jää 0,43, kun muilla alueilla suhdeluku on lähellä yhtä. Matinkylä-Olarin aluetta palvelee Iso Omenan kirjasto, joka on osa palvelutoria. Tilat on järjestetty siten, että kirjaston asiakkaita ei voi erottaa esimerkiksi Kelan ja neuvolan asiakkaita.

Taulukossa 9 tarkastellaan kirjastojen volyymitietoja lainaustapahtumien ja lainojen suhteellisen jakautumisen perusteella. Vuosina 2018-2021 lainaustapahtumia oli eniten Sellon kirjastossa. Yli puolen miljoonan lainaustapahtuman raja vuosina 2018-2019 ylittyi Iso Omenan ja Sellon kirjastoissa. Vuosina 2020 ja 2021 molempien kirjastojen lainaustapahtumat jäivät reilusti alle puolen miljoonan.

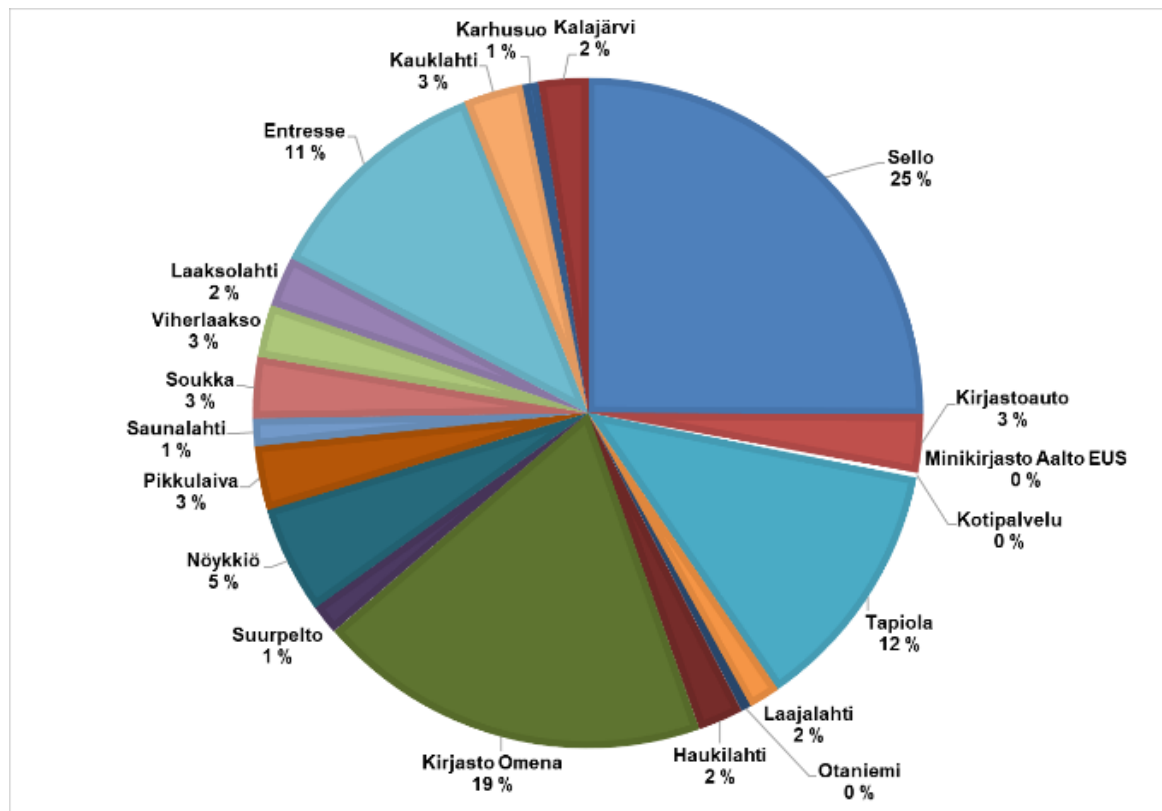
9.9.2022

Taulukko 9 Käynnit, lainaustapahtumat ja lainaustapahtumat käyntiä kohden alueittain ja kirjastoittain vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)

KIRJASTOT	2021		
	Käynnit	Lainaus- tapahtumat	Lainaus- tapahtumat/ käynti
ESPOONLAHDEN ALUE			
PIKKULAIVA	105 264	77 592	0,74
NÖYKKIÖ	75 568	97 839	1,29
SAUNALAHTI	38 214	26 646	0,70
SOUKKA	65 928	56 444	0,86
yht.	284 974	258 521	0,91
KESKI-JA POHJOIS-ESPOON ALUE			
KALAJÄRVI	47 129	45 866	0,97
KARHUSUO	22 471	14 912	0,66
KAUKLAHTI	51 275	55 174	1,08
ENTRESSE	208 626	204 465	0,98
yht.	329 501	320 417	0,97
LEPPÄVAARAN ALUE			
LAAKSOLAHTI	36 494	46 219	1,27
SELLO	510 830	380 089	0,74
VIHERLAAKSO	45 943	57 018	1,24
yht.	593 267	483 326	0,81
MATINKYLÄ-OLARI ALUE			
KIRJASTO OMENA	730 380	307 402	0,42
OPINMÄKI	45 201	29 221	0,65
yht.	775 581	336 623	0,43
TAPIOLAN ALUE			
HAUKILAHTI	31 997	48 015	1,50
LAAJALAHTI	28 360	29 835	1,05
OTANIEMI	46 804	10 260	0,22
TAPIOLA	191 558	215 729	1,13
yht.	298 719	303 839	1,02
HAKEUTUVA KIRJASTOTOIMINTA			
AUTO-OSASTO yht.	30 015	57 769	1,92

Kirjastokohtainen tarkastelu vuodelta 2021 osoittaa, että kirjalainoja tehtiin eniten Sellon kirjastosta. Joka neljäs kirja- tai nuottilaina tehtiin Sellosta (kuva 15).

9.9.2022

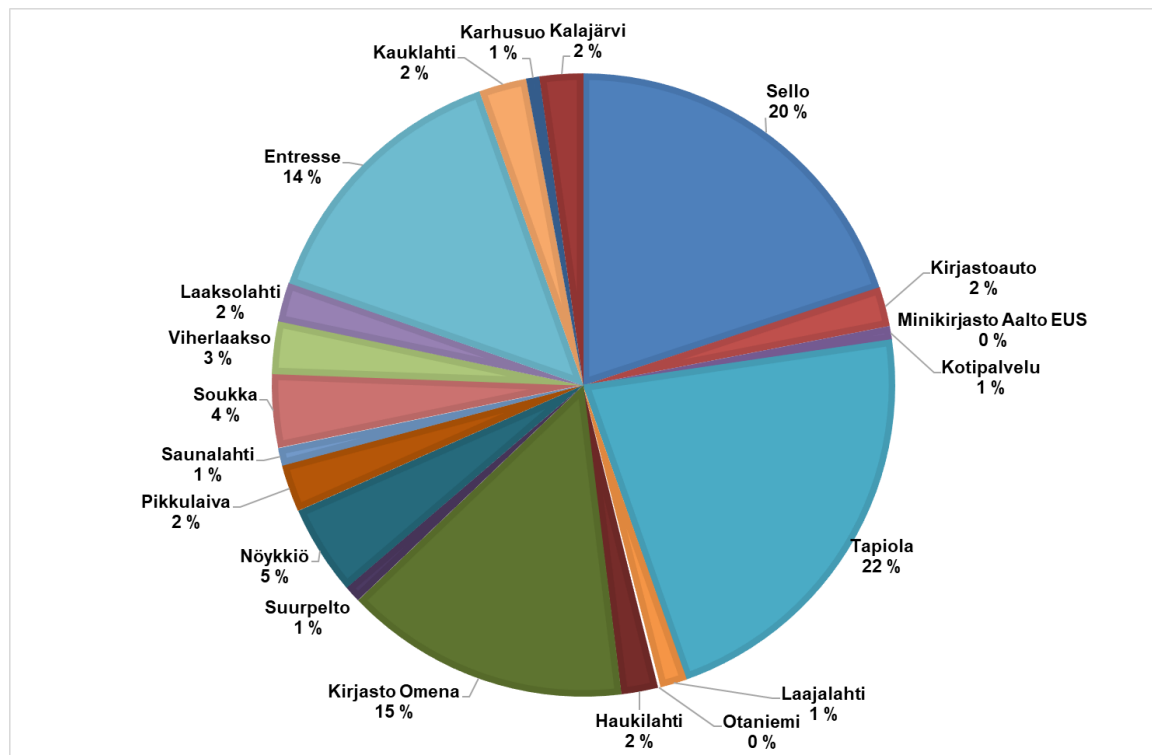

Kuva 15 Espoon kirjastojen kirjalainojen (ml. nuotit) suhteellinen jakautuminen kirjastoittain vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)

Alle prosentin suhteellinen osuus kaikista lainaustapahtumista oli koko tarkastelujakson ajan Karhusuon kirjastossa ja Otaniemen kirjastossa vuosina 2018-2021. Kuvissa 15 ja 16 näkyvä Minikirjasto Aalto oli käytännössä automaatti, joka on poistettu rikkoutuneena pois käytöstä.

AV-luokitellun aineiston lainojen suurin määrä sijoittui Tapiolan kirjastoon (22 %). Kirjastojen musiikkikokoelma sijaitsee Tapiolan kirjastossa, josta varaamalla saa cd-levyjä käyttöönsä. Tapiolan kirjasto, Sellon kirjasto, Kirjasto Omena ja Entresse vastasivat lähes kolme neljäsosasta AV- aineiston lainausmäärästä (kuva 16).

9.9.2022

Kuva 16 Espoon kirjastojen AV-aineistojen suhteellinen jakautuminen kirjastoittain vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)

Liitteeseen 1 on koottu kaikkien kirjastojen lainaustapahtumat ja merkitty vihreällä ne lainaustapahtumat, jotka ylittivät kirjastojen välisessä vertailussa 20 prosentin suhteellisen osuuden. Punaisella on merkitty ne lainaustapahtumat, jotka ovat jääneet alle prosentin suhteellisesta osuudesta. (LIITE 1).

3.4 Varaukset

Espoon kaupunginkirjasto seuraa varauksia ja varauksien kautta lainaksi päätyneiden aineistojen määrällisiä tietoja noin parin vuoden välein. Uusimmat koko toimintavuotta koskevat tiedot ovat käytettävissä vuosilta 2019 ja 2020.

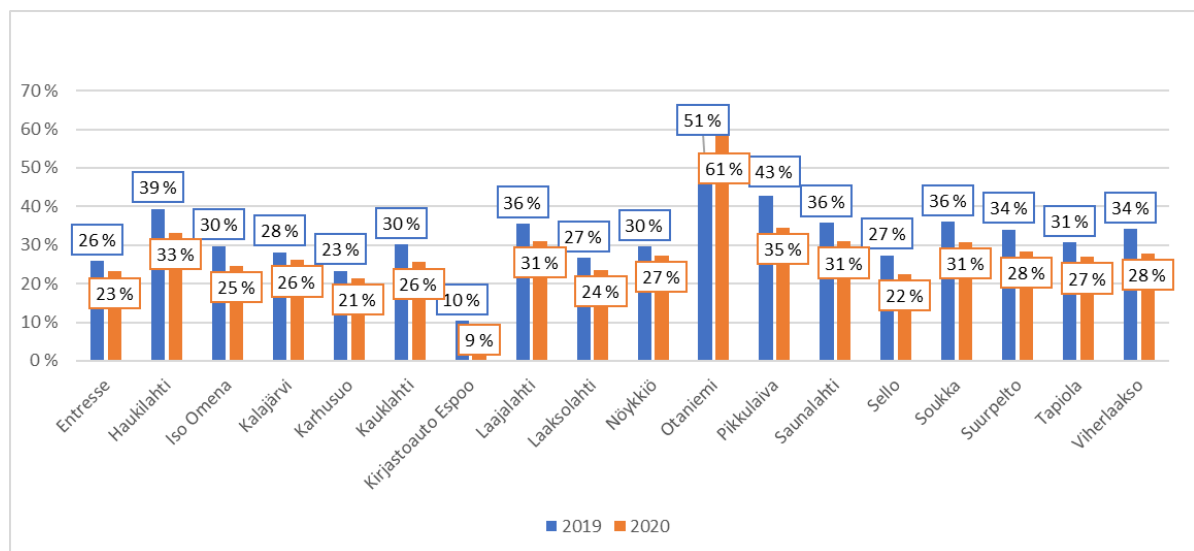
Vuonna 2020 varauksia tehtiin yhteensä 533 517 ja kirjastoa kohden keskimäärin 29 640. Karhusuon kirjastosta noudettavia varauksia tehtiin reilut 3 100 ja Sellon kirjastosta noin 113 000 (taulukko 10). Vuonna 2019 neljännes eli 25 % lainoista tehtiin varausten kautta. COVID-19 koronaviruspandemian aikana 29 % lainoista tehtiin varausten kautta.

9.9.2022

Taulukko 10 Espoon kaupungin kirjastojen varaukset, lainat ja varauksen kautta lainaksi päätyneet

Vuosi		Lainaus	Varauksia	%lainoista varauksia
2019	Kirjastot yhteensä	2 333 590	572 112	25 %
2020	Kirjastot yhteensä	1 814 588	533 517	29 %

Varausten ja lainauskulttuurin suhteen kirjastot poikkeavat toisistaan. Otaniemen kirjastossa, Pikkulai-
van kirjastossa ja Haukilahden kirjastossa molempina vuosina yli kolmannes lainoista tapahtui varauk-
sen kautta (kuva 17).

Kuva 17 Varaukset, jotka johtaneet lainaan vuosina 2019 ja 2020

Vain Otaniemen kirjastossa varattujen lainojen osuus kasvoi (10 %) vuodesta 2019 vuoteen 2020. Muissa kirjastoissa lasku edellisestä vuodesta oli keskimäärin 3 %.

Lasten ja aikuisten lainaaminen varausten kautta poikkeaa toisistaan siten, että lasten aineiston lainat tapahtuvat aikuisia merkittävästi harvemmin varausten kautta.

3.5 Tapahtumat

Espoon kirjastojen järjestämiä tapahtumia tarkastellaan tarkemmin viimeisen ns. normaalin toiminta-
vuoden eli vuoden 2019 tietojen pohjalta. Tapahtumia järjestettiin lähes 6 000 ja niihin osallistui yli
150 000 asiakasta (taulukko 11). Laskennallisesti keskimääräinen osallistujamäärä tapahtumaa koh-
den oli 25 osallistujaa.

9.9.2022

Eniten tapahtumia (1 238 tapahtumaa, 20 % tapahtumista) järjestettiin tapahtumakategorian ”Muu kulttuuritapahtuma” alla. Seuraavaksi eniten tapahtumia oli tietotekniikka -kategorian alaisuudessa (879 tapahtumaa, 15 %) ja aineistovinkkaus -kategorian (865 tapahtumaa, 14,4 %).

Taulukko 11 Vuoden 2019 kirjastojen järjestämät tapahtumat, niiden lukumäärät ja osallistujamäärät (Espoon kaupunki 2022)

Tapahtuman luonne	Määrä	Asiakkaita
aineistovinkkaus	865	21 062
elokuva	200	3 376
kielikahvila	282	5 348
kirjailijavierailu	115	4 354
kirjaston käytön opastus	184	3 805
käsityö	155	8 986
lukupiiri	99	838
medialukutaito	105	1 891
musiikki konsertti	179	10 870
muu kirjallisuus	391	13 159
muu kulttuuri	1 238	46 697
muu opetus	601	11 532
muu yhteiskunnallinen	194	5 883
satutunti	385	6 382
teatteri tai tanssi	51	2 771
tiedonhaku	19	322
tietotekniikka	879	3 958
tilan esittely	56	860
	5 998	152 094

Yleisen kirjaston ylläpitäjä on velvollinen raportoimaan opetus- ja kulttuuriministeriölle kirjastojen toiminnasta. Taulukkoon 12 on koottu vuoden 2019 ao. tilasto. Tuolloin oli yhteensä 5 242 tilaisuutta ja tilaisuuksiin osallistui yhteensä 113 549 osallistujaa.

Taulukko 12 Espoon kaupungin opetus- ja kulttuuriministeriölle raportoimat tapahtumat (Espoon kaupunki 2022)

OKM		
kirjallisuus ja lukemisen edistäminen	579	11 090
muu kulttuuri	1 417	53 654
yhteiskunnallinen	306	1 114
muu tapahtuma	181	3 084
monipuolinen lukutaito	1 218	28 262
tiedonhalun opetus	1 005	7 249
muut koulutukset	536	9 096
	5 242	113 549

9.9.2022

Aikuisille ja lapsille järjestettiin vuonna 2019 lähes yhtä monta tapahtumaa, mutta lasten tapahtumiin osallistui lähes kaksinkertainen määrä osallistujia. Nuorille suunnattuja tapahtumia oli reilut 700 ja niihin osallistui lähes 25 000 osallistujaa.

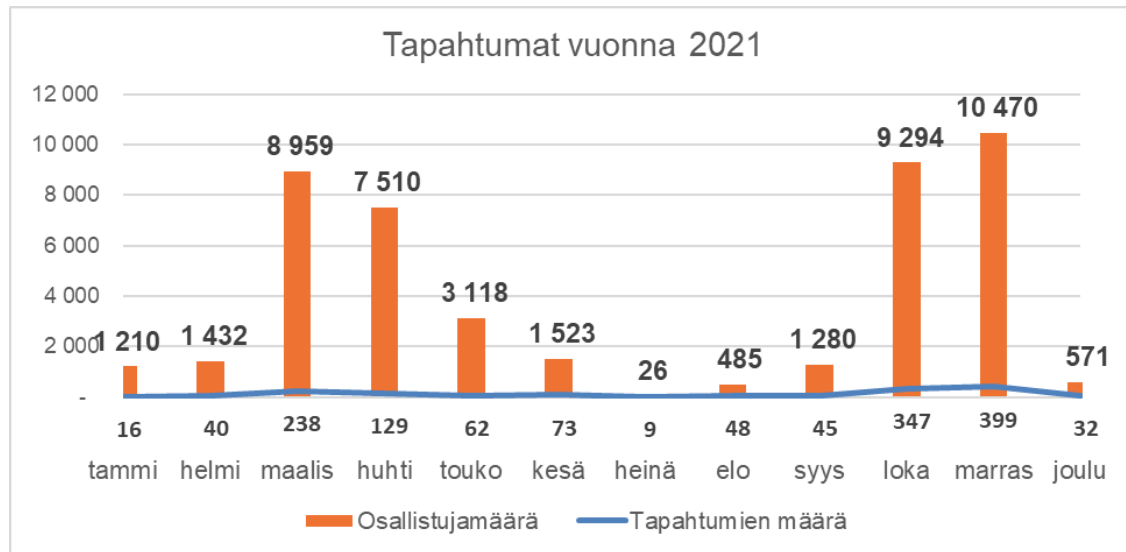
Taulukko 13 Tapahtumien määrien ja asiakasmäärien jakautuminen tapahtuman kohderyhmän ja luonteen mukaan jaoteltuna (Espoon kaupunki 2022)

Tapahtuman luonne	Tapahtumien lukumäärä	Asiakkaita
Lasten tapahtumat	2 481	61 358
Nuorten tapahtumat	712	24 321
Aikuisten tapahtumat	2 354	32 574
Perhetapahtumat	451	33 841
Tapahtumia yhteensä	5 998	152 094
Tapahtumat, jotka opetusta		
Lasten opetus	1 395	32 310
Nuorten opetus	461	10 469
Aikuisten opetus	1 087	8 544
Perheopetus	101	4 406
Opetusta yhteensä	3 044	55 729

Siirryttäessä tarkastelemaan vuoden 2021 tapahtumia, havaitaan COVID-19 koronavirusepidemian merkittävä vaikutus kirjastopalveluiden tapahtumien järjestämiseen. Kokonaisuudessaan tapahtumien määrät ja asiakasmäärät jäivät vuoden 2019 määriä dramaattisesti pienemmiksi. Vuonna 2021 kirjastot järjestivät vain 1 438 tapahtumaa, johon osallistui yhteensä 45 878 osallistujaa (kuva 18).

Eryisesti alkuvuoden 2021 toimintaan vaikuttivat kokoontumisia ja osallistujamääriä rajoittavat rajoitustoimet. Vuoden 2021 tapahtumista suurin osa toteutettiin etänä COVID-19 koronavirusepidemian takia. Kevään kaikki tapahtumat toteutettiin etänä ja vasta myöhemmin syksyllä kirjastot siirtyivät järjestämään tilaisuuksia ja tapahtumia kirjastoissa tai kouluilla. Suurin osa vuoden 2021 tapahtumista oli suunnattu lapsille tai nuorille ja oli joko opetus- tai kulttuuritapahtuma.

9.9.2022

Kuva 18 Espoon kaupunginkirjaston tapahtumien lukumäärät ja osallistujamäärät kuukausittain vuonna 2021 (Espoon kaupunki 2022)

9.9.2022

4 Espoon kaupunginkirjaston talous

4.1 Vertailu muihin suuriin kaupunkeihin

Espoon kirjastopalveluiden toimintakate kaupungin vuoden 2022 talousarviossa on 22,8 miljoonaa euroa (taulukko 14). Kirjaston menoista suurin osa muodostuu henkilöstökuluista 10,5 miljoonaa euroa ja 45 prosenttia sekä tilavuokrasta 6,27 miljoonaa euroa ja 27 prosenttia. Talouden suunnitelmavuosien arvioidut menot eivät sisällä asetettuja säästötavoitteita.

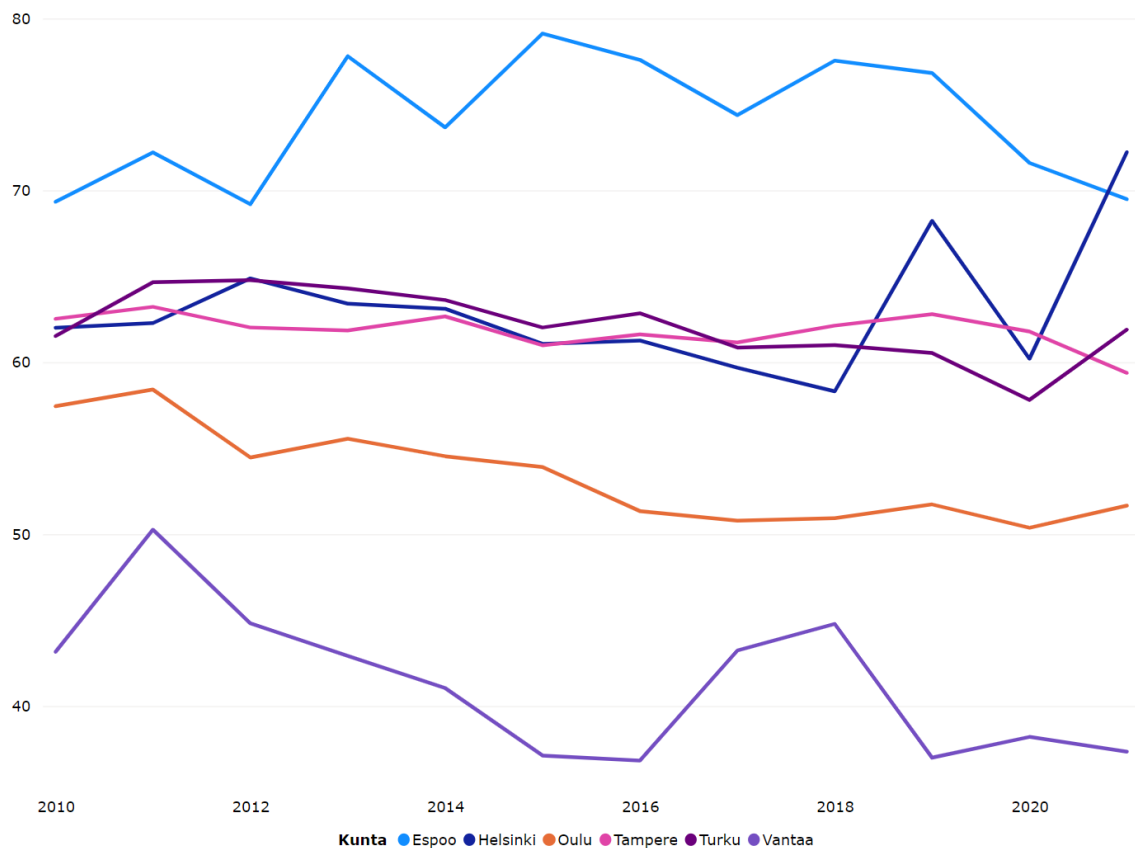
Taulukko 14 Espoon kaupunginkirjaston talous (Espoon kaupunki 2021, talousarvio 2022)

1000 EUR	Muutettu TA				
	TP 2020	2021	TA 2022	2023	2024
Toimintatulot	702	950	950	983	1 017
Toimintamenot	-20 052	-22 368	-23 737	-24 201	-24 711
Toimintakate	-19 350	-21 418	-22 787	-23 218	-23 694
Suunnitelmapoistot	-125	-172	-353	-562	-539
Tilikauden tulos	-19 474	-21 590	-23 140	-23 780	-24 233
Menot euroa/asukas	68	75	78	79	79

Espoon kaupungin kirjastopalveluiden menot ovat olleet asukasta kohden laskettuna kalliimmat kuin muissa suurissa kaupungeissa. Helsingin kaupungin kirjastopalveluiden menot ovat nousseet vuodesta 2018 alkaen merkittävästi (vrt. esimerkiksi Oodin rakentaminen ja käyttöönotto) ja ylittivät vuonna 2021 Espoon kaupungin asukasluokkoittaiset menot ensimmäisen kerran vuoden 2006 jälkeen.

Espoon kaupunginkirjaston menot olivat vuonna 2021 69,5 euroa per asukas (kuva 19). Helsingin vastaavat menot olivat 72,2 euroa ja Vantaan 37,3 euroa per asukas.

9.9.2022

Kuva 19 Suurten kaupunkien kirjastojen toimintakulut suhteessa asukaslukuun (Suomen yleisten kirjastojen tilastot)

Vertailtaessa suurten kaupunkien kirjastopalveluiden menoja tarkemmalla tasolla, nousevat Espoon kaupungin osalta esille korkeat vuokratulot sekä muiden palveluiden ostot. Henkilöstökulut ovat samalla tasolla Helsingin ja Turun kanssa.

Sisäisten vuokrien osalta on huomattava, että vaikka Espoon kirjastoista useat ovat yksityisten vuokranantajien tiloissa, on vuokrasopimukset kirjastoilta tehty Espoon tilapalvelut -liikelaitoksen kanssa, joka puolestaan on tehnyt vuokrasopimukset yksityisten toimijoiden kanssa.

9.9.2022

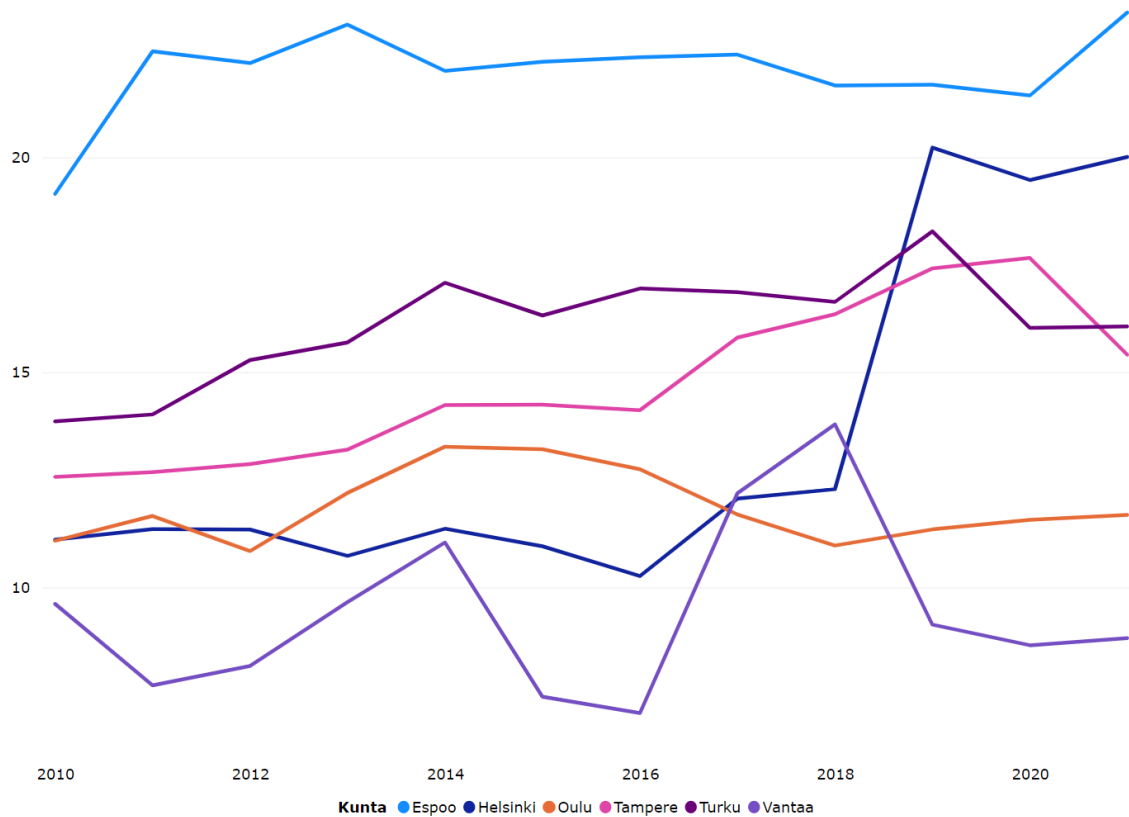
Taulukko 15 Suurten kaupunkien kirjastopalveluiden tulot ja menot kulu- ja tuottolajeittain. Huomioitu vain sellaiset tilit, joille kertynyt menoja tai tuloja yli 0,5 euroa per asukas.

Kirjastotoiminta eur/as	Espoo 2020	Helsinki 2020	Vantaa 2020	Turku 2020	Tampere 2020	Oulu 2020	Koko maa	Kunta- tyyppi
Palkat ja palkkiot	27	28	16	28	22	22	24	25
Eläkekulut	6	7	3	5	5	5	6	6
Muut henkilösivukulut	1	1	1	1	1	1	1	1
Muiden palvelujen ostot	13	7	4	6	7	7	8	7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7	6	5	8	7	7	8	7
Vuokratulot, ulkoiset	0	0	0	0	0	0	1	0
Vuokratulot, sisäiset	19	17	9	15	16	11	13	15
Muut kulut	0	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	72	67	38	65	58	53	60	61
Toimintakuluista: Sisäiset kulut yhteensä	29	18	9	18	18	14	16	17
Poistot ja arvonalentumiset	0	3	1	1	1	1	1	1
Vyörytyskulut	0	0	2	0	0	0	1	1
Palautusjärjestelmän arvonlisävero	6	3	2	2	2	2	2	3
Myyntituotot	0	0	0	1	0	1	1	1
Tuet ja avustukset	2	3	0	4	2	3	2	2
Vuokratuotot, ulkoiset	0	1	0	0	0	0	0	0
Vuokratuotot, sisäiset	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut tuotot	1	1	0	2	2	1	1	1
Toimintatuotot yhteensä	3	5	1	6	4	5	4	5
Toimintatuotoista: Sisäiset tuotot yhteensä	0	0	0	0	0	1	0	0
Nettokäyttökustannus	70	65	40	59	55	49	59	58

Espoon kirjastopalveluiden tilakustannukset ovat pysyneet koko 2010-luvun korkealla tasolla, vuonna 2021 yhteensä 6,8 miljoonaa euroa. Vantaan kaupungin tilakustannukset ovat vertailussa alhaisemmat ja Espoon tilakustannuksiin verrattuna tilakustannukset olivat yli kymmenen euroa per asukas suuremmat kuin Vantaalla.

Espoon tilakustannukset vuonna 2021 olivat 23,4 euroa per asukas, Helsingissä 20 euroa ja Vantaalla 8 euroa asukasta kohden (kuva 20).

9.9.2022

Kuva 20 Suurten kaupunkien tilakustannukset suhteessa asukaslukuun vuosina 2010–2021 (Suomen yleisten kirjastojen tilastot)

Tilakustannuksien taustalla olevista tiedoista selviää, että absoluuttisia hyötyneliömetrejä Espoossa on ollut samaa luokkaa Tampereen kanssa ja asukaslukuun suhteutettuna määrä on samankaltainen Turun ja Helsingin kanssa. Vantaalla kirjastojen käytössä olevia tiloja on merkittävästi muita suuria kaupunkeja vähemmän (taulukko 16).

Taulukko 16 Suurten kaupunkien palvelupisteiden ja aukiolotuntien määrä

Toimipisteet	Espoo, 2021	Helsinki, 2021	Oulu, 2021	Tampere, 2021	Turku, 2021	Vantaa, 2021
Pääkirjastoja	0	1	1	1	1	1
Sivukirjastoja	17	37	23	14	11	10
Laitoskirjastoja	0	6	0	0	0	0
Kirjastoautoja	2	2	2	2	2	2
Muita palvelupaikkoja	0	0	1	86	1	0
Aukiolotunteja yhteensä	59 499	108 345	66 177	53 468	32 528	27 754
Aukiolotunnit: henkilökunta on paikalla	40 071	90 723	36 721	33 901	19 215	25 929
Aukiolotunnit: henkilökuntaa on paikalla, mutta ei palvelemissa	0	7 525	1 275	2 640	0	374
Aukiolotunnit: omaoimikirjaston aukioloajat	19 428	10 097	28 181	16 927	13 313	1 451
Hyötypinta-ala neliömetreinä	18 882	44 700	14 857	18 940	12 788	9 417
Hyötypinta-ala neliömetreinä / (Asukasluku / 1000)	64,49	68,04	70,87	78,59	65,78	39,7
Aukiolotunnit, joilloin henkilökunta paikalla / Asukasluku	0,14	0,14	0,18	0,14	0,1	0,11

9.9.2022

Asukaslukuun suhteutettuna sellaisia aukiolotunteja, jolloin henkilöstö on ollut läsnä, on suurista kaupungeista eniten ollut vuonna 2021 Oulussa. Aukiolotuntien määrällä katsottuna vuosi 2021 on ollut koronasta huolimatta jo samalla tasolla vuoden 2019 kanssa. Esimerkiksi Espoossa vuonna 2019 henkilöstö oli läsnä 37 849 tuntia ja vuonna 2021 40 071 tuntia. Vuoden 2020 koronasulut laskivat läsnäolotuntien määrän 34 156 tuntiin.

4.2 Kirjastopalveluiden sisäinen kulujakauma

Espoon kaupunginkirjastolla on kelluvan aineiston ja yhteisen henkilöstöresurssin takia paljon jakamattomia kustannuksia, joita ei suoraan ole merkitty minkään yksittäisen kirjaston kustannukseksi. Kirjastojen kaikista nettokuluista noin 40 % on kirjattu toimipisteen kuluiksi.

Henkilöstökuluista ainoastaan venäjänkielisen kirjaston henkilöstökulut on kohdennettu Sellon kirjaston kustannuspaikalle, koska OKM rahoittaa venäjänkielisen kirjaston kulut täysimääräisesti. Muita kirjastojen henkilöstökuluja ei ole kohdennettu talousjärjestelmässä kirjastoittain. Laskennalliset henkilöstökulut, kuten myös kaikki muut laskennallisesti kirjastoille jaetut kulut löytyvät taulukosta 18.

Taulukko 17 Kirjastojen kustannuspaikoille suoraan jaetut kulut 2022 eri kululuokilla.

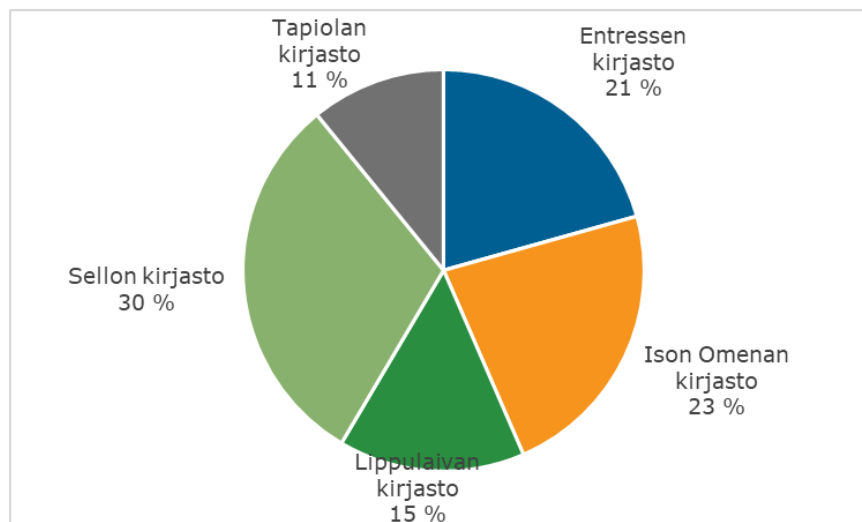
Kirjasto	Palvelujen ostot	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Muut kulut	Kiinteistö /sisäiset vuokrat	Henkilöstökulut	Sisäiset palveluiden ostot	Yhteensä
Entressen kirjasto	-171 900	-44 200	-6 500	-975 706		-84 556	-1 282 862
Haukilahden kirjasto	-8 500	-3 050	-1 000	-58 414		-4 404	-75 369
Ison Omenan kirjasto	-38 499	-25 225	-4 500	-1 117 646		-612 332	-1 798 202
Kalajärven kirjasto	-2 000	-775	-499	-101 357		-39 174	-143 805
Karhusuon kirjasto	-3 200	-1 775	-501	-45 274		-6 011	-56 760
Kauklahden kirjasto	-7 500	-2 775	-500	-86 312		-20 091	-117 178
Laajalahden kirjasto	-4 000	-775	-500	-63 678		-5 983	-74 936
Laaksolahden kirjasto	-2 000	-975	-250	-70 181		-9 360	-82 766
Lippulaivan kirjasto	-196 300	-30 275	-1 800	-730 185		-67 068	-1 025 628
Nöykkiön kirjasto	-4 700	-1 775	-499	-186 402		-20 190	-213 567
Otaniemen kirjasto	0	0	0	0		0	0
Saunalahden kirjasto	-500	-1 975	-500	-28 152		-51 215	-82 342
Sellon kirjasto	-218 170	-66 025	-6 000	-2 098 216	-296 630	-150 979	-2 836 020
Soukan kirjasto	-22 800	-12 475	-800	-98 313		-4 600	-138 987
Suurpellon kirjasto	-1 500	-1 275	-501	-86 787		-7 423	-97 486
Tapiolan kirjasto	-28 800	-11 325	-4 500	-363 034		-39 885	-447 544
Viherlaakson kirjasto	-8 305	-775	-250	-149 046		-6 925	-165 301
Yhteensä	-718 674	-205 450	-29 101	-6 258 703	-296 630	-1 130 195	-8 638 752

9.9.2022

Taulukko 18 Kirjastojen kaikki kulut TA 2022 jaettuna laskennallisen henkilöstömäärän suhteessa. Taulukko sisältää myös taulukossa 17 olevat kustannuspaikoille suoraan jaetut eurot.

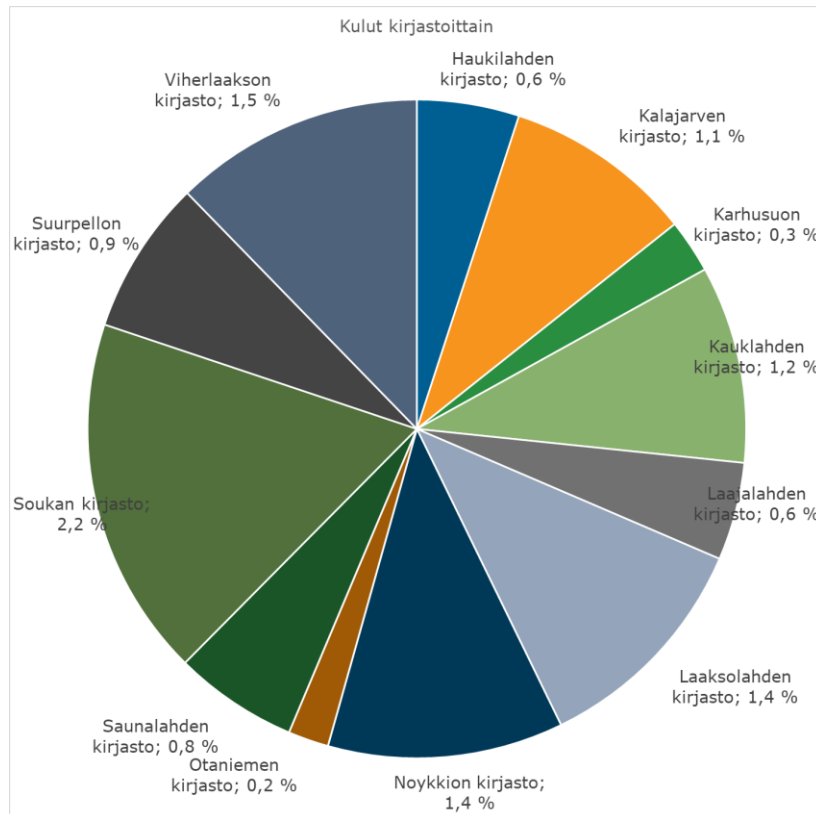
Kirjasto	Aineet, tarvikkeet ja			Kiinteistö /sisäiset vuokrat	Henkilöstökulut	Sisäiset palveluiden	
	Palvelujen ostot	tavarat	Muut kulut			ostot	Yhteensä
Entressen kirjasto	- 332 637	- 354 109	- 32 705	- 977 543	- 2 135 368	- 382 616	- 4 214 978
Haukilahden kirjasto	- 13 231	- 15 029	- 1 734	- 58 486	- 39 679	- 15 970	- 144 130
Ison Omenan kirjasto	- 195 553	- 343 371	- 36 571	- 1 119 484	- 2 053 000	- 910 392	- 4 658 370
Kalajarven kirjasto	- 8 757	- 13 802	- 1 601	- 101 434	- 89 762	- 51 703	- 267 059
Karhusuon kirjasto	- 4 239	- 3 779	- 670	- 45 286	- 13 810	- 7 938	- 75 723
Kauklahden kirjasto	- 16 336	- 19 811	- 1 941	- 86 413	- 117 381	- 36 475	- 278 356
Laajalahden kirjasto	- 8 337	- 11 756	- 1 173	- 63 743	- 36 373	- 16 585	- 137 967
Laaksoalahden kirjasto	- 14 206	- 23 240	- 2 593	- 70 312	- 184 601	- 30 563	- 325 515
Lippulaivan kirjasto	- 320 726	- 338 824	- 17 664	- 732 023	- 1 290 913	- 365 128	- 3 065 279
Noykkion kirjasto	- 11 942	- 19 734	- 1 423	- 186 509	- 75 136	- 37 538	- 332 282
Otaniemen kirjasto	- 3 943	- 9 983	- 612	- 59	- 33 066	- 9 638	- 57 301
Saunalahden kirjasto	- 6 133	- 15 943	- 1 218	- 28 235	- 58 439	- 64 708	- 174 675
Sellon kirjasto	- 389 759	- 379 014	- 38 944	- 2 100 054	- 2 891 611	- 449 039	- 6 248 421
Soukan kirjasto	- 45 331	- 68 346	- 3 672	- 98 645	- 233 755	- 58 572	- 508 322
Suurpellon kirjasto	- 8 102	- 14 649	- 1 849	- 86 864	- 86 300	- 19 953	- 217 716
Tapiolan kirjasto	- 150 738	- 320 055	- 23 423	- 364 871	- 1 022 607	- 337 945	- 2 219 639
Viherlaakson kirjasto	- 17 737	- 17 980	- 2 061	- 149 147	- 142 646	- 23 309	- 352 880
Yhteensä	- 1 547 707	- 1 969 425	- 169 856	- 6 269 110	- 10 504 444	- 2 818 071	- 23 278 613

Kirjastojen väliset kustannuserot ovat suuria (kuva 21). Aluekirjastojen osuus kaikista kustannuksista on 20,4 miljoonaa euroa eli 87,6 prosenttia. Aluekirjastojen osalta Sellon kirjasto on suurin, 6,2 miljoonan euron kustannukselle. Kaikkien lähikirjastojen yhteenlasketut menot ovat 2,87 miljoonaa euroa. Lähikirjastoista suurimmat kulut olivat Soukan kirjastolla, 508 322 euroa, jonka kulttuurilautakunta on lakkauttanut talvella 2021. Lippulaivan kirjaston osuus tulee hieman kasvamaan tulevina vuosina täysien toimintavuosien myötä.

Kuva 21 Aluekirjastojen kustannusten keskinäinen jakautuminen

9.9.2022

Kuva 22 Lähikirjastojen kustannusten keskinäinen jakautuminen

Kirjastopalveluiden kustannuksista 6,27 miljoonaa muodostuu Espoon kaupungin tilapalvelut -liikelaitokselle maksettavista sisäisistä vuokrista. Muiden sisäisten kulujen osuus kaikista kirjastopalveluiden kustannuksista on vuoden 2021 tilinpäätöksessä 2,58 miljoonaa ja vuoden 2022 talousarviossa 2,6 miljoonaa (taulukko 19).

Taulukko 19 Sisäisten kustannusten jakautuminen

Sisäinen palvelukokonaisuus	2020	2021	2022
Sisäiset ict- ja järjestelmäpalvelut	-1 001 058	-936 318	-1 184 659
Sisäiset huoltopalvelut	-229 471	-99 443	0
Siivouspalvelut	-509 218	-526 712	-535 648
Aula- ja turvallisuuspalvelut	-330 701	-340 764	-45 675
Talous- ja palkkahallinto	-73 909	-55 910	-152 850
Henkilöstö- ja työterveyspalvelut	-51 425	-76 572	-127 980
Sisäinen kehittäminen	-90 467	-16 040	-23 365
Muut sisäiset palvelut (mm. palvelutorit)	-484 322	-526 693	-535 438
Yhteensä	-2 770 571	-2 578 453	-2 605 615

9.9.2022

4.3 Tilat

Espoon kirjastot sijaitsevat suhteellisen uusissa tiloissa (taulukko 20). Yli puolet kirjastoista sijaitsee 2000-luvulla rakennetuissa rakennuksissa. Kaikkiin kirjastotilojen rakennuksiin on myös kohdistunut korjaustoimenpiteitä 2010-luvulla - Kaukalahden ja Laajalahden kirjastoja lukuun ottamatta. Laajalahden kirjastorakennus on vanhin, vuodelta 1959 ja keväällä 2022 käyttöön otettu Lippulaivan kirjasto uusin.

Tilatarkastelun tiedot perustuvat vuoden 2021 lopun tietoihin, jolloin Soukan kirjasto oli vielä toiminnassa. Tämän takia Soukan kirjaston ao. ajankohtana olleiden tilojen laajuus ja kustannustiedot ovat mukana. Vuoden 2022 huhtikuussa käyttöön otetun Lippulaivan kirjaston kustannustiedot ovat vertailtavuuden vuoksi otettu mukaan. Lippulaivan tämän vuoden todelliset vuokrat on korotettu koko vuoden vuokratasolle.

Taulukko 20 Espoon kaupungin kirjastojen rakentamisvuodet ja viimeisimmän merkittävän korjausremontin ajankohta (Espoon kaupunki 2022)

Kirjasto	Osoite	Rakentamisvuosi	Viimeisin merkittävä korjausremontti
Entressen kirjasto	Siltakatu 11	2008	2021
Haukilahden kirjasto	Toppelundintie 11	2019	2019
Ison Omenan kirjasto	Suomenlahdentie 1	2001	2014
Kalajarven kirjasto	Ruskaniitty 4	1994	2015
Karhusuon kirjasto	Karhuniitynkuja 3	2017	2020
Kaukalahden kirjasto	Hansakallio 2	1969	2005
Laajalahden kirjasto	Kurkijoentie 24	1959	2009
Laaksoalahden kirjasto	Veininkatu 24	1991	-
Lippulaivan kirjasto	Ulappakatu 2	2022	-
Noykkion kirjasto	Oxfotintie 4	1985	-
Otaniemen kirjasto	Tietotie 6	1975	2018
Saunalahden kirjasto	Brinkinmäentie 1	2012	-
Sellon kirjasto	Leppävaarankatu 9	2003	2021
Soukan kirjasto	Soukantie 4	1972	2014
Suurpellon kirjasto	Lillhemintie 1 (Opinmäki, B-noppa)	2015	2019
Tapiolan kirjasto	Espoon kulttuurikeskus, Kulttuuriauکیو 2	1988	2015
Viherlaakson kirjasto	Viherlaaksontori	2006	2009

Kirjastojen käytössä on 21 475,90 neliötä (taulukko 21). Talousvertailun vuoksi luvuissa on mukana myös Soukan kirjaston vuoden 2021 lopussa käytössä olevan tilan noin 670 neliötä.

Kirjastojen vuotuinen vuokra vuonna 2021 oli 6 336 541,42 euroa. Keskimääräinen kuukausivuokra neliötä kohden oli 21,89 euroa/m².

9.9.2022

Taulukko 21 Espoon kaupungin kirjastojen käytössä olevat neliöt, vuosivuokra ja neliövuokra/kuukausi (Espoon kaupunki 2022)

Kirjasto	Kirjaston käytössä oleva m ²	Vuokra €/v.	Vuokra €/m ² /kk
Entressen kirjasto	4 139,00	975 706	19,6
Haukilahden kirjasto	159,00	58 414	30,6
Ison Omenan kirjasto	3 507,10	1 117 646	26,6
Kalajarven kirjasto	469,00	101 357	18,0
Karhusuon kirjasto	135,00	45 274	27,9
Kauklahden kirjasto	459,50	86 312	15,7
Laajalahden kirjasto	216,00	63 678	24,6
Laaksoalahden kirjasto	341,00	70 181	17,2
Lippulaivan kirjasto	2 869,50	808 024	23,5
Noykkion kirjasto	796,00	186 402	19,5
Otaniemen kirjasto		-	
Saunalahden kirjasto	100,00	28 152	23,5
Sellon kirjasto	5 622,50	2 098 216	31,1
Soukan kirjasto	668,00	98 313	12,3
Suurpellon kirjasto	275,00	86 787	26,3
Tapiolan kirjasto	1 347,00	363 034	22,5
Viherlaakson kirjasto	372,30	149 046	33,4
Yhteensä	21 475,90	6 336 541,42	21,89

Huom. Lippulaivan kirjaston vuokrataso on arvioitu vuoden 2022 tietojen perusteella koko vuodelle.

9.9.2022

5 Nykyinen kirjastojen palveluverkko

Kartta 4 Espoon lähi- ja aluekirjasto ja postinumeroalueet

9.9.2022

Nykyisen palveluverkon toimipisteiden osalta tarkastellaan seuraavat asiat aikasarjoina 2017-2021, mikäli aikasarjojen kaikkien vuosien tiedot olivat koontia tehdessä käytettävissä. Toimipistekohtaiset kirjaston tiedot ja tunnusluvut esitetään ns. kirjastosivuilla, jotka ovat koottu tämän asiakirjan liitteiksi (**LIITE 2**). Kirjastosivujen alussa kerrotaan tarkemmin lähtötiedoista.

Kirjastokohtainen kirjastosivu sisältää seuraavat tiedot:

Käynnit

- kirjastokohtaiset käyntimäärät
- kirjastokohtaisen käyntimäärän suhteellinen osuus Espoon kaikkien kirjastojen käyntimäärästä

Lainat

- lainamäärät kirjastoittain
- lainojen suhteellinen osuus Espoon kaikkien kirjastojen lainamäärästä

Asiakkaat postinumeroalueittain v. 2021

- korttia vuonna 2021 käyttäneiden määrät

Kustannukset

- kirjastokohtaiset toimipisteen kustannukset
- euroa/käynti kirjastoittain
- euroa/laina kirjastoittain

Tilat

- kirjastokohtaisesti toimipisteen käytössä oleva huoneistoala
- kirjastokohtaiset tilakustannukset
- euroa/neliö kirjastoittain

Henkilöstö

- laskennallinen kirjastokohtainen toimipisteen henkilöstömäärä
- kirjastokohtaiset laskennalliset henkilöstökustannukset

Kustannustiedot pitävät sisällään jokaisen kirjaston suorat kirjastokohtaiset kustannukset sekä henkilöstömäärän suhteessa jaetut kirjastoalueiden ja koko kirjaston yhteiset kustannukset (yhteiset menot, aineistokeskus, IT ja digitaaliset palvelut sekä laitevastuuhenkilö).

Kirjastoauton kustannuksia ei ole jyvitetty millekään kirjastolle eikä niitä ole jaettu kirjastoille.

9.9.2022

5.1 Aluekirjastot

5.1.1 Entressen kirjasto

Entressen kirjaston vaikutusalueella (2,5 km) asuu eniten muuta kieltä kuin virallisia kotimaisia kieliä puhuvia asukkaita. Muun kielisten osuus on 31,1 % ja määrällisesti 7 726 asukasta.

Aluekirjastoista Entressen kirjaston vaikutusalueella (2,5 km etäisyys) asuu eniten 0-16-vuotiaita asukkaita. Heidän osuutensa vaikutusalueen asukkaista on 21,2 % (5 265 lasta ja nuorta).

Entressen tilojen kuukausivuokra neliötä kohden on aluekirjastojen halvin ja jää alle 20 euron (19,60 €/m²/kk).

5.1.2 Ison Omenan kirjasto

Ison Omenan kirjaston vaikutusalue on väestöllisesti tarkasteltuna suurin. 2,5 kilometrin vaikutusalueella asuu 42 895 asukasta.

Ison Omenan kirjastossa oli eniten käyntejä kaikkina tarkasteluvuosina, 2017-2021. Vuonna 2021 Ison Omenan kirjastossa käynnit muodostivat 29 % kaikista Espoon kirjastoissa käynneistä. Käyntejä kertyi 730 380.

Ison Omenan kirjastossa oli toiseksi eniten lainaustapahtumia vuonna 2021. Tapahtumia oli 307 402.

Ison Omenan kuukausivuokra neliötä kohden oli vuonna 2021 aluekirjastojen toiseksi kallein, mutta peräti 4,50 euroa/neliö edullisempi kuin kalleimman eli Sellon neliövuokra. Ison Omenan neliövuokra oli 26,60 euroa/neliö/kuukausi.

5.1.3 Lippulaivan kirjasto

Lippulaivan kirjaston vaikutusalueella (2,5 km etäisyys) asuu kolmanneksi eniten asukkaita, 30 105 asukasta.

Lippulaivan kirjasto on aluekirjastoista uusin, otettu käyttöön keväällä 2022.

5.1.4 Sellon kirjasto, ml. venäjänkielinen kirjasto

Sellon kirjaston vaikutusalueella (2,5 km etäisyys) asuu toiseksi eniten asukkaita, 40 528 asukasta.

Sellon kirjastossa oli toiseksi eniten käyntejä kaikkina tarkasteluvuosina, 2017-2021. Vuonna 2021 Sellon kirjastossa oli 510 830 käyntiä, joka oli 23 % kaikista Espoon kirjastoissa käynneistä.

Sellon kirjastossa oli vuonna 2021 eniten lainaustapahtumia, yhteensä 380 089 lainaustapahtumaa. Sellon kirjastossa tapahtui 25 % kirjastojen kirjalainoista (v. 2021).

9.9.2022

Sellon kirjasto oli vuonna 2021 kustannuksiltaan kallein kirjasto. Sen 5 391 204 euron vuosikustannus oli 26,8 % kirjastoille kohdistetuista kuluista.

Sellon kirjastolla oli vuonna 2021 aluekirjastojen kallein ja kaikkien kirjastojen toiseksi kallein neliövuokra, 31,10 euroa kuukaudessa neliötä kohden.

Sellon kirjasto on kaikista kirjastoista suurin. Kirjaston käytössä on 5 622,5 neliötä.

5.1.5 Tapiolan kirjasto

Aluekirjastoista Tapiolan kirjaston vaikutusalueella (2,5 km etäisyys) asuu vähiten 0-16-vuotiaita asukkaita. Heidän osuutensa vaikutusalueen asukkaista on 17,32 % (4 576 lasta ja nuorta).

Tapiolan kirjastossa tapahtui kolmanneksi eniten lainoja vuonna 2021. Niiden osuus kaikkien kirjastojen lainoista oli 19 %.

Tapiolan kirjastosta lainattiin 22 % AV-aineistosta. Aikuisten musiikki-cd-levyjä on vain Tapiolan kirjastossa.

Tapiolan kirjasto on aluekirjastoista edullisin. Sen vuosikustannukset olivat vuonna 2021 noin 2,9 milj. euroa, joka vastasi 14,5 % kaikista kirjastoihin kohdistetuista kuluista.

Tapiolan kirjastorakennus on aluekirjastojen vanhin, vuodelta 1988 ja kirjaston käytössä oleva ala on aluekirjastojen pienin, 1 347 neliötä.

5.2 Lähikirjastot

5.2.1 Haukilahden kirjasto

Haukilahden kirjaston koillis- ja luoteisosat limittyvät Tapiolan ja Ison Omenan kirjastojen saavutettavuusalueiden kanssa.

Lähikirjastoista Haukilahden kirjaston vaikutusalueella (1 km) asuu eniten asukkaita, 5 484 asukasta. 0-16-vuotiaiden osuus on lähikirjastoista toiseksi alhaisin, 18,67 % (1 024 lasta ja nuorta).

Haukilahden kirjastossa oli eniten lainaustapahtumia käyntiä kohden (1,5 kappaletta) vuonna 2021.

Haukilahden kirjaston neliövuokra oli lähikirjastojen toiseksi kallein, 30,60 euroa/neliö/kuukausi.

Haukilahden kirjasto toimii lähikirjastoista uusimmassa rakennuksessa (rakennettu vuonna 2019).

5.2.2 Kalajärven kirjasto

Lähikirjastoista Kalajärven kirjaston kilometrin vaikutusalueella asuu kolmanneksi vähiten asukkaita, 1 533 asukasta.

9.9.2022

Kalajärven kirjastosta on pisin etäisyys lähimpänä olevaan aluekirjastoon. Matkaa Sellon kirjastoon tulee peräti 12,5 kilometriä.

Nykyistä toiminnassa olevista lähikirjastoista Kalajärven kirjasto on toiseksi suurin lähikirjasto. Kirjasto maksaa vuokraa 469 neliöstä. Kalajärven kirjasto on osa Kalajärven palveluturia.

5.2.3 Karhusuon kirjasto

Lähikirjastoista Karhusuon kirjaston vaikutusalue on pienin. Kilometrin säteellä kirjastosta asuu 416 asukasta.

Lähikirjastoista Karhusuon kirjaston vaikutusalueen (1 km) muun kielisten asukkaiden osuus on pienin, vain 4,09 % eli 17 asukasta.

Käyntimääriltään pienin kirjasto on Karhusuon kirjasto. Kyseisessä kirjastossa oli vuonna 2021 22 471 käyntiä. Karhusuon kirjastossa oli toiseksi vähiten lainaustapahtumia vuonna 2021. Tapahtumia kertyi 14 912.

Karhusuon kirjastossa tehtiin vuosina 2019 ja 2020 lainoihin johtavia varauksia kirjastoista vähiten.

Karhusuon kirjaston vuoden 2021 kustannukset olivat kirjastolle kohdistetuista kustannuksista pienimmät. Kirjaston kustannukset olivat 69 555 euroa, 0,3 % kirjastoille kohdistetuista kustannuksista.

Karhusuon kirjasto on tiloiltaan toiseksi pienin lähikirjasto. Kirjaston käytössä on 135 m².

5.2.4 Kaukalahden kirjasto

Lähikirjastoista Kaukalahden kirjaston vaikutusalueella (1 km) 0-16-vuotiaiden osuus alueen asukkaista on suurin, 27,61 %. Määrällisesti osuus tarkoittaa 1 027 lasta ja nuorta. Etäisyys Entressen kirjastoon, joka on lähin aluekirjasto, on 4,4 kilometriä.

Kaukalahden kirjaston neliövuokra oli lähikirjastojen toiseksi edullisin. Vuokra neliötä kohden kuukaudessa oli 15,70 euroa.

5.2.5 Laajalahden kirjasto

Laajalahden kirjasto on lähes kokonaan Sellon kirjaston vaikutusalueen sisällä. Kirjaston eteläinen vaikutusalue limittyy Tapiolan kirjaston kanssa.

Lähikirjastoista Laajalahden kirjastosta on toiseksi lyhyin etäisyys seuraavaan lähikirjastoon, joka on kahden kilometrin päässä sijaitseva Sellon kirjasto.

Vuonna 2021 käyntimäärältään toiseksi pienin kirjasto oli Laajalahden kirjasto. Käyntejä muodostui 28 360.

Laajalahden kirjasto toimii lähikirjastoista vanhimmassa rakennuksessa (rakennettu 1959).

9.9.2022

5.2.6 Laaksolahden kirjasto

Lähikirjastoista Laaksolahden kirjastosta on toiseksi pisin matka lähimpään aluekirjastoon. Sellon kirjastoon matkaa tulee viisi kilometriä.

5.2.7 Nöykkiön kirjasto

Nöykkiön kirjasto on suurimmaksi osin Lippulaivakirjaston vaikutusalueen sisällä.

Lähikirjastoista Nöykkiön kirjaston vaikutusalueella (1 km) asuu toiseksi eniten 0-16-vuotiaita, 27,4 % alueen asukkaista eli 1 347 lasta ja nuorta. Etäisyys lähimpään aluekirjastoon on 2,7 kilometriä (Lippulaivan kirjasto).

Lähikirjastoista Nöykkiön kirjastossa oli eniten lainaustapahtumia, peräti 97 839 vuonna 2021.

Nöykkiön kirjasto on tiloiltaan suurin lähikirjasto. Kirjaston käytössä on 796 m².

5.2.8 Otaniemen kirjasto

Otaniemen kirjasto on kokonaan Tapiolan kirjaston vaikutusalueen sisällä.

Lähikirjastoista Otaniemen kirjaston vaikutusalueella (1 km) asuu toiseksi vähiten asukkaita, 1 466 asukasta. Otaniemen kirjaston vaikutusalueella asuu lähikirjastoista vähiten 0-16-vuotiaita asukkaita (13,86 % ja 205 lasta ja nuorta). Etäisyys lähimpään aluekirjastoon on lyhyin (1,4 km).

Otaniemen kirjastossa oli vähiten lainaustapahtumia vuonna 2021. Niitä oli 10 260. Otaniemessä oli lisäksi vähiten lainaustapahtumia käyntiä kohden, vain 0,22 kappaletta.

Otaniemen kirjasto on lähikirjastojen toiseksi edullisin. Kirjastoon kohdistetut vuosikustannukset olivat vuonna 2021 noin 84 800 euroa (0,4 % kaikista kirjastoista).

Kaupunginkirjasto ei maksa vuokraa Otaniemen kirjaston tiloista.

5.2.9 Saunalahden kirjasto

Saunalahden kirjasto sijaitsee Nöykkiön kirjaston kanssa samalla postinumeroalueella (02330).

Saunalahden kirjaston tilat ovat kirjastojen pienimmät. Kirjastolla on käytössään 100 m².

9.9.2022

5.2.10 Soukan kirjasto

Kulttuurilautakunta on lakkauttanut Soukan kirjaston ja Soukan kirjaston vanhoista tiloista on luovuttu ja tilat tyhjennetty kevään 2022 aikana.

Soukan kirjasto oli lähikirjastojen kallein lähes 660 000 euron vuosikustannuksellaan. Kustannus vastasi 3,4 % kaikista kirjastoihin kohdistetuista kuluista.

Soukan kirjaston kuukausivuokra neliötä kohden oli vuonna 2021 halvin, vain 12,30 euroa/neliö.

Vuoden 2021 lopussa silloisissa tiloissa toiminut Soukan kirjasto oli vuonna 2021 lähikirjastoista toiseksi suuriin. Tuolloin Soukan kirjaston käytössä oli lähes 670 neliötä.

5.2.11 Suurpellon kirjasto.

Lähikirjastoista Suurpellon kirjaston vaikutusalueen (1 km) muun kielisten asukkaiden osuus on suurin, 29,81 % alueen asukkaista. Määrällisesti muun kielisiä asukkaita on 1 189.

Suurpellon kirjastosta on kolmanneksi pisin etäisyys lähimpään aluekirjastoon. Ison Omenan kirjasto sijaitsee Suurpellon kirjastosta 4,9 kilometrin päässä.

5.2.12 Viherlaakson kirjasto

Viherlaakson kirjastolla on kallein neliövuokra tarkasteltaessa sekä lähi- että aluekirjastoja. Vuokra oli vuonna 2021 33,40 euroa/neliö/kuukausi. Viherlaakson kirjasto muuttaa uusiin tiloihin syyskuun lopussa 2022.

Viherlaakson kirjastossa oli lähikirjastoista toiseksi eniten lainaustapahtumia vuonna 2021. Niitä kertyi 57 018 kappaletta.

5.3 Paikasta riippumattomat kirjastopalvelut

5.3.1 Joustoasiakkuus

Kirjastossa käynti voi olla joissakin tilanteissa vaikeaa tai jopa mahdotonta. Esimerkiksi sairaus, vamma tai vaikeus liikkua voivat tehdä kirjastoon pääsystä hankalaa. Kun asiointia estää jokin vaiva tai muu este, voi hakea **joustoasiakkuutta**. Joustoasiakkuus tarkoittaa, että asiakas valtuuttaa jonkun muun hoitamaan kirjastoasiointin puolestaan. Joustoasiakkaiden lainoille ei kerry myöhästymismaksuja eivätkä heidän lainansa mene perintään. Laina-ajat ja uusinnat ovat kuitenkin samat kuin muilla asiakkailla.

Senioreiden kirjastopalveluiden uusi konsepti korostaa monipuolisuutta ja mukaan kutsumista. Espoo-tarinan mukaisesti palveluita tuotetaan vahvasti osana yhteistyöverkostoa. Sitä laajennetaan aktiivisesti ja mukana on kaupungin sisäisiä toimijoita, järjestöjä ja yrityksiä. Jo palveluiden ideointivaiheessa mukaan on kutsuttu Espoon ikäihmisten yhdistykset ja järjestöt. Perinteisempien kirjastopalveluiden (kotipalvelu, Celia-kirjasto, aineistovinkkaus) ohella asiakkaita kannustetaan aktiivisuuteen ja

9.9.2022

uuden oppimiseen (tapahtumat, Enter ry:n digituki, Omnian digitietoiskut), liikkumiseen (tuolijumppa, kehonhuolto) ja yhdessä tekemiseen (pajatapahtumat, musiikkiryhmätoiminta, keskusteluryhmät).

5.3.2 Elämysauto Väkky

Espoon elämysauto Väkky luo osaltaan uutta espoolaista tapahtumakulttuuria, kannustaa aktiivisuuteen, ja tukee järjestöjen ja yhteisöjen toimintaa tärkeänä osana Espoon kulttuuri-, tapahtuma- ja palvelutuotannon kokonaisuutta. Väkky on kaikille espoolaisille avoin tapahtumatila, joka tulee sinne, missä ihmiset ja tapahtumat ovat. Auto on esteetön ja sen varusteluun kuuluvat esimerkiksi LED-valot, videotykki ja näyttämö sekä mahdollisuus sisustuksen muunteluun. Lisäksi mukana tulee kuljettaja, joka tarjoaa tarvittaessa teknistä tukea autossa olevien laitteiden käyttöön.

Välkyn yhteistyöverkostoa laajennetaan aktiivisesti ja auto on jo nyt tuonut asiakkaiden lähelle sekä kirjaston omia tapahtumia (Lempibussi, kirjavinkkaus, satujooga, varjoteatteri, vierailu vastaanottokeskuksessa ja Helsinki Pridessa) että yhteistyökumppaneiden toteuttamia tapahtumia (Omnian kulttuuri- viikko yhteistyössä Asiointipisteiden kanssa, Espoo Ciné, Saunalahtipäivä, Bravo! -festivaali).

5.3.3 eKirjasto

Espoon kaupunginkirjaston elektroniset/digitaaliset aineistot ovat valtaosin Helmet-kirjastokimpan yhteishankintoja, koska niihin on pääsy kaikilla Helmet-asiakkailla, Helmet-kirjastokortin numeron ja PIN-koodin toimiessa kirjautumistunnuksina. (<https://www.helmet.fi/fi-FI/Ekirjasto>) Tällä tavalla hankitaan sekä kotimaiset (Ellibs) että ulkomaiset (Overdrive) e-kirjat ja e-äänikirjat, etäkäyttöinen kotimaisten aikakauslehtien palvelu eMagz, Naxos-musiikkipalvelu, Rockway-musiikkikoulu sekä Promentor-kielikurssipalvelu. Helmet-kirjastokimpassa Helsingin kaupungilla on e-aineistoissa hankinnan ja käyttötuen koordinaatiovastuu.

Ulkomaisten sanoma- ja aikakauslehtien etäkäyttöinen palvelu Pressreader sekä MOT-sanakirjat hankitaan Kansalliskirjaston johtaman kansallisen FinELib-konsortion kautta. Konsortioon kuulumalla Espoon kaupunki voi liittyä FinELibin kilpailuttamiin hankintoihin. Kuten edellä mainittujen palveluiden, myös Pressreaderin käyttö tapahtuu asiakkaan näkökulmasta Helmet-yhteisesti, kirjastokortin ja PIN-koodin avulla.

Paikallisesti käytettävänä aineistoina Espoon kaupunginkirjasto hankkii kotimaista ePress-sanomalehtipalvelua. ePressiä voi siis lukea vain kirjaston tiloissa asiakasverkon kautta. Muutama kotimainen aikakauslehti, joita kustantajat eivät luovuta etäkäyttöisiksi, on avattu samalla tavalla paikalliskäyttöisesti eMagzin suurta etäkäyttöistä valikoimaa täydentämään.

Helsingin kaupunginkirjaston Kirjastoverkon yhteiset palvelut -yksikössä on meneillään Yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston kehittämishanke, lyhyemmin e-kirjastohanke. Hankkeessa työstetään kaikille yleisille kirjastoille omaa, yhteistä e-kirjastoa, jonka on määrä olla käytössä vuoden 2024 aikana. Olettaen että hanke onnistuu, tällä hetkellä kuntakohtaisesti tai kirjastokimppa-kohtaisesti hankitut aineistot korvautuvat siis valtakunnallisesti saatavilla olevilla aineistoilla.

Yleisten kirjastojen konsortio on Helsingin kaupunginkirjaston vetämä toimielin, joka kilpailuttaa jäsenkuntiaan varten joitain e-aineistoja.

9.9.2022

5.4 Kirjastoyhteistyö Helmet-kirjastojen kanssa

Helmet-kirjastokimppa koostuu Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunginkirjastoista. Kimppa on yhdessä hankkinut ja ylläpitää kirjastojärjestelmää. Järjestelmän toimittaja on Innovative Interfaces Inc ja järjestelmä on nimeltään Sierra. Kirjastojärjestelmässä toteutetaan mm. kirjaston asiakasrekisteri, lainauksenvalvonta ja kirjastoaineistojen bibliografinen kuvailu. Asiakkaille on käytössä palvelu osoitteessa www.helmet.fi, jonka kautta pääsee aineistohakuun ja erilliseen verkkomaksamispalveluun. Taskukirjasto-sovellus on Espoon ylläpidossa ja antaa mobiilia palvelua asiakkaille esimerkiksi varaamisessa ja uusimisessa. Kaikki kirjastojen varattavissa olevat tilat näkyvät yhteisessä Varaamo-palvelussa, joka on tosin poistumassa käytöstä. Palvelujen järjestäminen yhdessä on merkinnyt säästöä kustannuksissa.

Helmet-yhteistyön suurin merkitys asiakkaille on yhteisen järjestelmän mahdollistama yhteinen aineistokokoelma. Sekä fyysiset että e-aineistot hankitaan osaksi yhteistä kokoelmaa. Haluamansa teoksen voi noutaa ilman eri maksua mistä tahansa kimpan kirjastosta, ja teoksen voi myös palauttaa mihin tahansa toimipisteeseen. Yhteinen kokoelma tarkoittaa, että varausjonoja purkamassa on enemmän kappaleita, jolloin odotusaika lyhenee. Toisaalta vähemmän kysytyä aineistoa ei välttämättä tarvita niin useita kappaleita. Lisäksi on jonkin verran erikoistumista, kaksi OKM:n rahoittamaa erityistehtävää: Helsingin Monikielinen kirjasto palvelee maahanmuuttajakielillä laajasti ja Espoon oman kokoelman ei tarvitse olla suuri tai ei tarvita ollenkaan omia. Espoon Venäjänkielinen kirjasto erikoistuu venäjänkieliseen kirjastoaineistoon, ja tukee pääkaupunkiseutua valtakunnallisen tehtävän lisäksi.

Kuljetusten ja muun logistisen työn vähentämiseksi on käytössä kelluva kokoelma. Kelluvassa kokoelmassa lainattu teos palautuessaan kirjastoon jää sinne, vaikka olisi esimerkiksi varauksen kautta tullut toisesta kirjastosta. Espoo ja Vantaa ovat yksi yhteinen kellutusalue, ja Helsinki oma kellutusalueensa. Espoo ja Vantaa käyttävät Sierra-kirjastojärjestelmän kellutusominaisuutta, Helsingillä on käytössä Lyngsoe IMMS-kellutusjärjestelmä.

5.5 Mediakasvatus

Espoon kaupunginkirjaston johtoryhmä on linjannut, että kirjastolle toteutetaan mediasivistysstrateginen toimenpideohjelma, jossa tavoitteena on määritellä kirjaston keskeiset tehtävät mediakasvatuksen kentällä ja määritellä näihin toimenpiteet, millä linjauksia pystytään toteuttamaan. Toimenpideohjelmaa on työstetty syksyn 2021 ja kevään 2022 aikana Espoon kaupungin omana työnä tämän selvitystyön ulkopuolella.

Kansallisten medialukutaidon linjausten, lain yleisistä kirjastoista ja asiakasosallisuusprojektin perusteella kirjaston mediasivistystyön kehittämistavoitteita voidaan tunnistaa kolme:

1. modernin tiedonhankinnan taitojen avaaminen ja kehittäminen
2. yhteiskunnallisen osallisuuden taitojen tukeminen
3. pelikulttuurisen kasvatuksen kehittäminen.

Moderni tiedonhankinnan taitojen avaaminen ja kehittäminen

2020-luvun Suomessa kirjasto on keskeisin kaikille kansalaisille saatavilla olevista toimijoista, jonka perustoimintaan sisältyy kansalaisten tiedonhankinnan taitojen tukeminen. Tiedonhaku ja tiedon luotettavuuden arviointi on kirjaston perinteistä vahvuusaluetta. Pyrimme vahvistamaan asiakkaiden tiedonhankinnan valmiuksia ja ymmärrystä tiedon etsimisestä ja käytöstä seuraavilla keinoilla:

9.9.2022

- Tuemme kriittistä ja toiminnallista medialukutaitoa
- Kehitämme kirjaston brändiä luotettavan tiedonhankinnan asiantuntijaorganisaationa ajatuksella "Kysy mitä vaan!" Tämä brändityö tehdään niin aikuisasiakkaita kuin lapsia ja nuoria ajatellen. Tällä vahvistetaan myös henkilökunnan ammatillista identiteettiä tiedonhaun ammattilaisena ja kirjastolaisena.
- Rakennamme yhteistyökumppanuuksia.

Yhteiskunnallisen osallisuuden taitojen tukeminen

Monipuoliset mediataidot ovat välttämättömiä syrjäytymisen ehkäisyssä ja siksi kirjaston on tuettava kuntalaisten osallisuutta yhteisöön ja yhteiskuntaansa. Vahvistamme jokaisen oman toimijuuden edellytyksiä tukemalla osallisuuden vaatimia mediataitoja.

- Toimijuuden mahdollistaminen taitoja tukemalla
- Rakennamme yhteistyökumppanuuksia esim. somessa osallistumisen, argumentaatiotaitojen ja media-arjen muiden taitojen tukemista varten.

Pelikulttuurisen kasvatuksen kehittäminen

Pelaaminen ja pelikulttuuri on nykypäivänä lasten ja nuorten media-arkea monipuolisesti läpäisevä.

Pelivälineiden, -sisältöjen ja pelaajien tuen avulla tuomme pelikulttuurin ja sen sisällöt yhdenvertaisesti kaikkien saataville. Kirjaston tehtäviin kuuluu tarjota pääsy mediasisältöihin, tukea medialukutaitoa ja rakentaa kulttuurisia kohtaamisia, jolloin seuraavat askeleemme ovat:

- kehitämme pelaamiseen kytkeytyvää yhteisöllisyyttä ja pelikulttuurista osallisuutta.
- rakennamme yhteistyökumppanuuksia pelaamisen materiaalien, pelialan osaamisen ja pelikulttuurin alueilta. (Esim. e-urheilujärjestöt, kaupalliset toimijat, nuorisopalvelut ja vapaaehtoistyö)
- markkinoimme kirjaston peleihin liittyviä palveluita yhdenvertaisuutta ja osallisuutta edistävänä pedagogisena toimintana.
- kehittää pelikokoelman saavutettavuutta avaamalla sisältöjä kirjastotilassa ja somessa, sekä rakentamalla oikoteitä lainakappaleiden helppoon varaamiseen.

Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita tällä hetkellä kirjastolle mediakasvatuksellisessa työssä ovat Enter Ry ja Espoon nuorisopalvelut ja muut kaupungin toimijat. Yhteistyökumppaniverkoston laajentaminen ja monipuolistaminen ovat yksi keskeisimpiä kehityskohteita myös mediasivistysstrategian toimenpideohjelmassa. Potentiaalisia yhteistyökumppaneita laajemmassa mittakaavassa olisi ammattikoulut (mm. Omnia), korkeakoulut (Laurea, Aalto), Mannerheimin lastensuojeluliitto ja laaja järjestö- ja yhdistyskenttä.

Arviointi

Strategiatyöhön on osallistettu asiakkaita verkkokyselyn muodossa (huhtikuu 2022) ja lasten ja nuorten osastoilla tilassa toteutetuilla kyselyillä (touko-kesäkuu 2022). Verkkokyselyssä saimme vain 82 vastausta, mutta lasten ja nuorten osastojen kyselyssä tilojen aktiivisilta käyttäjiltä saatiin yhteensä 230

9.9.2022

tapahtumaa ja runsaasti vapaita kommentteja. Asiakaskyselyiden lisäksi tietoa kerättiin henkilökunta-haastatteluilla ja henkilökuntakyselyllä mediakasvatustyön toteutustavoista ja asiakasrajapinnoista.

Kyselyiden ja haastatteluiden materiaalia peilattiin kansallisiin mediakasvatuslinjauksiin (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161951>, v. 2019), kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030 ja lakiin yleisistä kirjastoista.

Prosessikohtaisesti mediakasvatuksellisen työn laadun ja määrän arvioinnin mittareita tulee kehittää. Määrällistä dataa on kerätty digituen määrästä ja tähän laadullisen arvioinnin mittareita tulee muotoilla. Pelien lainaamista ja pelitapahtumiin osallistumista voidaan mitata. Yhteistyökumppaneiden määrää ja vapaaehtoisten ja yhteistyökumppaneiden järjestämien tapahtumien ja toimintojen määrää tulee lisätä ja tästä hankitaan vertailudata syksyllä 2022 ja mitataan tätä vuosittain.

9.9.2022

6 Asiakasvaikuttavuus- ja sidosryhmäkyselyn tulokset

Osana asiakasvaikuttavuus ja palveluverkko selvitystä toteutettiin Espoossa kaksi kyselyä. Asiakasvaikuttavuuskyselyn kohderyhmänä olivat kaikki Espoon kaupunkilaiset sekä Espoon kirjastopalveluja käyttävät henkilöasiakkaat. Sidosryhmäkysely kohdistettiin yhdistyksille ja järjestöille, yrityksille, päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille, nuorisopalveluille ja sosiaali- ja terveystieteiden toimijoille. Kyselyyn oli mahdollista vastata myös muun sidosryhmän edustajana.

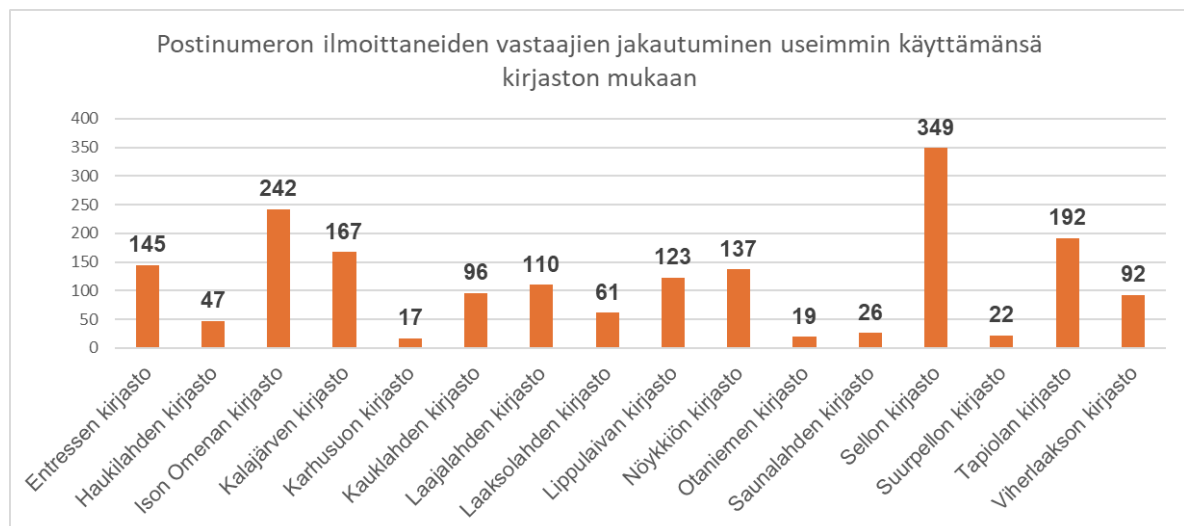
Asiakasvaikuttavuuskysely toteutettiin Webropol-ohjelman avulla. Kysely avattiin 13.4 ja vastausaika oli ensin toukokuun alkuun asti. Vastausaika jatkettiin kahdesti ja kysely suljettiin lopullisesti 22.5.2022. Kyselyn tiedottamisesta vastasi Espoon kaupunki.

Asiakasvaikuttavuuskyselyyn oli huhtikuun ajan mahdollista vasta suomeksi. Kyselyn kieliversiot valmistuivat huhti-toukokuun vaihteessa ja toukokuun vastausajan aikana kyselyyn oli mahdollista vastata suomen lisäksi ruotsin, englannin, venäjän, arabian ja somalin kielillä.

Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastasi **yhteensä 1 942 henkilöä**. Vastaajista 82 % (n=1 593) oli aikuisia (19-65-vuotiaita), 11 % (194) yli 66-vuotiaita ja 8 % alle 18-vuotiaita (joka jakautui alle 12-vuotiaita 2 % (44) ja 13-18 vuotiaita 6 % (106)).

Enemmistö vastaajista (91,7 %) vastasi suomenkieliseen kyselyversioon (n=1 781). Muiden kieliversioiden vastaajamäärät olivat suuruusjärjestyksessä: englantia (n=82), ruotsi (n=57), venäjä (n=21), arabia (n=1) ja somali (n=0).

Kyselyyn vastanneita pyydettiin ilmoittamaan, minkä postinumeron alueella he asuvat. Vastaajien ilmoittama tieto postinumerosta yhdistettiin vastaajien ilmoittamaan eniten käyttämäänsä kirjastoon. Vastaukset jakautuivat kirjastoittain kuvan 23 kaltaisesti, Sellon kirjasto eniten valittuna ja Karhusuon kirjasto vähiten valittuna kirjastona.

Kuva 23 Asukasvaikuttavuuskyselyn postinumeronsa ilmoittaneet vastaajat kirjastoittain

9.9.2022

Taulukossa 22 tarkastellaan kunkin kirjaston valinneiden määrällistä jakautumista ilmoitetun postinumeron perusteella. Aluekirjastojen osalta on tarkasteluun otettu noin viisi suurinta postinumeroaluetta ja lähikirjastojen osalta kahdesta neljään suurinta postinumeroaluetta. Taulukosta voi havaita, joidenkin kirjastojen vastaajat jakautuvat useille postinumeroalueille.

Määrällisesti eniten yhden postinumeron alueelta vastaajia oli Kaukalahden kirjastolla, jonka oli valinnut 92 vastaajaa postinumeroalueelta 02780. Seuraavaksi eniten oli vastaajia Laajalahden kirjastossa postinumeroalueelta 02140, peräti 88 vastaajaa. Kirjastoa kohden alle viiden vastaajan postinumeroalueita oli jopa näin tarkasteluna merkittävä määrä.

Taulukko 22 Asukasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden jakautuminen postinumeron mukaan kirjastoittain

Kirjasto	Yhteensä vastaajia	Postinumero	Vastaajien määrä	Kirjasto	Yhteensä vastaajia	Postinumero	Vastaajien määrä
Entressen kirjasto	145	2760	48	Nöykkiön kirjasto	137	2330	54
		2770	40			2340	38
		2750	10			2300	22
		alle 10 vastaajaa	47			alle 10 vastaajaa	23
Haukilahden kirjasto	47	2170	31	Otiemiemen kirjasto	19	2600	2
		alle 10 vastaajaa	16			2150	2
Ison Omenan kirjasto	242	2230	70	Saunalahden kirjasto	26	alle 2 vastaajaa	15
		2210	54			2330	15
		2200	19			2780	10
		2260	16			alle 10 vastaajaa	1
Kalajärven kirjasto	167	alle 15 vastaajaa	83	Sellon kirjasto	349	2650	66
		2920	81			2600	65
		2970	70			2660	43
		alle 10 vastaajaa	16			2610	31
Karhusuon kirjasto	17	2810	7	Suurpellon kirjasto	22	2250	11
		2820	6			alle 10 vastaajaa	11
		alle 5 vastaajaa	4			Tapiolan kirjasto	192
Kaukalahden kirjasto	96	2780	92	2100	29		
Laajalahden kirjasto	110	2140	88	2110	27		
		alle 10 vastaajaa	22	2180	26		
Laaksoalahden kirjasto	61	2730	32	Viherlaakson kirjasto	92	2200	24
		2620	17			alle 20 vastaajaa	49
		alle 10 vastaajaa	12			Lippulaivan kirjasto	123
2320	57	2360	34				
alle 10 vastaajaa	32	alle 10 vastaajaa	18				

Saunalahden kirjasto ei ollut minkään postinumeroalueen eniten asioitu kirjasto toisin kuin kaikki muut kirjastot, jotka tulivat valituksi aina jonkin postinumeroalueen eniten asioiduksi kirjastoksi.

Sidosryhmäkysely toteutettiin Webropol-kyselynä ajalla 8.4-22.5.2022. Myös tämän kyselyn vastausaikaa jatkettiin alkuperäisestä aikataulusta ja kyselyyn lisättiin englanninkielinen versio huhtikuun lopussa.

Sidosryhmäkyselyyn vastasi **yhteensä 86 henkilöä**. Suomenkieliseen kyselyversioon vastasi 62 vastaajaa ja englanninkieliseen kyselyyn 24 vastaajaa. Vastausmäärä jäi odotettua pienemmäksi. Vastajista puolet edusti yhdistyksiä tai järjestöjä ja noin neljännes päiväkotia (15 % vastauksista), koulua (5 % vastauksista) tai oppilaitosta (6 % vastauksista).

9.9.2022

6.1 Asiakasvaikuttavuuskyselyssä kirjastojen käyttö ja saavutettavuus

Asiakasvaikuttavuuskyselyn vastaajista 83 % ilmoitti vastaavansa kyselyyn ensisijaisesti kirjastossa kävijänä. Huoltajana lapsen kanssa tai lapsen puolesta vastasi 12 % vastaajista. E-aineiston käyttäjiä oli 2 %, kotikirjaston asiakas tai omainen ja kirjastoauton käyttäjiä vastaajista oli prosentti molempia. Joustoasiakkaita tai heidän omaisiaan vastaajissa oli yksittäisiä henkilöitä. Kyselyyn vastanneista 26 vastaajaa (1 %) ilmoitti, että ei käy Espoon kirjastoissa tai ei käytä Espoon kirjastopalveluja paikan päällä.

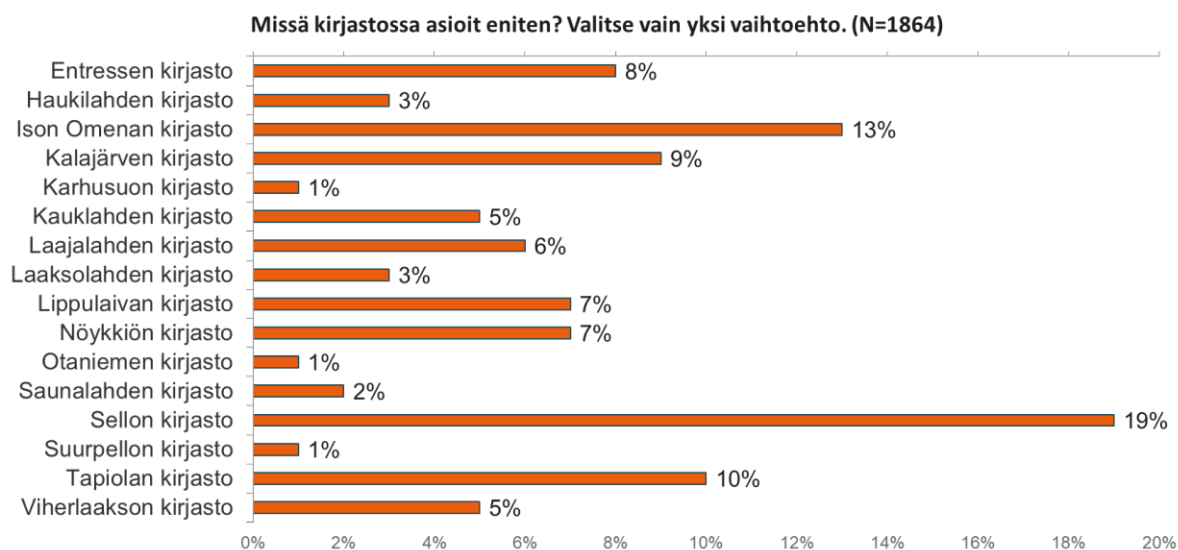
Alle 18-vuotiaita vastanneita yli yhteensä 149, joista 17 ilmoitti vastaavansa huoltajana lapsen kanssa tai lapsen puolesta. Alle 18-vuotiaiden vastausten joukossa on siten mukana myös aikuisten vastauksia. Kirjaston käyttäjänä, e-aineiston käyttäjiä tai kirjastoauton käyttäjiä alle 18-vuotiaista oli 128 vastaajaa. Myös eri kieliversioihin vastanneissa korostui lasten kanssa tai puolesta vastanneiden suuri osuus (35 %).

Sellon ja Ison Omenan suurimmat kävijämäärät näkyivät myös kyselyyn vastanneiden määrissä (kuva 24). Vastaajista lähes viidennes (19 %) vastasi asioivansa eniten Sellon kirjastossa ja 13 % Ison Omenan kirjastossa. Tapiolan ja Entresse kirjastojen vastaajamäärät (10 % ja 8 % vastaajista) ovat samassa suhteessa kuin viime vuosien käyntimäärät. Kalajärven kirjaston suhteellisten käyntien osuus Espoon kaikkien kirjastojen käynneistä on viime vuosina ollut parin prosentin verran. Tässä kyselyssä 9 % vastaajista vastasi asioivansa eniten Kalajärven kirjastossa.

Alle 18-vuotiaista vastaajista 45 % ilmoitti käyttävänsä eniten Ison Omenan kirjastoa, Lippulaivan kirjastoa ja Sellon kirjastoa, kunkin kirjaston asioinnin osuus oli 15 %. Lapsista ja nuorista Otaniemen kirjastoa ilmoitti käyttävänsä 17 vastaajaa (n. 11 %) ja 15 Tapiolan kirjastoa (10 %). Kaikkien muiden kirjastojen alle 18-vuotiaiden vastaajamäärät jäivät alle 10 vastaajan.

Yli 66-vuotiaiden vastaajien vilkkaimpia asiointikirjastoja olivat Sellon kirjasto (15,7 %), Tapiolan kirjasto (14,6 %) ja Ison Omenan kirjasto (11,2 %). Karhusuon ja Otaniemen kirjastoa ei ollut valinnut kukaan yli 66-vuotiaista vastaajista.

Englannin-, venäjän- ja arabiankielisiin kyselyihin vastanneista 101 vastaajaa ilmoitti asiointikirjastonsa. Iso Omenan kirjasto oli 27,7 %:lle ja Sellon kirjasto 22,8 % eniten käytetty asiointikirjasto.

Kuva 24 Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden kirjastojen jakautuminen

9.9.2022

Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastasi 26 vastaajaa (kuva 25), jotka valitsivat käyttämänsä kirjaston sijaan vaihtoehdon "Ei käy Espoon kirjastoissa tai ei käytä Espoon kirjastoja". Näistä vastaajista 11 % kertoi käyttävänsä jonkun muun paikkakunnan kirjastoja tai kirjastopalveluja. 15 % valitsi vaihtoehdon "En tarvitse kirjastopalveluja." Puolet tähän kohtaan vastanneista ilmoitti muun syyn, kuten palauttaminen unohtuu, ostaa itse omat kirjat tai käyttää kaupallisia kirjankuuntelupalveluita.

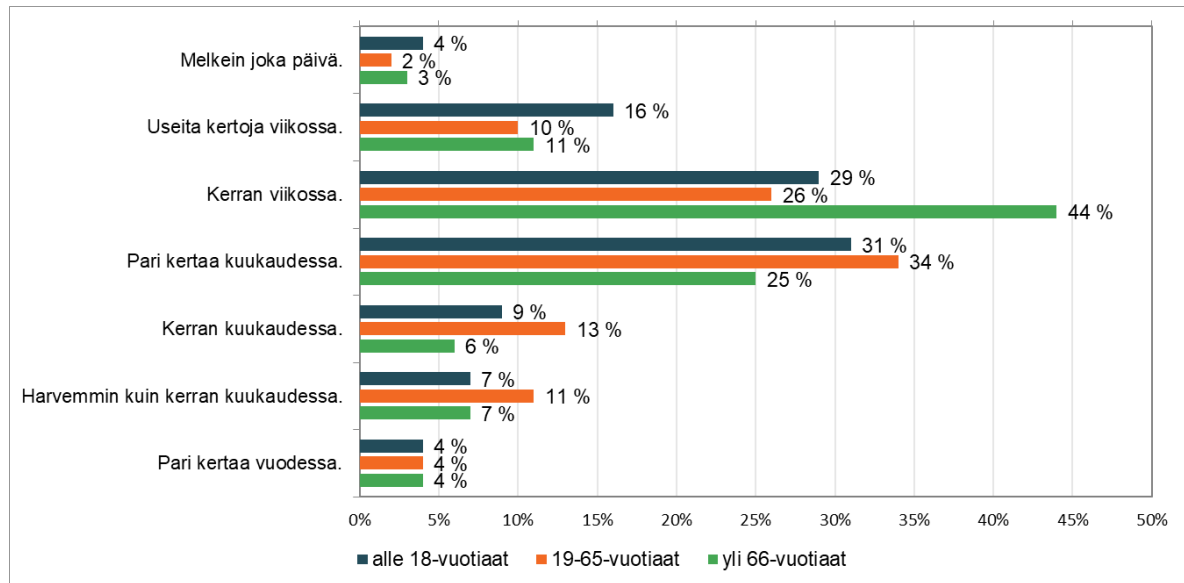
Vastatit edelliseen kysymykseen, että et käy Espoon kirjastoissa tai käytä Espoon kirjastoja. Valitse seuraavista vaihtoehdoista tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto. (N=26)

Kuva 25 Asiakasvaikuttavuuskyselyssä valitut syyt, miksi vastaaja ei käytä Espoon kirjastoja tai käy Espoon kirjastoissa

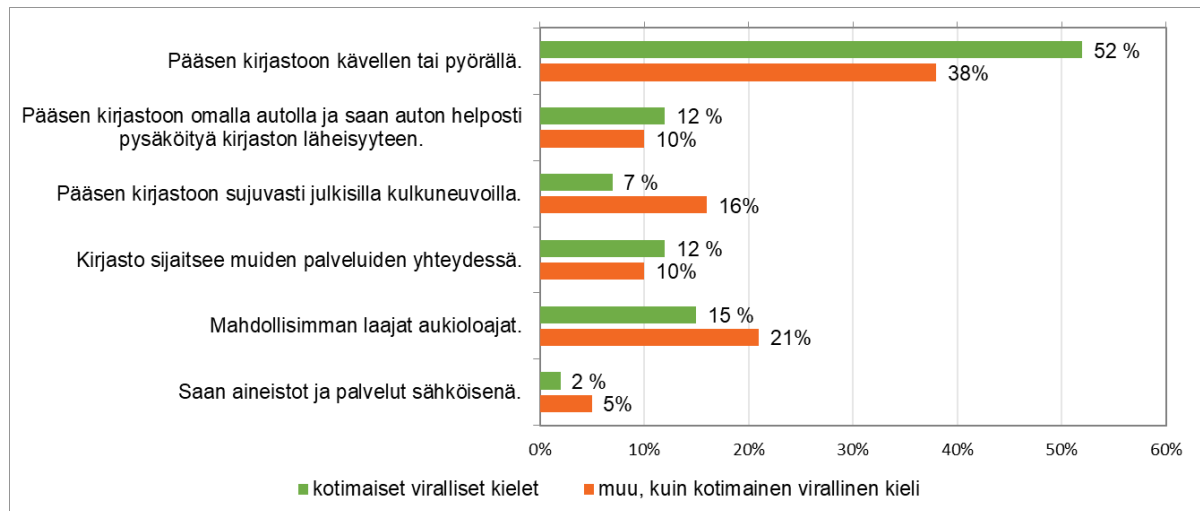
Kolmannes kyselyyn vastanneista vastasi käyttävänsä kirjastoa pari kertaa kuussa (kuva 26). Kerran viikossa kirjastossa kävi reilu neljännes vastaajista (28 %) ja useita kertoja viikossa yli 10 % vastaajista. Lasten ja nuorten asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden vastaukset jakautuivat 19-64-vuotiaiden vastaajien vastausten kanssa samoin. Yli 66-vuotiaista 44 % vastasi käyvänsä kirjastossa kerran viikossa.

9.9.2022

Kuva 26 Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden vastaukset kirjastokäyntien tiheydestä jaoteltuna vastaajan ikäryhmän mukaan

Vastaajista enemmistö, 52 %, katsoi tärkeimmäksi kirjaston saavutettavuuden ominaisuudeksi kirjastoon pääsemisen kävellen tai pyörällä (kuva 27). Myös lasten ja nuorten vastauksissa kirjastoon saavuttaminen kävellen tai pyörällä oli merkittävin (50 % lasten ja nuorten vastauksista).

Kuva 27 Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastaajien vastaukset kirjaston saavutettavuuden tärkeydestä jaoteltuna vastaajan kielen mukaan

9.9.2022

Asiakasvaikuttavuuskyselyn kieliversioihin vastanneiden vastauksissa korostui kirjastoon pääseminen sujuvasti julkisilla kulkuneuvoilla. Peräti 16 % vastaajista oli valinnut tämän kirjaston saavutettavuuden tärkeimmäksi ominaisuudeksi. Myös kirjaston laajoilla aukioloajoilla oli muiden kieliversioiden vastaajille enemmän merkitystä kuin suomenkieliseen kyselyyn vastanneille.

Saavutettavuuden tarkastelu käytetyn kirjaston mukaan ei muuta vastausten asettumista (taulukko 23). Kirjastoon pääseminen kävellen tai pyörällä on myös näin tarkasteltuna merkittävin tekijä. ”Kirjasto sijaitsee muiden palveluiden yhteydessä” nousee toiseksi merkittävämmäksi tekijäksi Sellon (27 % vastauksista) ja Otaniemen kirjastoissa (20 % vastauksista). Suurpellossa (26 %) ja Laaksolahdessa (25 %) valitsi mahdollisimman laajat aukioloajat.

Taulukko 23 Saavutettavuuden jakautuminen vastaajan asiointikirjaston mukaan

	Saan aineistot ja palvelut sähköisenä.	Mahdollisimman laajat aukioloajat.	Kirjasto sijaitsee muiden palveluiden yhteydessä.	Pääsen kirjastoon sujuvasti julkisilla kulkuneuvoilla.	Pääsen kirjastoon omalla autolla ja saan auton helposti pysäköityä kirjaston läheisyyteen.	Pääsen kirjastoon kävellen tai pyörällä.
■ Entresse	3 %	19 %	17 %	14 %	19 %	28 %
■ Haukilahti	0 %	21 %	0 %	0 %	13 %	66 %
■ Iso Omena	4 %	18 %	18 %	13 %	11 %	36 %
■ Kalajärvi	1 %	17 %	5 %	3 %	24 %	50 %
■ Karhusuo	0 %	23 %	12 %	6 %	12 %	47 %
■ Kauklahti	0 %	17 %	2 %	1 %	7 %	73 %
■ Laajalahti	0 %	6 %	1 %	0 %	2 %	91 %
■ Laaksoalahti	0 %	25 %	0 %	2 %	3 %	70 %
■ Lippulaiva	4 %	16 %	13 %	8 %	13 %	46 %
■ Nöykkiö	0 %	12 %	3 %	0 %	8 %	77 %
■ Otaniemi	0 %	10 %	20 %	10 %	0 %	60 %
■ Saunalahti	4 %	18 %	15 %	0 %	15 %	48 %
■ Sello	3 %	11 %	27 %	13 %	10 %	36 %
■ Suurpelto	9 %	26 %	0 %	4 %	4 %	57 %
■ Tapiola	3 %	16 %	11 %	9 %	10 %	51 %
■ Viherlaakso	0 %	12 %	2 %	4 %	14 %	68 %

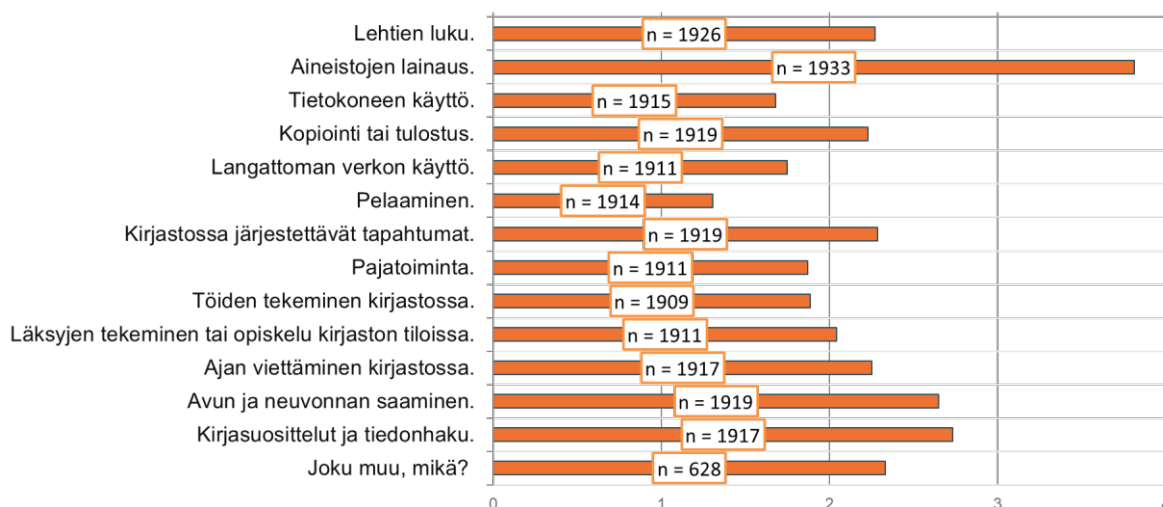
6.2 Kirjastopalveluiden merkitys

Asiakasvaikuttavuuskyselyssä vastaajat arvioivat

- eri kirjastopalveluiden merkityksen suuruutta itselleen,
- mistä kirjastopalveluista olisi itse valmis luopumaan ja
- mistä kirjastopalveluista ei olisi valmis luopumaan.

Aineistojen lainauksella katsoi 86,9 % vastaajista olevan paljon merkitystä itselleen (kuva 28). Joku muu tekijä, kuten kirjaston rauhallisuus/hiljaisuus, helppo pääsy tai vieraskieliset palvelut olivat kolmannekselle vastaajista eniten merkityksellisiä (paljon merkitystä). Tärkeiksi nousi lisäksi kirjasuositelut ja tiedonhaku (23,6 %) ja avun ja neuvonnan saaminen (21,5 %). Espoon kirjastopalvelut saivat vastaavanlaisen tuloksen myös keväällä 2022 toteutetussa Helmet-kyselyssä (**LIITE 3**).

9.9.2022

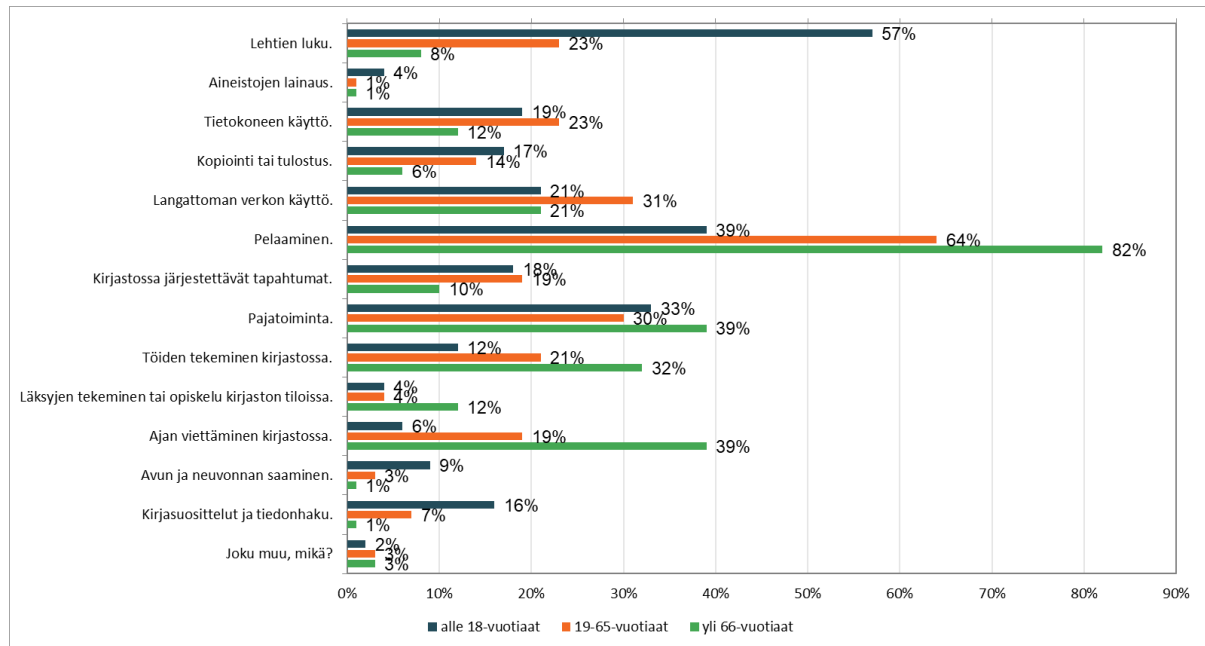
Kuva 28 Kirjastopalvelujen merkitys vastaajalle (1=ei lainkaan merkitystä, 2=vain vähän merkitystä, 3=jonkin verran merkitystä ja 4=paljon merkitystä) vastausmäärät palveluittain

Pelaamisella (80,6 %), langattoman verkon käytöllä (55,1 %) ja tietokoneen käytöllä (55,1 %) ei ollut lainkaan merkitystä yksilöasiakkaille (kuva 29). Tämä myös näkyi vastauksissa, jotka kohdistuivat kirjastopalveluiden mahdolliseen supistamiseen. Kysymykseen ”Jos kirjastojen palveluja supistetaan, niin mistä kirjaston palveluista Sinä olisit valmis luopumaan?” vastaajat saivat valita kolme vaihtoehtoa. Myös tässä kohtaa vastaajat valitsivat useimmiten pelaamisen (64 %), langattoman verkon käytön (29 %) ja tietokoneen käytön (22 %) kuuden vähiten halutun palvelun joukkoon. Vain pajatoiminta (32 %) kiilasi verkon ja tietokoneen käytön edelle ja yllättäen [konsultin huomautus] lehtien luvun (24 %) tietokoneen käytön edelle.

Lasten ja nuorten vastauksissa paljon merkitystä saivat aineistojen lainaus, läksyjen tekeminen tai opiskelu kirjaston tiloissa sekä ajan viettäminen kirjastossa. Lapsille ja nuorille suunnattu pajatoiminta ei puhutellut kyselyyn vastanneita lapsia ja nuoria, sillä 73,8 % vastasi, että pajatoiminnalla ei ole lainkaan merkitystä (49,7 %) tai on vain vähän merkitystä (24,1 %). Yllättäen myöskään pelaamisella ei ollut lainkaan merkitystä (50,3 %) tai oli vain vähän merkitystä (15,5 %). Alle 18-vuotiaat olivat valmiita luopumaan lehtien lukemisesta (57,1 %), pelaamisesta (39,5 %) ja pajatoiminnasta (33,3 %).

Yli 66-vuotiaat olivat erittäin hanakoita luopumaan pelaamisesta (82 %), ajan viettämisestä kirjastossa (39 %) ja pajatoiminnasta (39 %).

9.9.2022

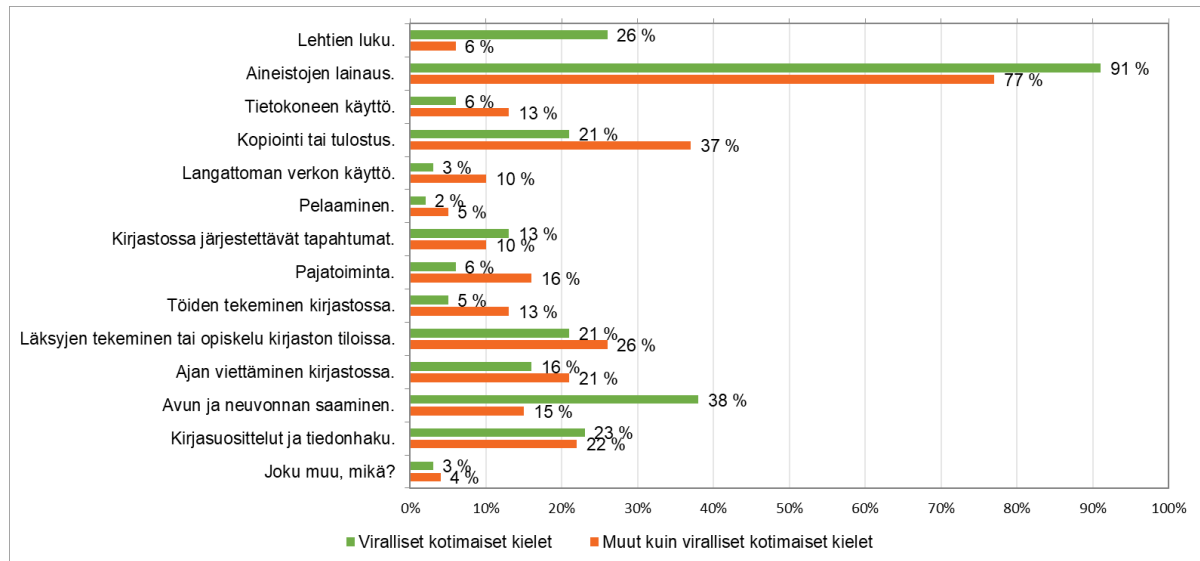

Kuva 29 Mistä kirjaston palvelusta vastaajat ovat valmiita luopumaan, mikäli kirjaston palveluja supistetaan, jaottelu ikäryhmän mukaan

Asiakasvaikuttavuuskyselyyn koko vastaajajoukko (kuva 30) ei ole valmis luopumaan aineistojen lainaamisesta (91 % vastaajista). Huomattavasti vähemmän vastauksia saivat seuraavaksi tulleet palvelut, kuten avun ja neuvonnan saaminen (37 %), lehtien lukeminen (26 %) ja kirjasuosittelut ja tiedonhaku (23 %). Vain 3 % vastaajista ei ollut valmis luopumaan pelaamisesta ja 4 % langattoman verkon käytöstä. Myöskään nuorimmat vastaajat eivät ole valmiita luopumaan aineistojen lainaamisesta. Aikuisvastaajista poiketen läksyjen tekeminen ja opiskelu kirjaston tiloissa sekä ajan viettäminen kirjastossa saivat seuraavaksi eniten vastauksia.

Tarkasteltaessa, mistä palvelusta vastaajat eivät olisi valmiita luopumaan vastaajan kielen mukaan (kuva 30), havaitaan, että suurimmat erot ovat kieliryhmien välillä on avun ja neuvonnan saamisessa. Yllättäen kuitenkin niin, että 38 % suomen- ja ruotsinkielisistä vastaajista ei olisi valmis luopumaan avun ja neuvonnan saamisesta, kun muun kielisten vastaajien osuus jäi 15 prosenttiin. 37 % muun kuin kotimaisten virallisten kielten vastaajista ei haluaisi luopua kopioinnista ja tulostamisesta, kun taas suomenkieliseen kyselyyn vastanneista vain noin viidennes ei olisi valmis luopumaan kopioinnista ja tulostamisesta.

9.9.2022

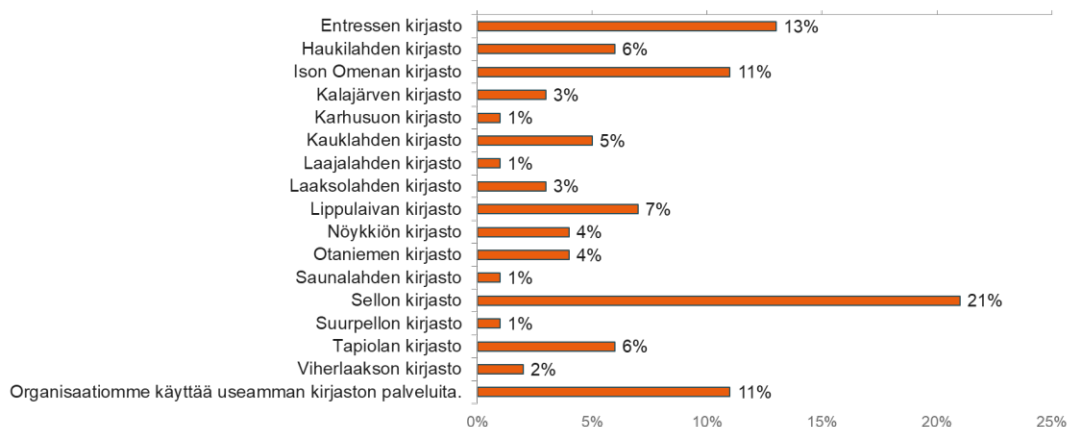
Kuva 30 Mistä kirjaston palvelusta vastaajat eivät ole valmiita luopumaan, jaottelu kieliryhmän mukaan

Tässä kohtaa muistutetaan, että asiakasvaikuttavuuskyselyn vastaajat edustivat suurimmaksi osaksi (82 % vastaajista) aikuisväestöstä. Olisiko näiden kolmen kohdan tulos toisenlainen, mikäli kyselyyn olisi vastannut enemmän lapsia ja nuoria sekä yli 65-vuotiaita tai kieliversioon vastanneita?

6.3 Sidosryhmäkyselyssä kirjastojen käyttö ja saavutettavuus (kesken)

Sidosryhmäkyselyyn vastanneista 11 % vastaajista vastasi organisaationsa käyttävän useamman kirjaston palveluja (kuva 31). Sidosryhmäkyselyn vastaajista 21 % nimesi Sellon kirjaston. Entressen ja Ison Omenan nimesi reilut 10 % vastaajista. Muiden kirjastojen osuudet jäivät alle 8 prosenttiin.

Minkä kirjaston palveluja organisaationne pääasiassa käyttää? (n=86)

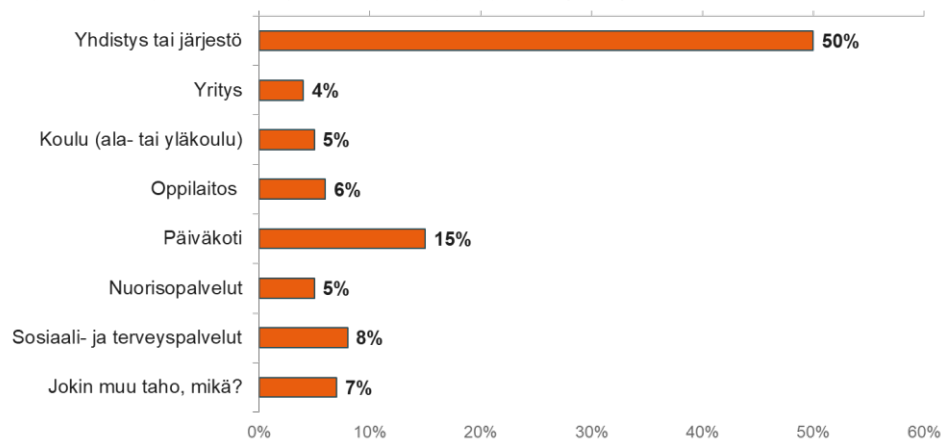

Kuva 31 Sidosryhmäkyselyyn vastanneiden valitsemaa kirjastot, joiden palveluja organisaatio pääasiassa käyttää

9.9.2022

Sidosryhmäkyselyyn vastanneista puolet (n=43) vastasi kyselyyn yhdistyksen tai järjestön edustajan. Toiseksi suurimman ryhmän muodostivat päiväkotien edustajana vastaavat, 15 % vastaajista. Muiden vastaajien osuudet jäivät alle 9 prosenttiin (kuva 32).

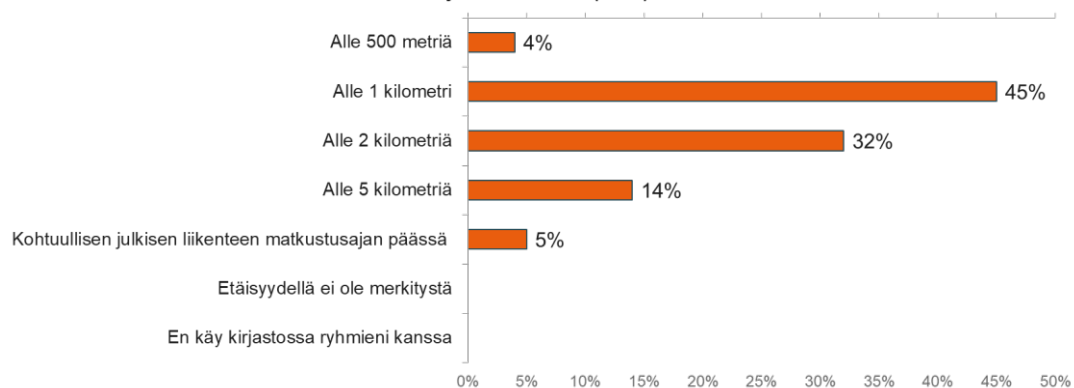
Organisaatio, jonka edustajana vastaat kyselyyn on: (n=86)

Kuva 32 Sidosryhmäkyselyn vastaajien organisaatioiden jakautuminen

Päiväkodeille ja kouluille oli suunnattu oma kysymys, jossa kartoitettiin, kuinka lähellä vastaajan mielestä kirjaston tulee olla, jotta hän kävisi siellä ryhmänsä kanssa. Tähän kysymykseen saatiin 22 vastausta (kuva 33). Kaikki vastaajat valitsivat vaihtoehdon, jossa viitattiin joko matkan pituuteen tai matkustusaikaan. Kymmenkunta vastaaja katsoi sopivan matkan olevan alle kilometrin päässä ja kolmannes vastaajista arvioi alle kaksi kilometrin matkan olevan sopiva. Pari vastaajaa valitsi kohtuullisen julkisen liikenteen matkustusajan päässä.

Kysymys vain kouluille ja päiväkodeille: Kuinka lähellä kirjaston tulee olla, jotta käyt siellä ryhmäsi kanssa? (N=22)

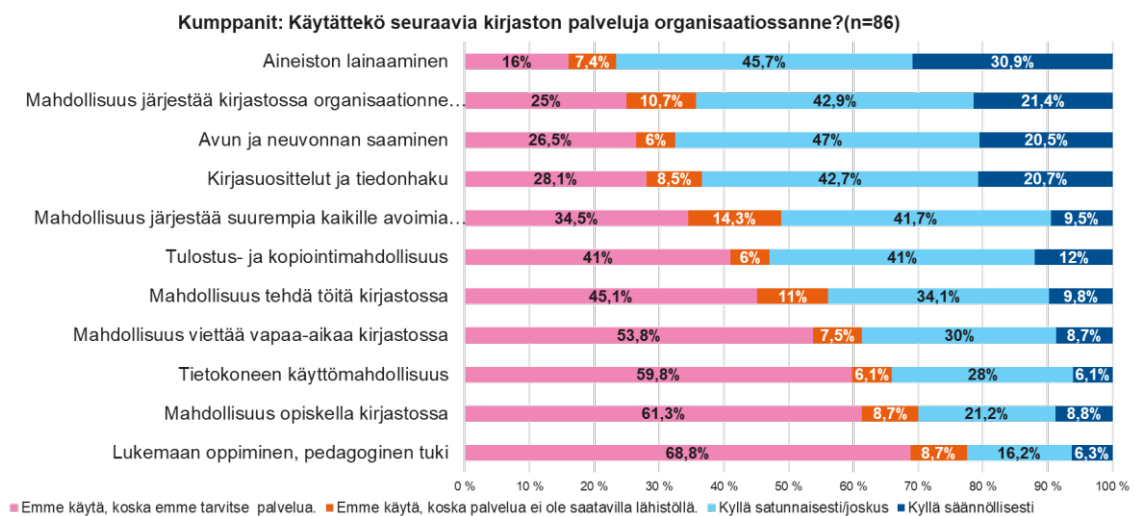

Kuva 33 Sidosryhmäkyselyn päiväkotien ja koulujen vastaajien arvot kirjaston lähdeisyyden etäisyydestä, jotta vastaaja kävisi kirjastossa ryhmänsä kanssa

9.9.2022

Sidosryhmien näkökulmasta aineistojen lainaaminen, avun ja neuvonnan saaminen sekä mahdollisuus järjestää kirjastossa organisaation tilaisuuksia ja tapahtumia olivat kolme merkittävintä palvelua, joita vastaajat valitsivat käyttävänsä kirjaston palveluista organisaatiossaan (kuva 34).

Yli puolet vastaajista eivät ilmoittaneet käyttävänsä tai tarvitsevänsä mm. mahdollisuutta viettää vapaa-aikaa kirjastossa, tietokoneen käyttömahdollisuutta, mahdollisuutta opiskella kirjastossa tai lukemaan oppimisen ja pedagogisen tuen saantia. 14,3 % vastaajista ilmoitti, että koska palvelua ei ole saatavilla lähitöllä, niin heidän organisaationsa ei järjestä suurempia kaikille avoimia tilaisuuksia kirjastossa.

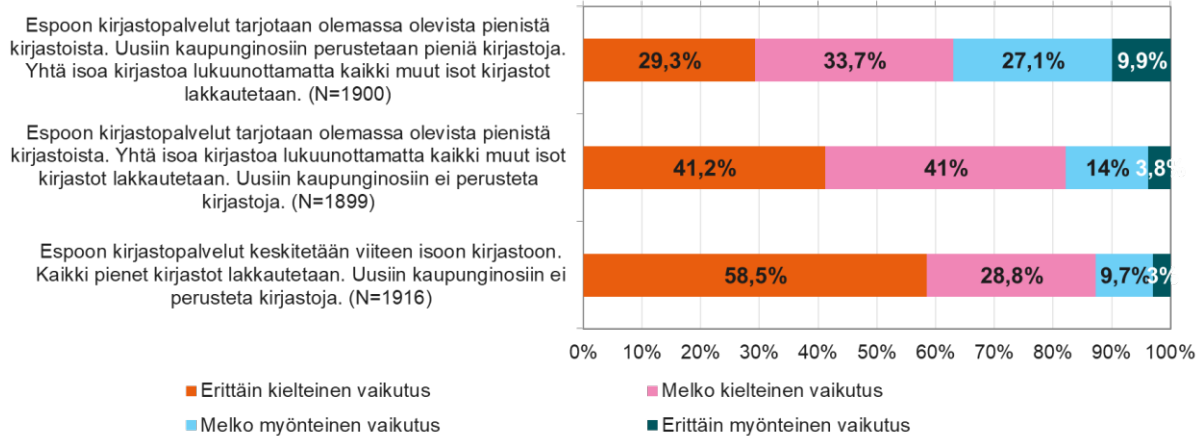
Kuva 34 Sidosryhmäkyselyyn vastanneiden kirjastojen palvelujen käyttämistä kuvaavien vastausten jakautuminen vaihtoehdoittain

6.4 Kyselyihin vastanneiden näkemykset palveluverkon ja palvelukonseptien kehittämisestä

Molemmissa kyselyissä oli kolme kysymystä, jotka liittyivät palveluverkon tulevaisuuteen. Asiakasvaikutavuuskyselyssä asiakkaat arvioivat eniten kielteisiä vaikutuksia olevan kirjastopalveluiden keskittämällä ja pienten kirjastojen lakkauttamisella (kuva 35). Vähiten kielteisiä vaikutuksia nähtiin vaihtoehdolla, missä kirjastopalvelut tarjotaan olemassa olevista pienistä kirjastoista ja uusiin kaupunginosiin perustetaan pieniä kirjastoja. Tässä vaihtoehdossa yhtä isoa kirjastoa lukuun ottamatta kaikki muut isot kirjastot lakkautettaisiin.

9.9.2022

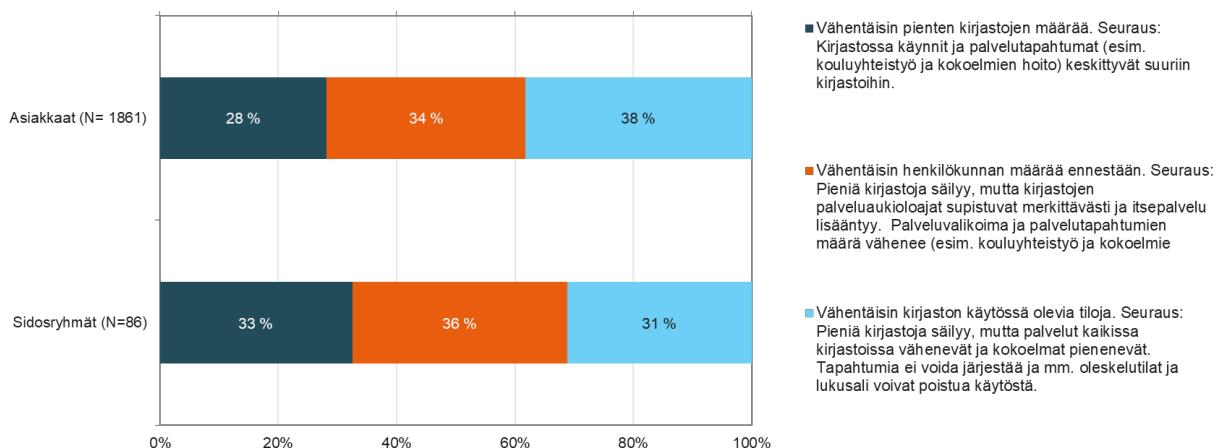
**Asiakaskysely: Arvioi eri toimenpiteiden vaikutuksia kirjastopalvelujen käyttöön.
Muista, että isoissa kirjastoissa on laajemmat palvelut ja pienissä kirjastoissa
supeimmat palvelut.**

Kuva 35 Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastanneiden arviot eri toimenpiteiden vaikutuksista kirjastopalveluiden käyttöön.

Toisessa kysymyksessä vastaajaa pyydettiin päättämään ja valitsemaan kolmesta kirjastopalvelujen laatuun ja palveluverkon laajuuteen liittyvistä vaihtoehdosta yhden (kuva 36). Asiakkuusvaikuttavuuskyselyn ja sidosryhmäkyselyn valinnat olivat samansuuntaiset, mutta pienillä painotuseroilla. Yksilöasiakkaat valitsivat kumppaneita enemmän vaihtoehdon ”Vähentäisin kirjastojen käytössä olevia tiloja.” Näin vastasi 38,2 % asiakkaista. Sidosryhmäkyselyn vastaajista valittiin eniten vaihtoehto ”Vähentäisin henkilökunnan määrää ennestään.”

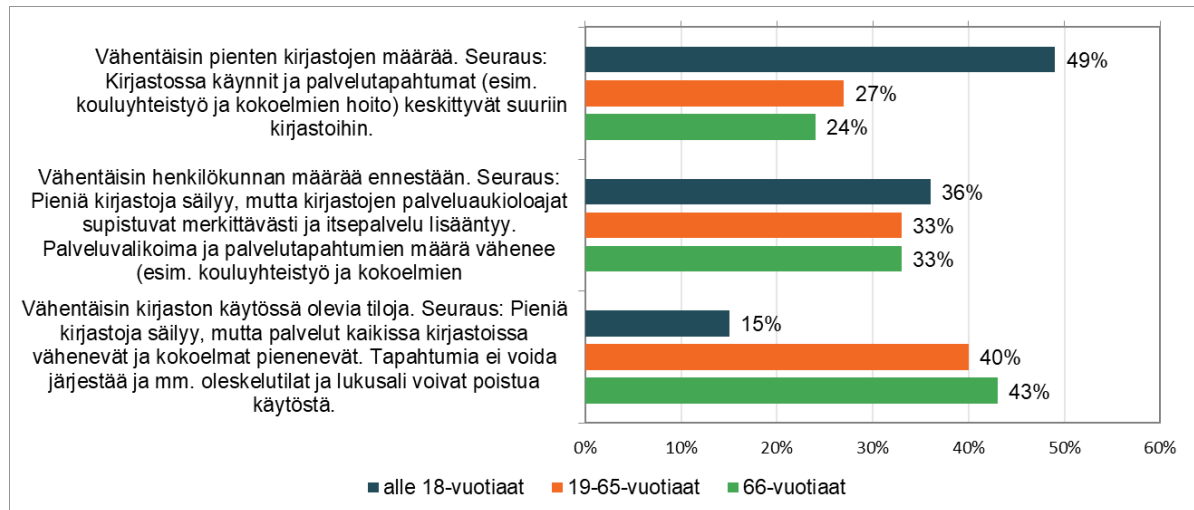
Jos Sinun pitäisi päättää, niin mitä tekisit? Voit valita vain yhden vaihtoehdon.

Kuva 36 Vastausten jakautuminen kysymykseen ”Jos Sinun pitäisi päättää, niin mitä tekisit?” Kolme kirjastopalvelujen määrään ja laatuun liittyvää vastausvaihtoehtoa

9.9.2022

Alle 18-vuotiaat vähentäisivät vanhempia vastaajia hanakammin pienten kirjastojen määrää (kuva 37). Henkilökunnan määrään suhtautuminen oli kaikkien ikäryhmien kesken melko yhtenevä. Sen sijaan nuoret vastaajat eivät vähentäisi kirjaston käytössä olevia tiloja yhtä innokkaasti kuin vanhemmat vastaajat. Nuorten vastaukset poikkesivat merkittävästi näiden kahden tekijän osalta vanhempien vastaajien vastauksista, mutta toisaalta nuoret korostivat myös kyselyssä toisaalla muita ikäryhmiä enemmän kirjaston tiloissa ajan viettämistä.

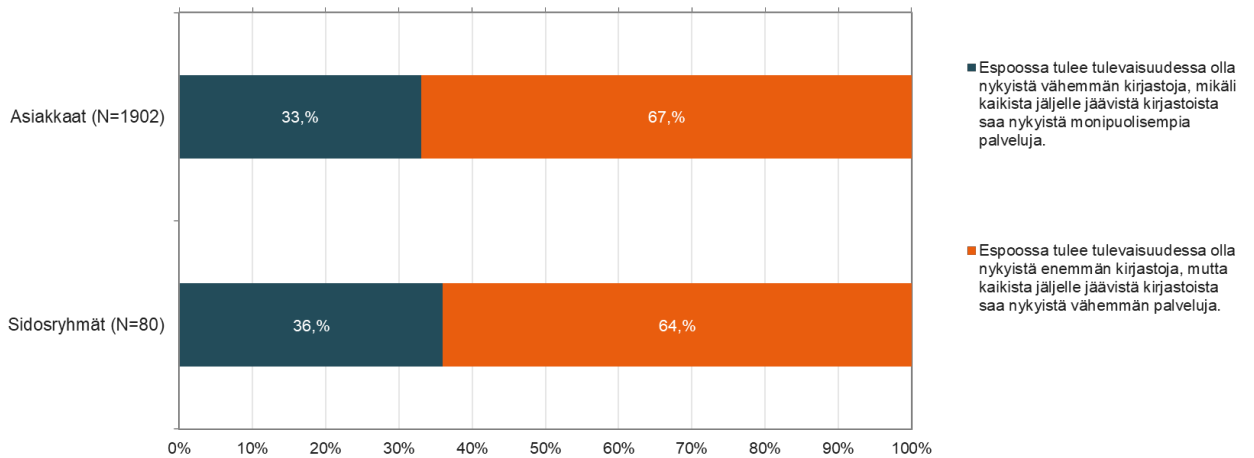

Kuva 37 Vastausten jakautuminen kysymykseen "Jos Sinun pitäisi päättää, niin mitä tekisit?" Kolme kirjastopalvelujen määrään ja laatuun liittyvää vastausvaihtoehtoa jaoteltuna vastaajaryhmien iän mukaan

Kolmas palveluverkkoon liittyvä kysymys asetti kaksi vaihtoehtoa vastakkain ja vastaajia pyydettiin pohtimaan, mitä hän espoolaisena päättäjänä valitsisi. Ensimmäisessä vaihtoehdossa määriteltiin, että Espoossa olisi tulevaisuudessa nykyistä vähemmän kirjastoja, mutta jäljelle jäävistä kirjastoista saisi nykyistä monipuolisemmin palveluja. Toisessa vaihtoehdossa määriteltiin, että kirjastoja olisi nykyistä enemmän, mutta jäljelle jäävistä kirjastoista saisi nykyistä vähemmän palveluja. Sekä asiakasvaikutavuuskyselyyn että sidosryhmäkyselyyn vastanneista reilut 2/3 vastaajista valitsi jälkimmäisen vaihtoehdon eli enemmän kirjastoja, joissa vähemmän palveluja (kuva 38).

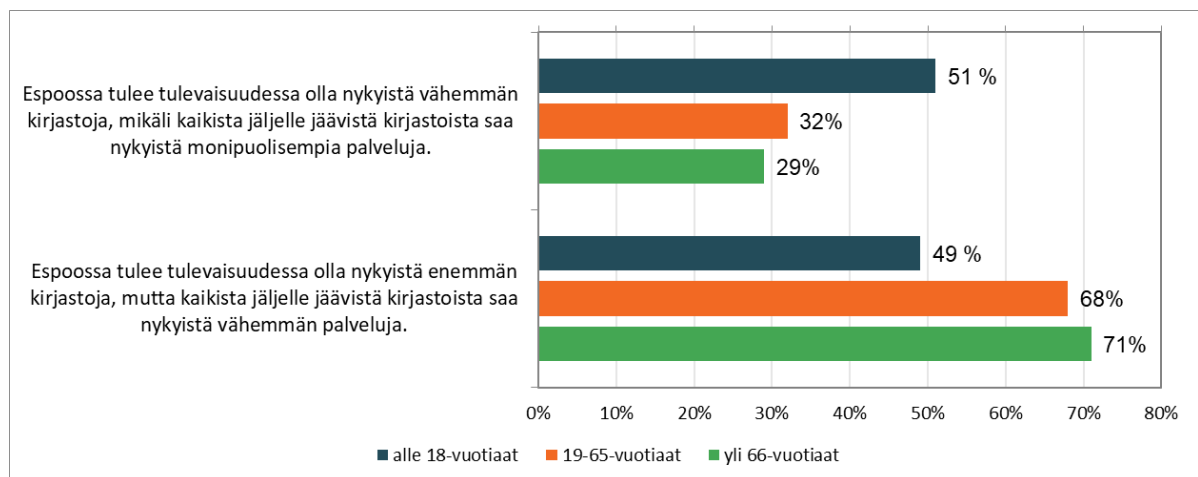
9.9.2022

Jos olisit espoolainen päättäjä, niin kumman vaihtoehdon valitsisit?

Kuva 38 Vastausten jakautuminen vaihtoehtojen tulevaisuuskuviin ("Jos olisit espoolainen päättäjä, niin kumman vaihtoehdon valitsisit?") kesken

Alle 18-vuotiaiden vastaukset poikkesivat myös vaihtoehtojen tulevaisuuskuviin valinnassa. Kun vanhempien ikäryhmien vastaukset jakautuivat suurin piirtein 1/3-2/3 jaolla, jakautuivat alle 18-vuotiaiden näkemykset puoliksi (kuva 39).

Kuva 39 Vastausten jakautuminen ikäryhmien kesken vaihtoehtojen tulevaisuuskuviin ("Jos olisit espoolainen päättäjä, niin kumman vaihtoehdon valitsisit?") välillä

Kieliversioihin vastanneiden käsitykset poikkesivat suomenkieliseen kyselyyn vastanneiden vastauksista (taulukko 24). Vaihtoehdot jakautuivat muun kuin suomenkielisten vastauksissa tasaisemmin.

9.9.2022

Taulukko 24 Vaihtoehtojen tulevaisuuskuvien jakautuminen vastaajan kieliryhmän mukaan

	Suomi	%	Muut	%2	Yhteensä
	n	Prosentti	n	Prosentti	
Essoossa tulee tulevaisuudessa olla nykyistä vähemmän kirjastoja, mikäli kaikista jäljelle jäävistä kirjastoista saa nykyistä monipuolisempia palveluja.	566	31,9%	53	52 %	619
Essoossa tulee tulevaisuudessa olla nykyistä enemmän kirjastoja, mutta kaikista jäljelle jäävistä kirjastoista saa nykyistä vähemmän palveluja.	1207	68,1%	49	48 %	1256
Yhteensä	1773		102		1875

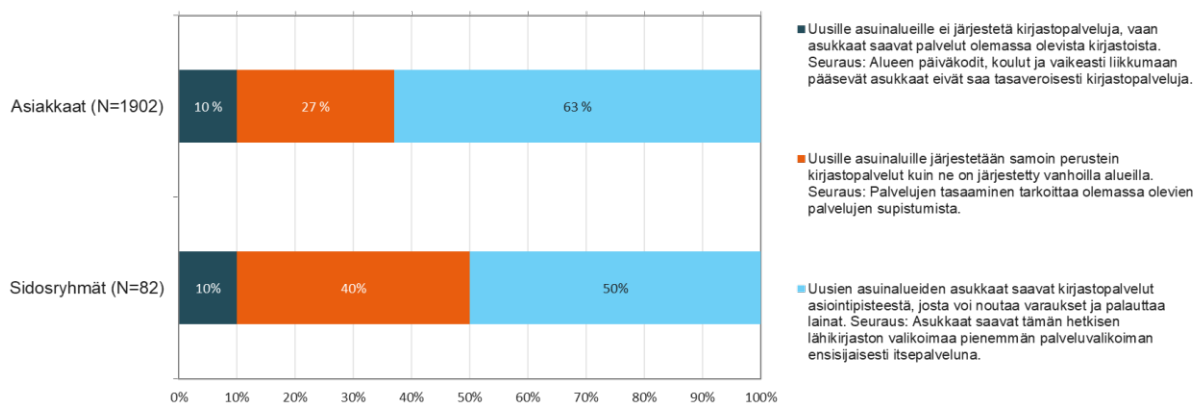
6.5 Uudet kaupunginosat

Espon kaupungin väestösuunnite tavoittelee voimakasta väestökasvua tuleville vuosikymmenille. Myös Tilastokeskuksen väestöennuste on positiivinen ja vuoteen 2030 mennessä espooalaisten määrän ennakoita kasvavan keskisuuren kaupungin väestön verran eli reilulla 30 000 asukkaalla.

Sekä asiakasvaikuttavuuskyselyssä että sidosryhmäkyselyssä kerrottiin kaupunkiin perustettavan kokonaan uusia, tuhansien asukkaiden kaupunginosia. Vastaajaa pyydettiin valitsemaan kolmesta vaihtoehdosta se vaihtoehto, jonka mukaan uusien kaupunginosien kirjastopalvelut tulisi vastaajien mielestä järjestää. Vaihtoehto, jonka mukaan uusille asuinalueille ei järjestetä kirjastopalveluja, sai molemmissa vastaajaryhmissä 10 % kannatuksen (kuva 40).

Uusien asuinalueiden kirjastopalveluiden järjestäminen samoin perustein kuin vanhoilla asuinalueilla sai molemmissa vastausryhmissä kannatusta, mutta ei noussut ykkösvaihtoehdoksi. Sen sijaan sekä yksilöasiakkaat että sidosryhmän puolesta vastanneet valitsivat eniten vaihtoehdon, jossa uusien asuinalueiden asukkaat saavat kirjastopalvelut asiointipisteestä, josta voi noutaa varaukset ja palauttaa lainat. Asiakasvaikuttavuuskyselyyn vastanneista peräti 63 % valitsi tämän vaihtoehdon.

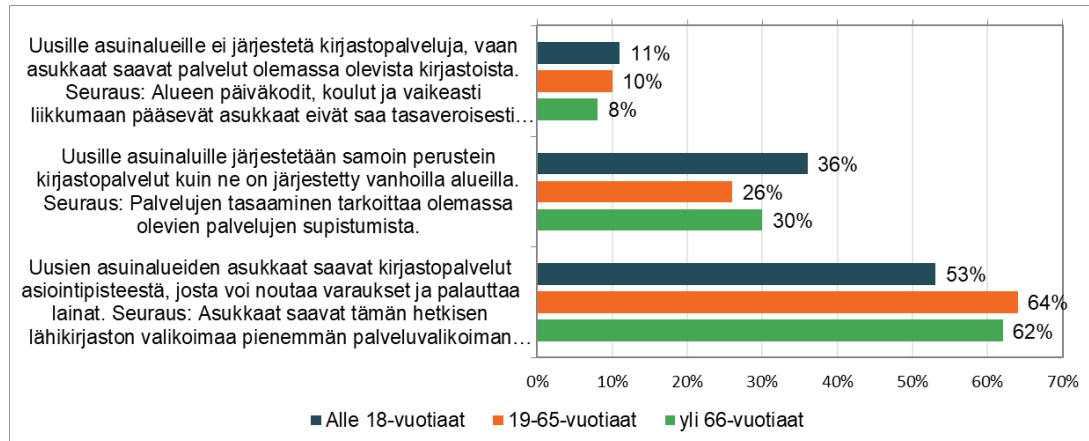
Kaupunkiin perustetaan kokonaan uusia, tuhansien asukkaiden kaupunginosia. Miten näiden kaupunginosien kirjastopalvelut tulisi mielestäsi järjestää? Voit valita vain yhden vaihtoehdon.

Kuva 40 Kaikkien vastaajien näkemys uusien kaupunginosien kirjastopalveluiden järjestämisestä tulevaisuudessa

9.9.2022

Eri kieliversioihin vastanneiden vastaajien näkemykset eivät poikenneet toisistaan muiden asiakasvai-
kuttavuuskyselyn vastaajien vastauksista merkittävästi. Sen sijaan vastausten jakautumisen tarkastelu
vastaajan iän mukaan osoittaa, että alle 18-vuotiaiden vastauksissa korostui muita ikäryhmiä enem-
män palveluiden tasaaminen asuinalueiden kesken (kuva 41.)

*Kuva 41 Vastaajien näkemys uusien kaupunginosien kirjastopalveluiden järjestämisestä tulevaisuu-
dessa, vastaukset jaoteltu vastaajan ikäryhmän mukaan*

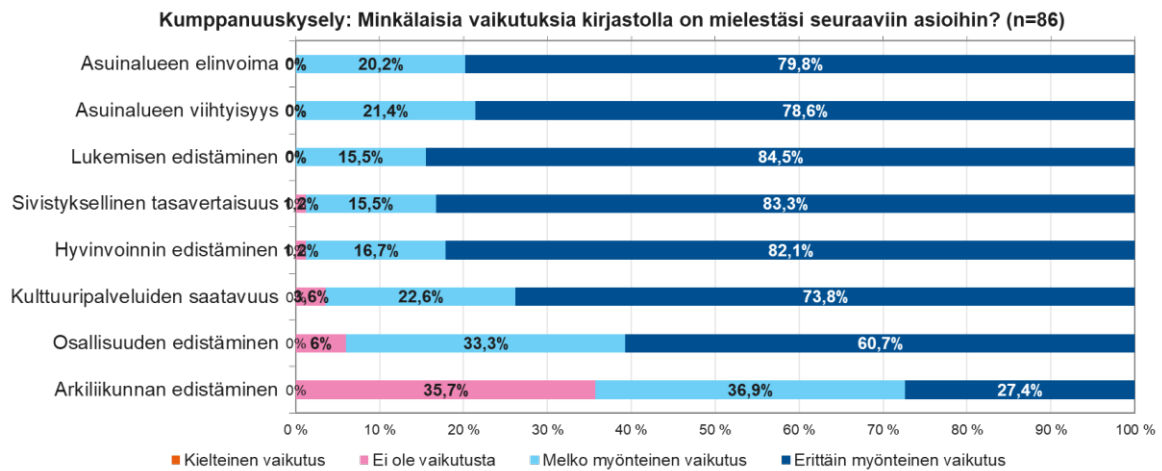
Suurpellon ja Haukilahden kirjastojen vastaukset poikkeavat yleisestä linjasta (taulukko 25), kun tar-
kastellaan vastaajien näkemyksiä uusien kaupunginosien kirjastopalvelujen järjestämiseen tulevaisuu-
dessa. Molempien kirjastojen käyttäjät puolsivat muita vastaajia enemmän asiointikirjastoja.

*Taulukko 25 Asiointikirjastoittain jaoteltuna vastaajien näkemykset uusien kaupunginosien kirjas-
to-
palveluiden järjestämisestä tulevaisuudessa*

	Uusien asuinalueiden asukkaat saavat kirjastopalvelut asiointipisteestä, josta voi noutaa varaukset ja palauttaa lainat. Seuraus: Asukkaat saavat tämän hetkisen lähikirjaston valikoimaa pienemmän palveluvalikoiman ensisijaisesti itsepalveluna.	Uusille asuinalueille järjestetään samoin perustein kirjastopalvelut kuin ne on järjestetty vanhoilla alueilla. Seuraus: Palvelujen tasaaminen tarkoittaa olemassa olevien palvelujen supistumista.	Uusille asuinalueille ei järjestetä kirjastopalveluja, vaan asukkaat saavat palvelut olemassa olevista kirjastoista. Seuraus: Alueen päiväkodit, koulut ja vaikeasti liikkumaan pääsevät asukkaat eivät saa tasaveroisesti kirjastopalveluja.
Entresse	63 %	25 %	12 %
Haukilahti	70 %	21 %	9 %
Iso Omena	63 %	26 %	11 %
Kalajärvi	60 %	33 %	7 %
Karhusuo	65 %	29 %	6 %
Kauklahti	60 %	34 %	6 %
Laajalahti	68 %	29 %	3 %
Laaksoalahti	63 %	25 %	12 %
Lippulaiva	65 %	23 %	12 %
Nöykkiö	62 %	26 %	12 %
Otaniemi	63 %	32 %	5 %
Saunalahti	67 %	26 %	7 %
Sello	64 %	24 %	12 %
Suurpelto	82 %	9 %	9 %
Tapiola	60 %	30 %	10 %
Viharlaako	62 %	31 %	7 %

9.9.2022

Sidosryhmäkyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan, millaisia vaikutuksia kirjastolla on asuinalueen asukkaiden elinoloihin (kuva 42). Kirjaston merkitys korostui lukemisen edistämässä (84,5 %), sivistyksellisen tasavertaisuuden (83,3 %) ja hyvinvoinnin edistämisen (82,1 %) tekijänä. Toisaalta kirjastolla ei nähty olevan vaikutusta osallisuuden edistämässä (6 %) tai arkiliikunnan edistämässä (35,7 %).

Kuva 42 Sidosryhmäkyselyyn vastanneiden näkemykset kirjaston vaikutuksesta asukkaiden elinoloihin

7 Kirjastopalveluiden konseptointi

Kirjastopalveluiden konseptointia valmisteltiin keräämällä eri tahojen näkemyksiä kirjastopalvelujen laajuudesta ja laadusta. Asiakasvaikuttavuuden Webropol-kysely kartoitti kaupunkilaisten näkemyksiä kirjastopalveluiden saavutettavuudesta ja laadusta. Sidosryhmien ja kirjaston kumppaneiden vastaukset on käsitelty aiemmissa luvuissa.

Päävastuu kirjastopalveluiden konseptointityössä oli kirjastoalan ammattilaisilla eli kaupunginkirjaston henkilöstöllä. Asiakasvaikuttavuus ja palveluverkko -selvitystyön aikana toteutettiin henkilöstön kanssa kaksi työpajaa, jossa tarkasteltiin kirjastopalveluiden laatua, laajuutta, saavutettavuutta ja kirjastojen palvelutarjontaa. Työpajoihin osallistui noin 15-20 henkilöstön edustajaa.

Työpajoissa hyödynnettiin kyselyiden tuloksia ja tuotettiin konseptoinnin tueksi tulevaisuuden kirjastopalvelujen visiomateriaalia. Ideointivaiheen jälkeen osallistujat valitsivat vaihtoehdot, joiden avulla tulevaisuuden haasteisiin pyrittäisiin vastamaan. Ratkaisuvaihtoehdoiksi muodostuivat:

- Ihmisten luokse meneminen jo olemassa oleviin tiloihin.
- Lähikirjastopalvelun toteuttaminen toisen toimijan kanssa.
- Kirjastotoiminnan/kokoelman siirtäminen muiden toimijoiden tiloihin ja kokoelmaan liittyvien töiden ulkoistaminen toisen toimijan henkilökunnalle/vapaaehtoisille.
- Kirjastolähtetiläät kouluille.
- Kansallisen tason e-kirjastoratkaisut.

Kirjastokonseptointitehtävässä osallistujat hahmottelivat asiointi-, lähi- ja aluekirjastojen eroavuuksia ja laatutekijöitä. Konseptoinnin laatutekijät olivat: palvelun keskeinen idea, kokoelma, kirjaston ominaisuudet, kenelle kohdentuu, arvo asiakkaalle ja resurssit. Yhteenveto henkilöstön hahmottelemista palveluverkon palvelukonsepteista on liitetty raportin liitteisiin (**LIITE 4**).

7.1 Nykyiset kirjastokonseptit

Aluekirjastomallissa isojen asuinalueiden aluekirjastot tarjoavat myös lähialuettaan laajemmin palveluita. Laajat kokoelmat ovat asiakkaiden suoraan käytettävissä ja mahdollistavat selailun. Musiikkistudioid, nuorten tilat, lehti- ja opintolukusalit sekä erinomaiset mahdollisuudet järjestää oma tapahtuma tai kokous ovat aluekirjastojen tarjontaa.

Lähikirjastossa on palveluajan lisäksi omatoimiaikaa, jolloin kirjaston palvelut ovat muuten käytettävissä, mutta henkilökunnan opastus ja neuvonta ei ole käytettävissä. Opintolukusalia sekä musiikin harjoittelun ja esittämisen mahdollisuuksia ei ole, kokoelma on pienempi ja eri tavoin kirjastoa käyttävät asiakasryhmät joutuvat keskittymään muiden huomioon ottamiseen, kun äänen kululle ei ole esteitä pienessä kirjastosalissa.

E-kirjasto tarjoaa aineistoja (kirjat, lehdet, musiikki, elokuvat, kurssit), neuvontaa, mahdollisuuden maksaa kirjastomaksut, tilavarauksen omatoimisesti sekä palautteen antamisen välineen. Taskukirjasto on mobiili näkymä omiin lainoihin ja varauksiin sekä kokoelmaan.

Laajemmat kuvaukset ovat luvussa 7.2.

9.9.2022

7.1.1 Henkilöstö

Henkilökunnan tehtäviin kuuluu asiakaspalvelu eri ikäisille, eri kieliä puhuville asiakkaille yksittäin ja ryhminä. Ryhmätoiminta on pääosin koulu- ja päiväkotiyhteistyötä. Palvelua annetaan myös verkossa chatin ja Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun kautta. Järjestyksen ja käytöksen valvonta kuuluvat jokaisen tehtäviin. Asiakaspalvelun ohessa hoidetaan perinnän palautusilmoituksia sekä osoitteenmuutoksia, uusien kirjastokorttien tekemistä ja uuden asiakkaan perehdyttämistä, vinkataan kirjoja ja avustetaan tulostuksissa ja skannaamisessa.

Digitukea annetaan jatkuvasti asiakaspalvelun ohessa, mutta kirjastoammattilaisen voi myös varata avukseen pidemmäksi aikaa vaikeisiin pulmiin.

Työpäivän aikana hyllytetään palautukset, järjestetään varaukset noutohyllyihin sekä poimitaan kirjaston kokoelmasta pyydetyt varaukset kuormaan. Aluekirjaston ns. hakulistassa on tyypillisesti satoja pyyntöjä. Päivän lehdet rekisteröidään ja hyllytetään. Tilojen yleistä siisteyttä ja pintojen desinfiointia tehdään pitkin päivää tilakierroksilla. Päivän aikana tapahtuviin ryhmäkäynteihin ja tapahtumiin on osoitettu suunnittelu- ja järjestämisaikaa, mukaan lukien markkinointi ja yhteistyö koulujen ja päiväkotien kanssa. Musiikkistudion ja pajan palveluiden käyttöön voi varata henkilökunnalta aikaa. Seniorityöhön kuuluvat palvelutalojen tapahtumien lisäksi siirtokokoelmat palvelutaloihin sekä kotipalvelu eli aineiston vieminen asiakkaan kotiin.

Pieni osasto henkilökuntaa hoitaa asiakaspalvelun lisäksi aineiston tilaamisen kirjastoille ennakkotarjonnan, varausjonojen ja hankintapyyntöjen perusteella. Käyttökuntoon saattaminen ja uuden aineiston käsittely suoritetaan Sellon kirjastossa. Osa työvaiheista on ulkoistettu.

Kirjaston toiminta vaatii arjen tarvikkeita ja töitä, jotka Espoon kaupungin organisaatiossa kuuluvat teknisen tilaajaan rooliin. Lisäksi on laitevastuurooli, jossa pystyy tilaamaan uusia laitteita ja huoltoja. Nämä roolit on kirjastossa yhdistetty muutamalle henkilölle. He tilaavat kaiken vessapaperista uuteen automaattiin sekä hoitavat laitehuoltopyynnöt, joita kirjastosta ei voi pyytää tai pyydettyä ei ole hoitunut. Lisäksi tunteja on varattava kilpailutuksiin osallistumisiin ja kaupunkiyhteisten järjestelmien käyttöönottoihin.

7.2 Kirjastokonseptit

Konseptoinnin tuloksena esitetään kirjastokonseptit: asiointikirjasto, lähikirjasto ja aluekirjasto (**LIITE 5**). Kuvassa on lisäksi kuvattu eKirjaston ja elämysauto Välkyn palvelut.

7.2.1 Asiointikirjasto

Asiointikirjastolla tarkoitetaan kirjaston toimipistettä, jossa voi varata, lainata tai palauttaa aineistoja. Asiointikirjastoissa ei ole mahdollista viettää aikaa eikä lukea lehtiä. Asiointipiste ei sovellu ryhmien käyttöön.

Asiointikirjastossa ei ole kirja- tai aineistokokoelmia. Lainattava aineisto muodostuu varatuista teoksista. Avoimesta palautushyllystä voi lainata itselleen mukaan niteen, varaukset pudotetaan suljettuun laatikkoon nykyisen omatoimen toimintatavan mukaan.

9.9.2022

Asiointikirjastossa ei ole asiakaspalveluhenkilöstöä. Asiointi tapahtuu omatoimisesti. Varausten käsittely ostetaan mahdollisesti ulkoa. Postin kuljetuspalvelu tuo varaukset ja vie palautukset keskuslogistiikkaan, kuten muuallakin.

Asiointipiste voi toimia kaupungin, kaupunkikonsernin, yhteistyökumppanin tai kaupallisen toimijan tiloissa. Jos toimii omassa erillisessä tilassa, asennetaan omatoimijärjestelmä. Kolmannen osapuolen tiloissa sovitaan yksittäin mahdolliset muut toimintatavat. Tavoitteena on sijoittaa palvelu muiden päivittäispalvelujen yhteyteen, esimerkiksi kauppakeskuksiin tai muulla tavoin liikenteen solmukohtiin.

Espoon kaupungissa ei vielä ole yhtään asiointikirjastoa.

7.2.2 Lähikirjasto

Lähikirjastolla tarkoitetaan kirjaston toimipistettä, jossa on paikalla oleva aineistokokoelma, ja aineistoa voi varata, lainata tai palauttaa. Lähikirjaston kokoelma on suunniteltu vastaamaan alueen väestön ikä- ja kielirakennetta. Asiakaspalveluaikoina henkilöstö avustaa aineiston etsimisessä ja antaa kirjasuosituksia sekä digitukea.

Lähikirjaston tiloissa on tila tai tiloja, jossa voi viettää aikaa, lukea lehtiä, opiskella ja työskennellä. Lapsille ja nuorille on omat kokoelmansa ja tilat. Tilan mukaan tarjotaan myös mahdollisuus kokousten järjestämiseen suljetussa tilassa, mutta se ei välttämättä kuulu pienimpien kirjastojen palveluun. Lähikirjasto tarjoaa työasemapalvelut sekä monitoimilaitteen käyttömahdollisuuden.

Lähikirjasto toimii sekä asiakaspalvelukirjastona että omatoimikirjastona. Asiakaspalveluaikojen ulkopuolella kirjastokortilla ja PIN-koodilla pääsee sisään ja käytössä ovat kaikki palvelut, lukuun ottamatta henkilökunnan neuvontaa ja opastusta.

Lähikirjasto voi toimia kaupungin, kaupunkikonsernin, yhteistyökumppanin tai kaupallisen toimijan tiloissa. Tavoitteena on sijoittaa palvelu muiden päivittäispalvelujen yhteyteen, esimerkiksi kauppakeskuksiin tai muulla tavoin liikenteen solmukohtiin. Lähikirjasto toimii omatoimisesti hyvin, jos lähialueen yhteisö arvostaa kirjastoa. Ilkivalta ja huono käytös on lisääntynyt merkittävästi vuosina 2021 ja 2022 ja aiheuttaa vartiointi-, siivous- ja korjauskuluja.

7.2.3 Aluekirjasto

Aluekirjastot ovat monipuolisia tiedon, kokoelmien, kulttuurin ja tietopalvelun sekä oppimisen, harrastamisen, työskentelyn ja kansalaistoiminnan paikkoja. Aluekirjastojen palveluihin kuuluvat laajat aineistokokoelmat, tietopalvelun antaminen, asiakkaiden ohjaus ja neuvonta, tapahtumien järjestäminen, koostumistilojen ja harrastustoiminnan tukeminen.

Aluekirjaston tiloissa on tila tai tiloja, jossa voi viettää aikaa, lukea lehtiä, opiskella ja työskennellä. Lapsille ja nuorille on omat kokoelmat ja tilat. Kirjastossa on tiloja tilaisuuksien, kokoontumisten ja kokousten järjestämiselle. Työasemapalvelut ja monitoimilaitteen käyttömahdollisuudet ovat tarjolla. Lisäksi voi tehdä musiikkia ja käsitellä kuvia sekä käyttää pajapalveluita (esimerkiksi ompelukone).

Aluekirjasto toimii alueensa lähikirjastona. Aukioloajat ovat laajat ja asiakaspalveluhenkilökunta on käytettävissä myös viikonloppuisin. Asiakaspalveluaikoina henkilöstö avustaa aineiston etsimisessä ja antaa kirjasuosituksia sekä digitukea.

9.9.2022

Aluekirjasto voi toimia kaupungin, kaupunkikonsernin, yhteistyökumppanin tai kaupallisen toimijan tiloissa. Tavoitteena on sijoittaa palvelu muiden päivittäispalvelujen yhteyteen, esimerkiksi kauppakeskuksiin tai muulla tavoin liikenteen solmukohtiin.

9.9.2022

8 Kohti tulevaisuutta

Palveluverkkoselvityksen tavoitteena on luoda paras mahdollinen toimipisteiden sijoittumissuunnitelma ja määritellä toimipisteiden palvelutaso, kuitenkin siten, että asetetut säästötavoitteet huomioidaan. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon mm. vaikutusalueen asukasmäärä, kirjastopalvelujen järjestämisen ja kaupunkilaisten kirjastopalveluiden saatavuuden tasapuolisuus.

Tulevaisuudessa kolme aluekirjastoa (Tapiola, Iso Omenan kirjasto ja Lippulaivan kirjasto tulevat sijaitsemaan Länsimetron radan varrella (kartta 5). Etelä-Espoossa metron vaikutusalueella olevien kirjastojen saavutettavuus paranee eri eteläisten kaupunginosien kesken entisestään merkittävästi. Tämän lisäksi Itä-Espoon väliset yhteydet liikenneyhteydet monipuolistuvat Raide-Jokerin myötä lähivuosien aikana.

Kartta 5 Länsimetron asemat ([Länsimetro Seurantapalvelu \(lansimetro.fi\)](https://lansimetro.seurantapalvelu.fi))

Palveluindikaattoreita on kolme ja ne kuvastavat palvelun käyttöä. Osuus lainaustapahtumista vuosina 2018-2021 on keskiarvotieto näiltä vuosilta. Kunkin kirjaston osuus on suhteutettu kaikkien kirjastojen lainaustapahtumien yhteenlaskettuun määrään ja kirjastot asetettu suuruusjärjestykseen. Taulukkoon on merkitty viisi lainaustapahtumamääriltään pienintä kirjastoa. Osuus käynneistä on muodostettu samoin periaattein ja jälleen merkitty taulukkoon käyntimääriltään pienimmät kirjastot taulukkoon. Lainaustapahtumat käyntiä kohden perustuu vuoden 2021 tietoihin, mutta tässäkin sarakkeessa merkinnän ovat saaneet ne kirjastot, joiden määrät olivat pienimmät.

Talousindikaattoreita on kaksi. Eniten laskennallisia kustannuksia -sarake perustuu vuoden 2021 kustannuksiin, samoin euroa/käynti (eli yhden käynnin hinta). Talousindikaattoreissa kirjastoja on verrattu siten, että taulukkoon on merkitty ne viisi kirjastoa, joilla on suurimmat laskennalliset kustannukset ja joiden yhden käynnin hinta on kallein.

Saavutettavuus ja vaikuttavuusindikaattoreita on neljä. Lähimpänä aluekirjastoa kohdassa on verrattu kirjastojen etäisyyttä lähimpään aluekirjastoon. Merkinnän taulukkoon ovat saaneet ne viisi kirjastoa,

9.9.2022

joiden sijainnit ovat lähimmät aluekirjastoihin. Vaikutusalueen asukasmäärän pienuus sarakkeessa tarkasteltiin vaikutusalueeltaan viittä pienintä lähikirjastoa. Vähiten 0-16-vuotiaita kohdassa tarkasteltiin, minkä kirjaston vaikutusalueella asuu vähinten alle 16-vuotiaita. Ja viimeinen indikaattori, vaikutusalueen asukastiheyden tarkastelu kohdistui kirjastojen asukastiheyteen ja sarakkeeseen merkittiin viisi asukastiheydeltään pienintä vaikutusaluetta.

Taulukko 26 Lähikirjastojen tarkastelua

Kirjasto	Palveluindikaattoreita			Talousindikaattoreita		Saavutettavuus ja vaikuttavuusindikaattoreita			
	Osuus lainaus-tapahtumista 2018-2021	Osuus käynneistä 2018-2021	Lainaus-tapahtumat/ käynti v. 2021	Eniten laskennallisia kustannuksia €	€käynti	Lähimpänä aluekirjastoa	Vaikutus-alueen asukasmäärän pienuus	Vähiten 0-16-vuotiaita	Vaikutus-alueen asukastiheys
Otaniemen kirjasto	x	x	x			x	x	x	x
Karhusuon kirjasto	x	x	x				x		x
Laaksoalahden kirjasto		x		x	x		x		x
Soukan kirjasto			x	x	x	x		x	
Haukilahden kirjasto		x				x		x	
Nöykkiön kirjasto				x		x			x
Laajalahden kirjasto	x	x				x			
Saunalahden kirjasto	x		x					x	
Kauklahden kirjasto				x	x		x		
Kalajärven kirjasto					x		x		x
Viherlaakson kirjasto				x	x			x	
Suurpellon kirjasto	x		x						

Mikäli lähikirjasto sijaitsee rakennuksessa, johon kohdistuu perusparannus, rakentamis- tai vastaavia uudelleenorganisointitoimenpiteitä, tulee siinä yhteydessä tarkastella kirjastopalvelun palvelukonsepti. Esimerkiksi jo nyt on tiedossa, että Laaksoalahden kampusalue tullaan organisoimaan uudelleen. Tarve- ja hankesuunnittelun aikana tulee Laaksoalahden kirjaston palvelukonsepti määrittellä.

Uusien asuinalueiden kirjastopalveluiden kehittämisessä lähtökohdaksi voidaan ottaa jatkossa asiointikirjasto-konsepti. On huomioitava, että jokainen uusi toimipiste nostaa henkilöstö- ja tilakustannuksia.

Liite 1. Lainaustapahtumat ja lainojen suhteellinen jakautuminen kirjastoittain vuosina 2018-2021 (Espoon kaupunki 2022)

Kirjasto	2 018	%	2019	%2	2020	%3	2 021	%4
Auto-osasto	131 508	5,37	150 503	4,21	66 345	3,56	57 769	3,24
Entresse	286 035	11,68	394 920	11,06	210 691	11,29	204 465	11,48
Haukilahti	31 542	1,29	59 298	1,66	45 165	2,42	48 015	2,70
Iso Omena	523 662	21,39	771 712	21,61	360 982	19,35	307 402	17,25
Kalajärvi	59 858	2,45	78 069	2,19	46 747	2,51	45 866	2,57
Karhusuo	15 965	0,65	22 946	0,64	13 835	0,74	14 912	0,84
Kauklahti	60 958	2,49	90 111	2,52	55 222	2,96	55 174	3,10
Kotipalvelu	29 272	1,20	11 134	0,31	12 929	0,69	21 080	1,18
Laajalahti	37 105	1,52	51 919	1,45	28 880	1,55	29 835	1,67
Laaksolahti	65 744	2,69	84 850	2,38	53 985	2,89	46 219	2,59
Minikirjasto Aalto	604	0,02	870	0,02	129	0,01	-	-
Nöykkiö	106 842	4,36	162 690	4,56	92 739	4,97	97 839	5,49
Otaniemi		-	1 482	0,04	7 512	0,40	10 260	0,58
Pikkulaiva		-	41 816	1,17	57 753	3,10	77 592	4,36
Saunalahti	33 968	1,39	54 801	1,53	33 501	1,80	26 646	1,50
Sello	620 387	25,34	946 628	26,51	419 854	22,51	380 089	21,33
Soukka	99 537	4,07	119 495	3,35	62 496	3,35	56 444	3,17
Suurpelto	23 503	0,96	40 901	1,15	29 984	1,61	29 221	1,64
Tapiola	264 660	10,81	403 788	11,31	214 195	11,48	215 729	12,11
Viherlaakso	56 978	2,33	83 014	2,32	52 502	2,81	57 018	3,20
Yht. 2021	2 448 128		3 570 947		1 865 446		1 781 575	
Yht. 2020							1 865 446	
Muutos							- 83 871	

LIITE 2

Kirjastokohtaisten tietojen lukuohje

Kirjastokohtaisissa tiedoissa on kerrottu kirjastokohtaiset toimintatiedot, taloustiedot ja tilatiedot yhdellä sivulla.

Toimintatietojen osalta on huomattava koronavuosien 2020 ja 2021 vaikutus. Vaikutus on erityisen suuri palveluaukiolotuntien määrässä.

Lainaustapahtumalla tarkoitetaan yksittäistä ensilainaa, joka on tapahtunut kirjastossa. Verkkopalvelussa tapahtuva lainan uusiminen ei kirjaudu lainaustapahtumaksi.

Taloustiedoissa toimintakuluina on kuvattu palveluiden kustannukset. Toimintakulut sisältävät sekä suoraan kullekin kirjastolle kohdennetut kulut että laskennallisten henkilötyövuosien perusteella jaetut kirjastojen ja kirjastoalueiden yhteiset kulut.

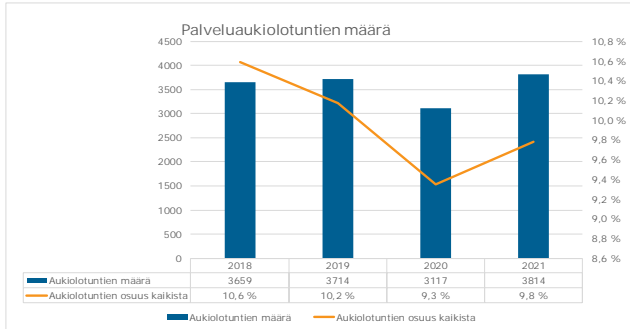
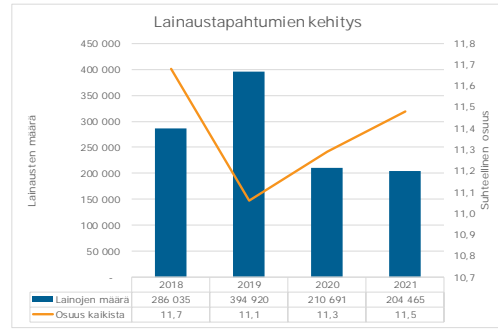
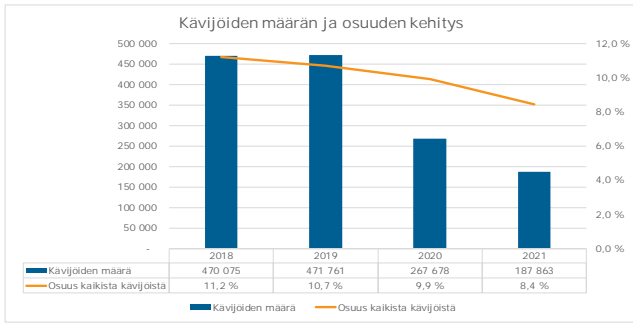
Kirjastopalveluiden tulot ovat noin miljoonaa euroa vuodessa, pääosin myyntituottoja ja avustuksia. Näitä ei ole huomioitu kustannuksia jakaessa.

Kaikki kirjastojen vuokrat maksetaan Espoon kaupungin tilapalvelut liikelaitokselle. Tilapalvelut on vuokrannut osan tiloista ulkopuoliselta toimijalta ja osa on liikelaitoksen omassa omistuksessa.

Sisäisten palveluiden ostoihin kuuluvat rakentamispalvelut, huoltopalvelut, tietoliikennepalvelut, työasemapalvelut, sisäinen pienkehittäminen, henkilöstö- ja työterveyspalvelut, palkkahallinto, siivouspalvelut sekä aula- ja turvallisuuspalvelut.

Tilatiedot on pyydetty Espoon kaupungin tilapalvelut liikelaitokselta. Joidenkin kirjastojen osalta kirjastopalvelut on päivittänyt tietoa uusimmasta merkittävästä korjauksesta. Koska kirjastopalvelut maksavat vuokraa liikelaitokselle, on kiinteistön vuokrassa sekä ylläpitokustannukset että pääomakustannukset ja poistot.

Toimintatiedot

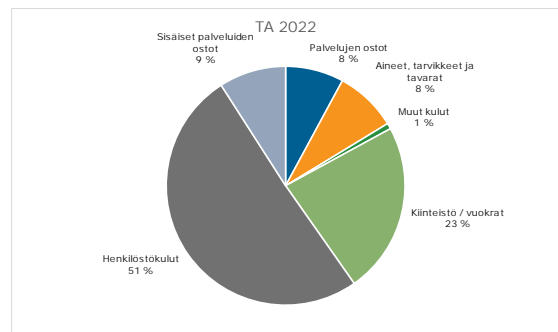
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	0	0	0	0

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	175 440 €	157 491 €	332 637 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	410 754 €	385 909 €	354 109 €
Muut kulut	9 400 €	24 340 €	32 705 €
Kiinteistö / vuokrat	948 835 €	975 706 €	977 543 €
Henkilöstökulut	1 830 792 €	1 970 662 €	2 135 368 €
Sisäiset palveluiden ostot	649 219 €	532 393 €	382 616 €
Yhteensä	4 024 440 €	4 046 500 €	4 214 978 €
Osuus kaikista kirjastoista	21 %	20 %	18 %
Kulut per käynti	15,03 €	21,54 €	
Kulut per aukiolotunti	1 291 €	1 061 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	1 291 €	1 061 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 30,9

Tilatiedot

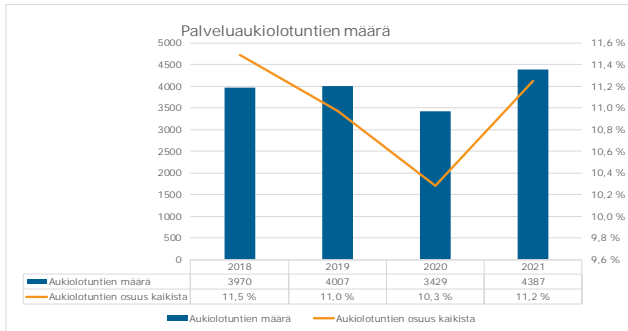
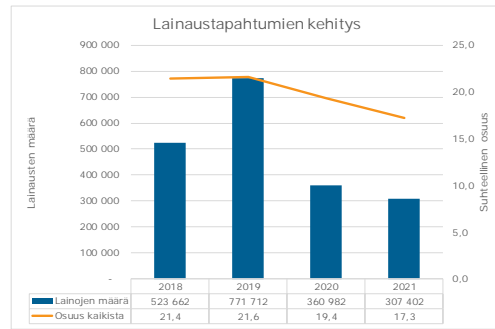
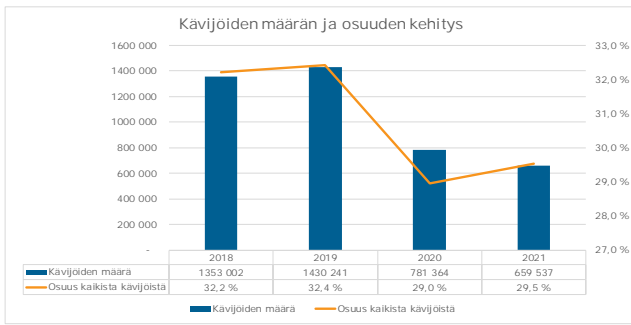
Rakennusvuosi	2008	Viimeisin merkittävä korjaus	2021
Vuokrat neliöt	4139		
Tilakustannus per neliö per kk	19,7		

Huomioita

Investointisuunnitelmissa noin 100 000 euron lattiamontti

Kaupunki vuokrannut ulkopuoliselta, sijaitsee liikekiinteistössä.

Toimintatiedot

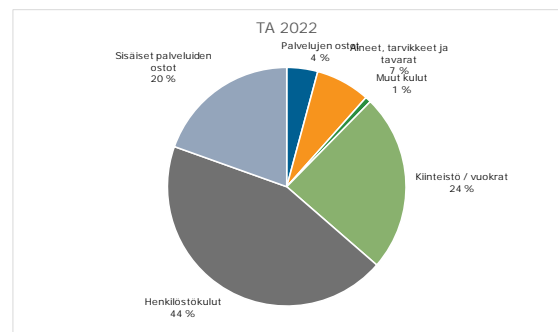
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	0	0	209,5	2,5

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	176 029 €	151 255 €	195 553 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	375 448 €	330 976 €	343 371 €
Muut kulut	5 384 €	25 569 €	36 571 €
Kiinteistö / vuokrat	1 118 862 €	1 125 957 €	1 119 484 €
Henkilöstökulut	1 841 739 €	1 881 909 €	2 053 000 €
Sisäiset palveluiden ostot	968 474 €	836 503 €	910 392 €
Yhteensä	4 485 937 €	4 352 169 €	4 658 370 €
Osuus kaikista kirjastoista	23 %	22 %	20 %
Kulut per käynti	5,74 €	6,60 €	
Kulut per aukiolotunti	1 308 €	992 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	1 233 €	991 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 30,9

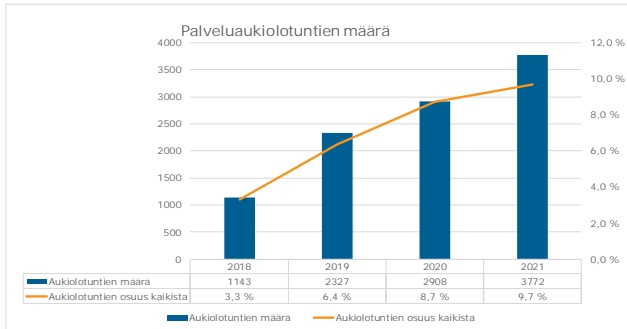
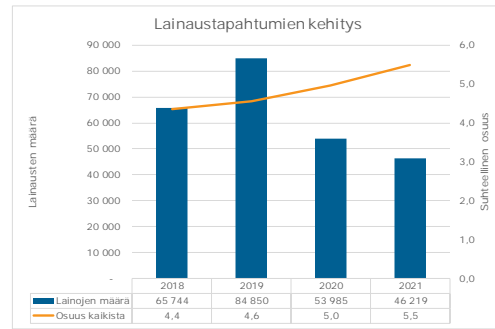
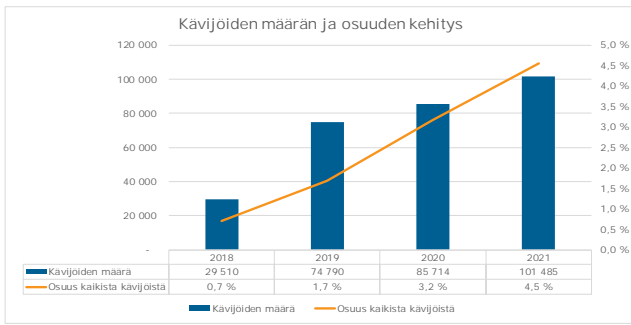
Tilatiedot

Rakennusvuosi	2001	Viimeisin merkittävä korjaus	2014
Vuokrat neliöt	3507,1		
Tilakustannus per neliö per kk	26,6		

Huomioita

Kaupungin vuokrannut ulkopuoliselta, kauppakeskuksessa.
 Ei omaa sisäänkäyntiä vaan yhteinen sisäänkäynti neuvolan kanssa.
 Ison omenan kirjaston palvelutorin osuus kustannuksista 509 000 euroa vuonna 2022.

Toimintatiedot

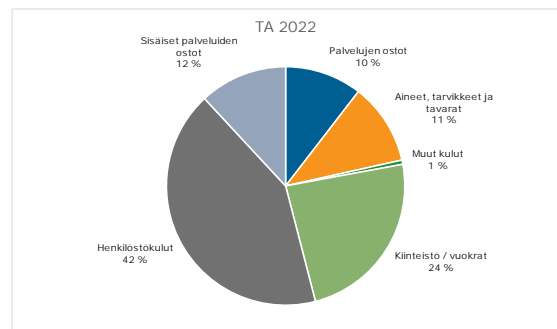
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	0	0	0	0

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	11 946 €	14 756 €	320 726 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	28 406 €	27 008 €	338 824 €
Muut kulut	835 €	370 €	17 664 €
Kiinteistö / vuokrat	38 697 €	59 909 €	732 023 €
Henkilöstökulut	172 895 €	211 609 €	1 290 913 €
Sisäiset palveluiden ostot	35 323 €	21 619 €	365 128 €
Yhteensä	288 102 €	335 270 €	3 065 279 €
Osuus kaikista kirjastoista	1 %	2 %	13 %
Kulut per käynti	3,36 €	3,30 €	
Kulut per aukiolotunti	99 €	89 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	99 €	89 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 30,9

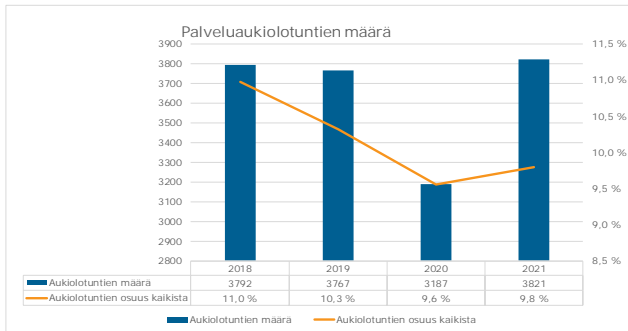
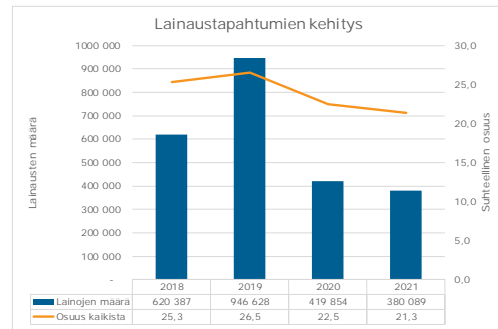
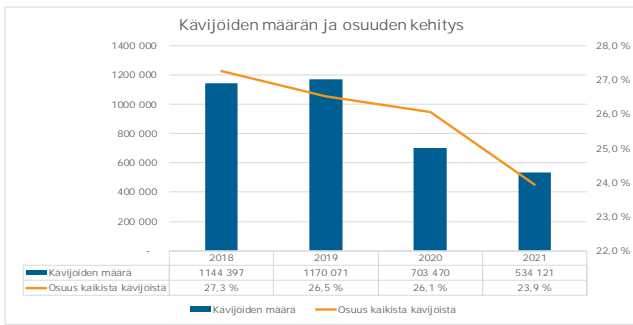
Tilatiedot

Rakennusvuosi	2022	Viimeisin merkittävä korjaus	2021
Vuokratat neliöt	2869,5		
Tilakustannus per neliö per kk	21,3		

Huomioita

Lippulaivan kirjaston tiedot sisältävät myös edeltäneen Pikkulaivan kirjaston tiedot, siksi eri vuosien talousluvut eivät ole vertailukelpoisia.

Toimintatiedot

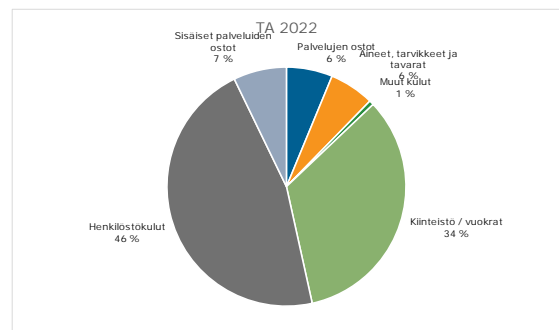
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	0	0	0	0

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	219 950 €	211 220 €	389 759 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	441 074 €	418 936 €	379 014 €
Muut kulut	7 602 €	27 908 €	38 944 €
Kiinteistö / vuokrat	2 041 699 €	2 098 216 €	2 100 054 €
Henkilöstökulut	1 952 582 €	2 094 121 €	2 891 611 €
Sisäiset palveluiden ostot	861 704 €	540 802 €	449 039 €
Yhteensä	5 524 612 €	5 391 204 €	6 248 421 €
Osuus kaikista kirjastoista	28 %	27 %	27 %
Kulut per käynti	7,85 €	10,09 €	
Kulut per aukiolotunti	1 733 €	1 411 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	1 733 €	1 411 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 30,9

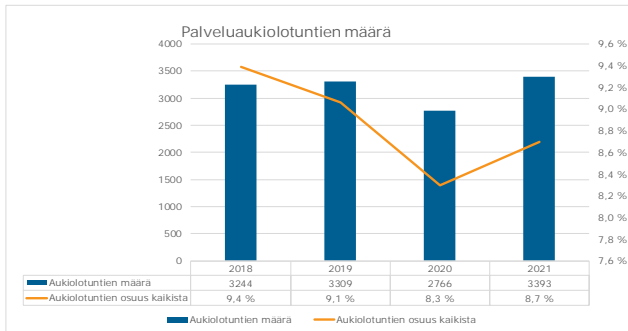
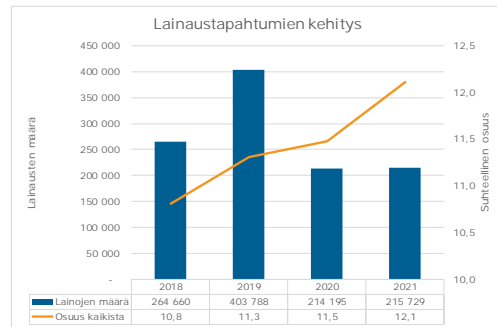
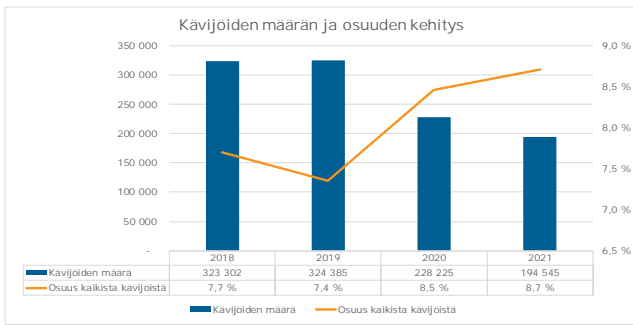
Tilatiedot

Rakennusvuosi	2003	Viimeisin merkittävä korjaus	2021
Vuokrat neliöt	5622,5		
Tilakustannus per neliö per kk	31,1		

Huomioita

Ulkopuoliselta vuokrattu, kauppakeskuksessa.
 Vuokrasopimus uusitaan vuoden 2022 aikana.
 Vuokrasopimuksen yhteydessä neuvotellaan tulevien vuosien korjauksista
 Sello tuottaa palveluja jokaiselle kirjastolle. Sellon venäjänkielinen kirjasto sisältyy lukuihin.

Toimintatiedot

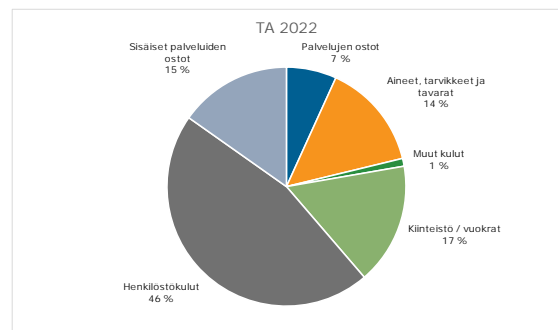
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	0	0	0	0

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	125 214 €	113 267 €	150 738 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	369 527 €	341 597 €	320 055 €
Muut kulut	6 073 €	4 965 €	23 423 €
Kiinteistö / vuokrat	330 002 €	369 845 €	364 871 €
Henkilöstökulut	1 104 873 €	1 804 230 €	1 022 607 €
Sisäiset palveluiden ostot	430 362 €	281 619 €	337 945 €
Yhteensä	2 366 051 €	2 915 523 €	2 219 639 €
Osuus kaikista kirjastoista	12 %	14 %	10 %
Kulut per käynti	10,37 €	14,99 €	
Kulut per aukiolotunti	855 €	859 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	855 €	859 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 30,9

Tilatiedot

Rakennusvuosi	1988	Viimeisin merkittävä korjaus	2015
Vuokrat neliöt	1347		
Tilakustannus per neliö per kk	22,6		

Huomioita

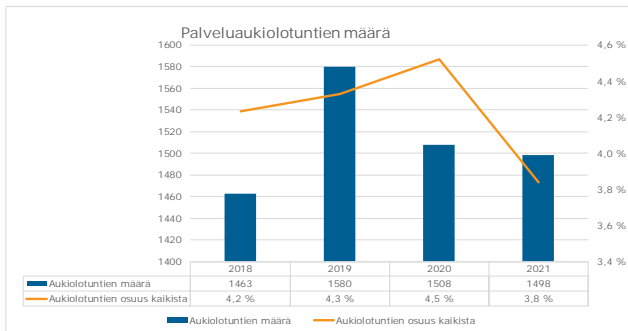
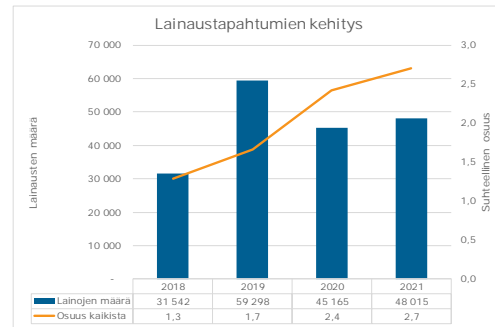
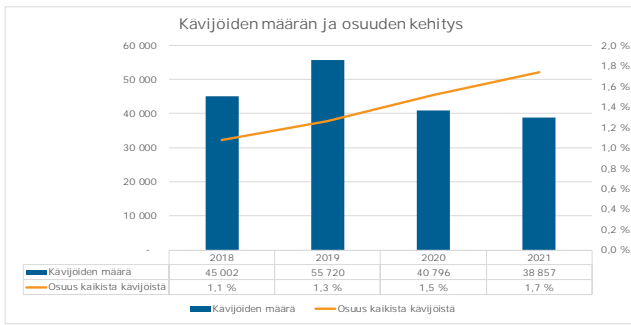
Kaupungin omistama kulttuurikeskus

Ei tavallisesti itsenäistä sisäänkäyntiä

Logistiikka siirtynyt keskitetysti Tapiolaan

Kirjastoauton siirtyminen halliin lisää kiinteistökuluja

Toimintatiedot

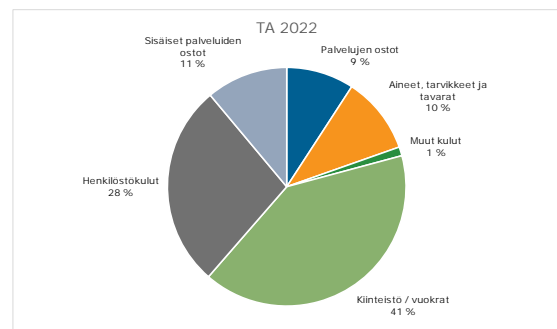
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	3974	3913	2013	2363

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	3 484 €	6 282 €	13 231 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	14 453 €	13 573 €	15 029 €
Muut kulut	206 €	180 €	1 734 €
Kiinteistö / vuokrat	48 118 €	57 887 €	58 486 €
Henkilöstökulut	49 130 €	69 892 €	39 679 €
Sisäiset palveluiden ostot	21 029 €	13 406 €	15 970 €
Yhteensä	136 421 €	161 219 €	144 130 €
Osuus kaikista kirjastoista	1 %	1 %	1 %
Kulut per käynti	3,34 €	4,15 €	
Kulut per aukiolotunti	90 €	108 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	39 €	42 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,2

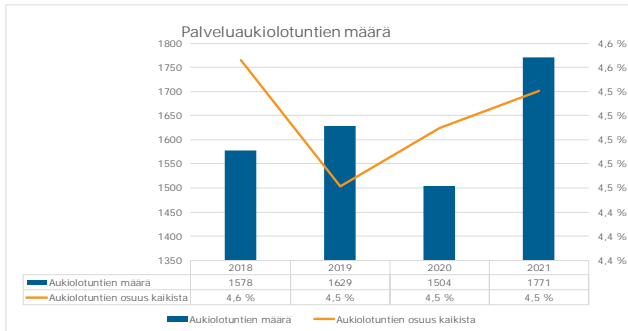
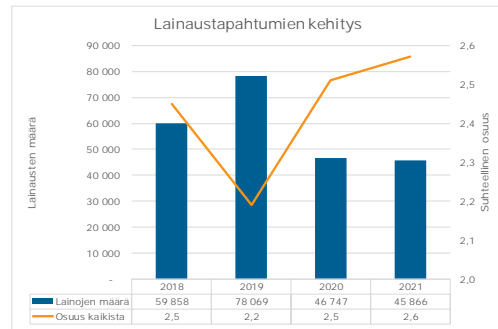
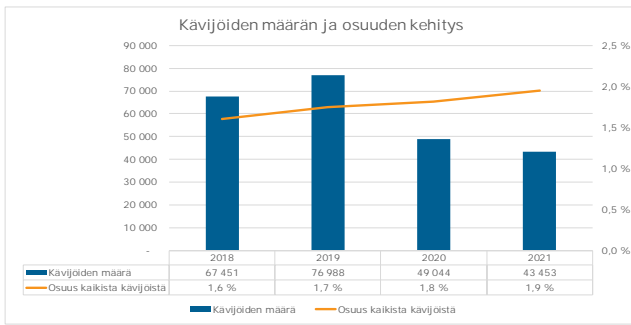
Tilatiedot

Rakennusvuosi	2019	Viimeisin merkittävä korjaus	2019
Vuokrat neliöt	159		
Tilakustannus per neliö per kk	30,7		

Huomioita

Kaupungin oma kiinteistö, samassa kiinteistössä päiväkotina.

Toimintatiedot

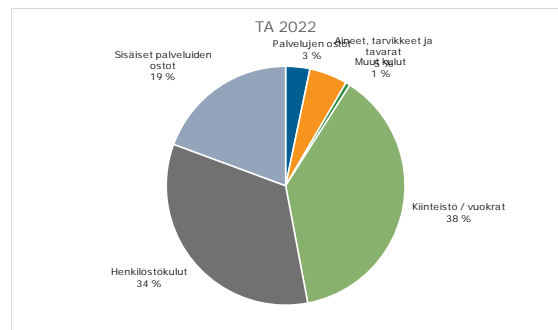
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	2914	3301	1422	1522

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	7 198 €	7 923 €	8 757 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	16 517 €	15 510 €	13 802 €
Muut kulut	303 €	811 €	1 601 €
Kiinteistö / vuokrat	94 165 €	98 958 €	101 434 €
Henkilöstökulut	72 126 €	79 064 €	89 762 €
Sisäiset palveluiden ostot	29 187 €	46 687 €	51 703 €
Yhteensä	219 495 €	248 953 €	267 059 €
Osuus kaikista kirjastoista	1 %	1 %	1 %
Kulut per käynti	4,48 €	5,73 €	
Kulut per aukiolotunti	146 €	141 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	75 €	76 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,3

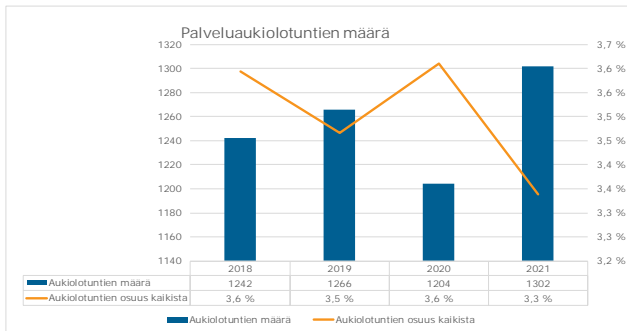
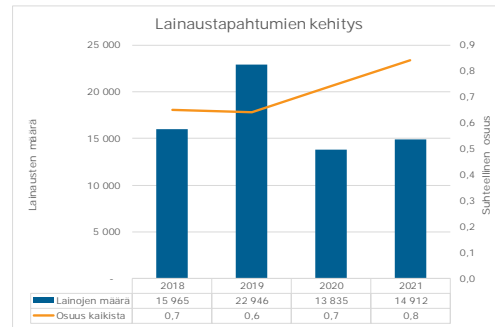
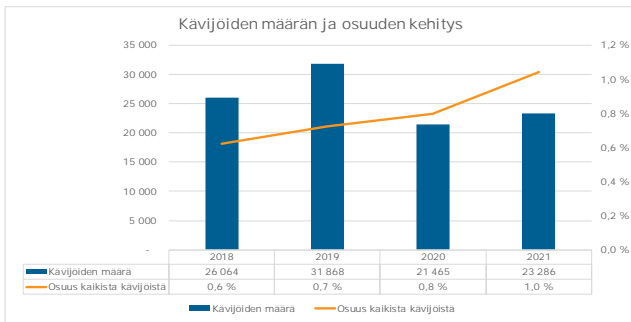
Tilatiedot

Rakennusvuosi	1994	Viimeisin merkittävä korjaus	2015
Vuokrat neliöt	469		
Tilakustannus per neliö per kk	18,0		

Huomioita

Palvelutorikonseptissa, kustannukset sisältävät 26 155 euroa palvelutorin kuluja. Rakennuksessa asiointipiste, neuvola ja muita kaupungin toimintoja. Kaupunki vuokrannut ulkopuoliselta. Kirjastolla oma sisäänkäynti

Toimintatiedot

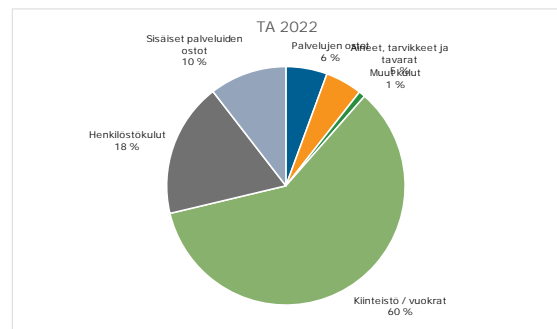
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	3704	4226	1828	2005

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	2 390 €	1 696 €	4 239 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 188 €	2 247 €	3 779 €
Muut kulut	46 €	125 €	670 €
Kiinteistö / vuokrat	37 171 €	45 572 €	45 286 €
Henkilöstökulut	11 096 €	12 164 €	13 810 €
Sisäiset palveluiden ostot	6 925 €	7 751 €	7 938 €
Yhteensä	61 816 €	69 555 €	75 723 €
Osuus kaikista kirjastoista	0 %	0 %	0 %
Kulut per käynti	2,88 €	2,99 €	
Kulut per aukiolotunti	51 €	53 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	20 €	21 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 0,2

Tilatiedot

Rakennusvuosi	2017	Viimeisin merkittävä korjaus	2020
Vuokratat neliöt	135		
Tilakustannus per neliö per kk	28,0		

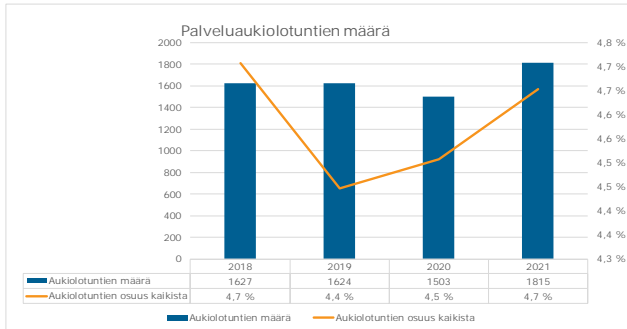
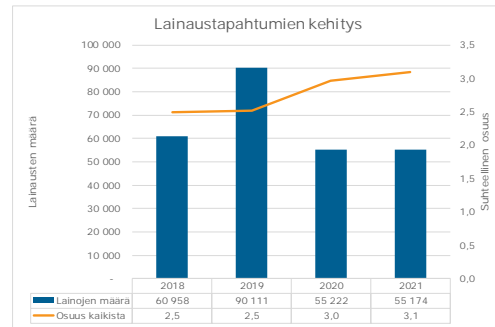
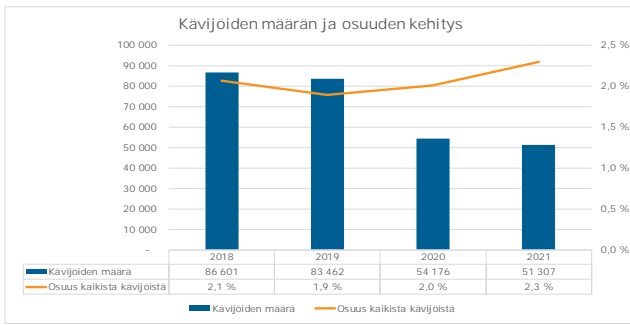
Huomioita

Rakennus kaupungin omistama. Kirjasto sijaitsee koulun sisällä, omalla sisäankkaynnillä.

Paljon hairiökäyttämistä ja ilkivaltaa

Karhusuon kirjasto on lähinnä asiointikirjastoa – kirjaston toiminnassa ei luvata palveluaikaa

Toimintatiedot

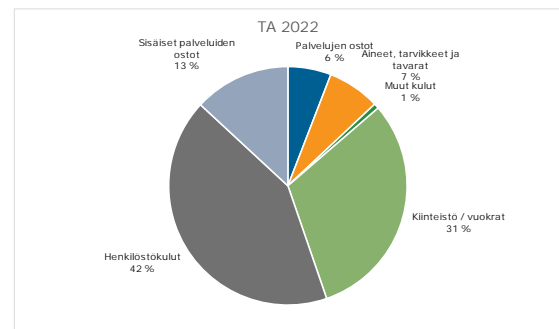
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	2810	3310	1893	1620

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	9 363 €	8 929 €	16 336 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	24 290 €	20 380 €	19 811 €
Muut kulut	388 €	1 085 €	1 941 €
Kiinteistö / vuokrat	75 221 €	86 124 €	86 413 €
Henkilöstökulut	94 318 €	103 392 €	117 381 €
Sisäiset palveluiden ostot	46 090 €	33 543 €	36 475 €
Yhteensä	249 669 €	253 452 €	278 356 €
Osuus kaikista kirjastoista	1 %	1 %	1 %
Kulut per käynti	4,61 €	4,94 €	
Kulut per aukiolotunti	166 €	140 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	74 €	74 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,7

Tilatiedot

Rakennusvuosi	1987	Viimeisin merkittävä korjaus	2021
Vuokrat neliöt	459,5		
Tilakustannus per neliö per kk	15,7		

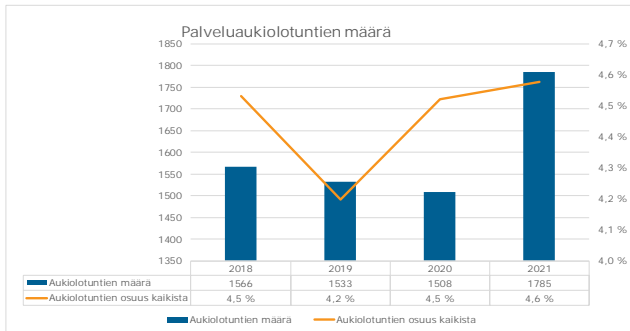
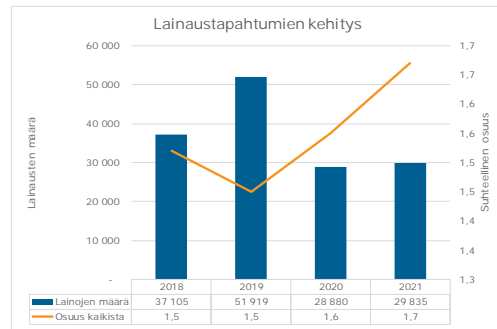
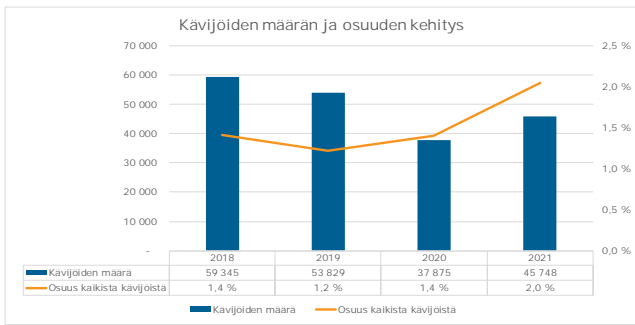
Huomioita

Kirjasto nuorisopalveluiden kanssa samassa, tontilla myös koulu.

Katto korjattu v. 2021

Paljon ilkeävaltaa, josta seurannut lisäkustannuksia

Toimintatiedot

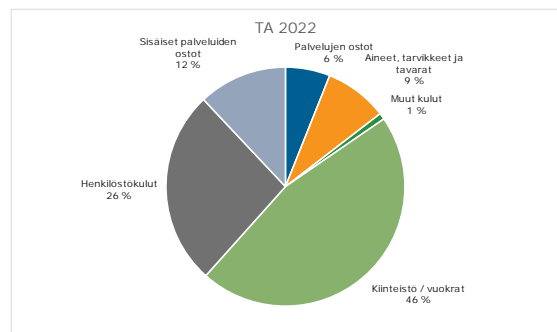
Omatointuntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	3861	3960	2015	2054

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	3 921 €	3 704 €	8 337 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	13 656 €	12 046 €	11 756 €
Muut kulut	189 €	165 €	1 173 €
Kiinteistö / vuokrat	39 246 €	64 803 €	63 743 €
Henkilöstökulut	39 299 €	64 068 €	36 373 €
Sisäiset palveluiden ostot	21 544 €	19 770 €	16 585 €
Yhteensä	117 857 €	164 556 €	137 967 €
Osuus kaikista kirjastoista	1 %	1 %	1 %
Kulut per käynti	3,11 €	3,60 €	
Kulut per aukiolotunti	78 €	92 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	33 €	43 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,1

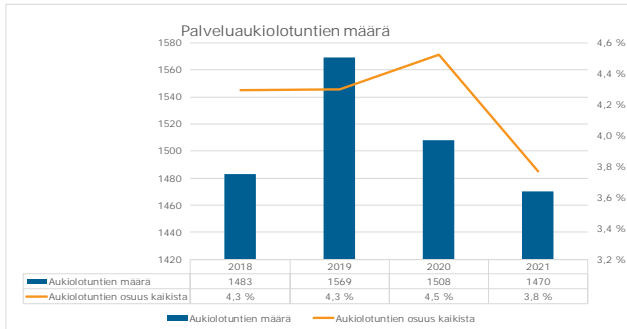
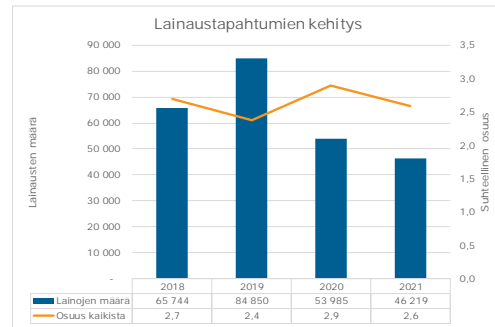
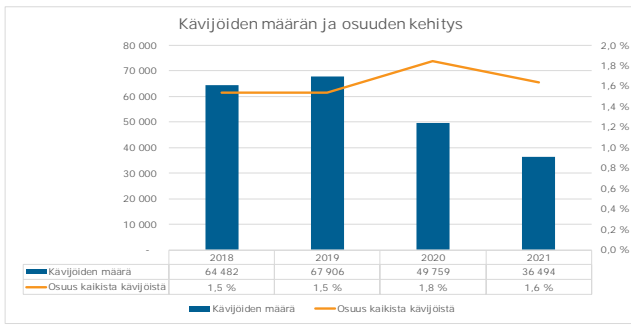
Tilatiedot

Rakennusvuosi	1959	Viimeisin merkittävä korjaus	2009
Vuokrat neliöt	216		
Tilakustannus per neliö per kk	24,6		

Huomioita

Veljeskulman kiinteistö, kaupungin omistama rakennus. Espoo ensimmäinen oma suomenkielinen yleinen kirjasto. Vuoden 2022 vuokrat rahat ovat budjetissa, ei varattu määrärahoja vuodelle 2023.

Toimintatiedot

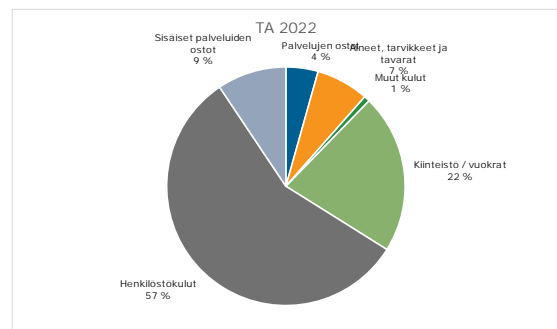
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	3974	3879	1983	1435

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	11 368 €	9 921 €	14 206 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	29 107 €	23 471 €	23 240 €
Muut kulut	423 €	1 852 €	2 593 €
Kiinteistö / vuokrat	62 031 €	70 113 €	70 312 €
Henkilöstökulut	196 921 €	156 427 €	184 601 €
Sisäiset palveluiden ostot	89 919 €	26 812 €	30 563 €
Yhteensä	389 769 €	288 595 €	325 515 €
Osuus kaikista kirjastoista	2 %	1 %	1 %
Kulut per käynti	7,83 €	7,91 €	
Kulut per aukiolotunti	258 €	196 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	112 €	99 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 2,2

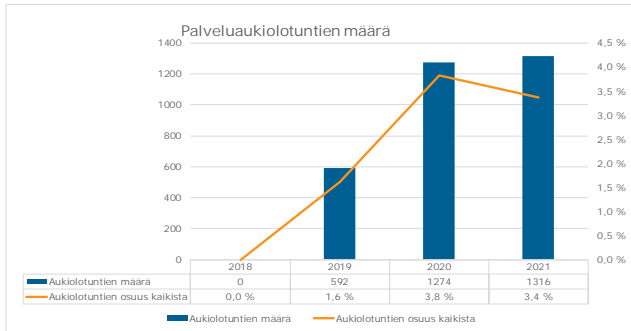
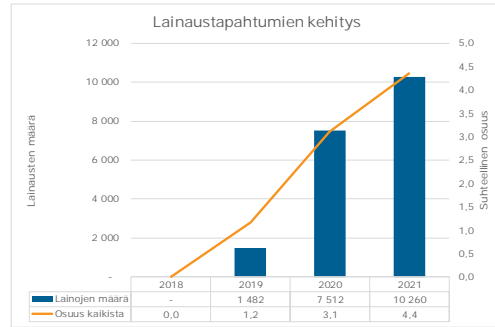
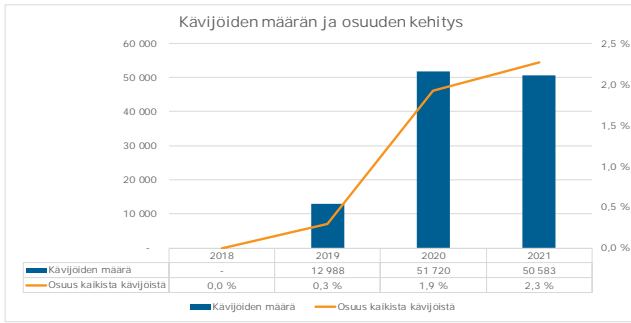
Tilatiedot

Rakennusvuosi	1991	Viimeisin merkittävä korjaus	2021
Vuokrat neliöt	341		
Tilakustannus per neliö per kk	17,2		

Huomioita

Kirjasto kaupungin omassa kiinteistössä, mutta koulun kanssa omalla tontilla. Kirjastolla oma sisäänkäynti. Koulukampuksella investointipaineita.

Toimintatiedot

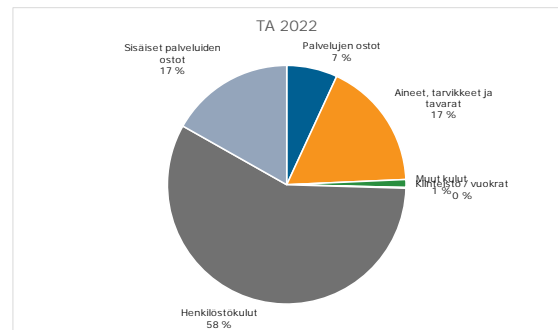
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	0	956	1881	2054

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	4 017 €	4 005 €	3 943 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	15 814 €	10 836 €	9 983 €
Muut kulut	172 €	150 €	612 €
Kiinteistö / vuokrat	0 €	0 €	59 €
Henkilöstökulut	37 033 €	58 243 €	33 066 €
Sisäiset palveluiden ostot	15 275 €	11 605 €	9 638 €
Yhteensä	72 311 €	84 839 €	57 301 €
Osuus kaikista kirjastoista	0 %	0 %	0 %
Kulut per käynti	1,40 €	1,68 €	
Kulut per aukiolotunti	57 €	64 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	23 €	25 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,0

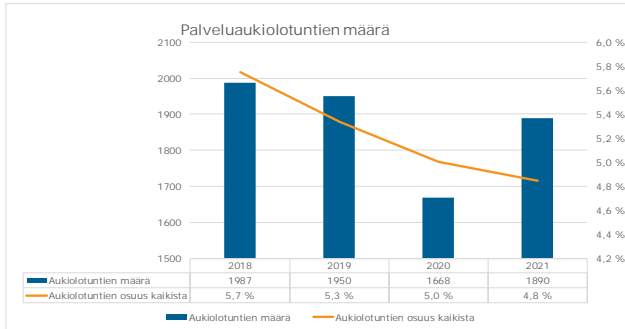
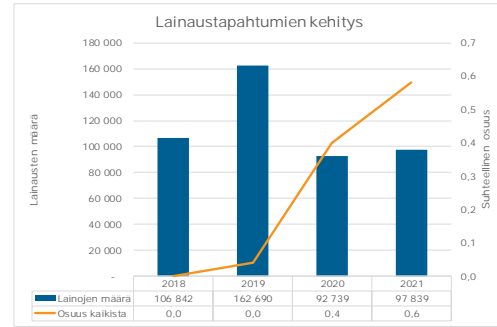
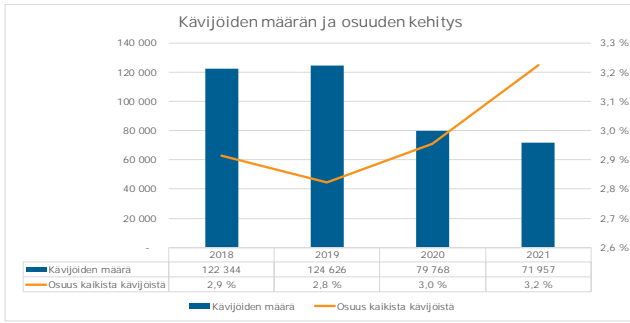
Tilatiedot

Rakennusvuosi	1975	Viimeisin merkittävä korjaus	2018
Vuokrat neliöt	0		
Tilakustannus per neliö per kk	#JAKO/0!		

Huomioita

Otaniemen lukion sisällä, mutta oma sisäänkäynti. Kirjasto ei maksa Otaniemen tiloista vuokraa
Koululaiset halusivat yleisen kirjaston koulun suunnittelussa ja ottaneet vastuuta kirjastosta
Vuokrattu kaupungille ulkoiselta toimijalta.

Toimintatiedot

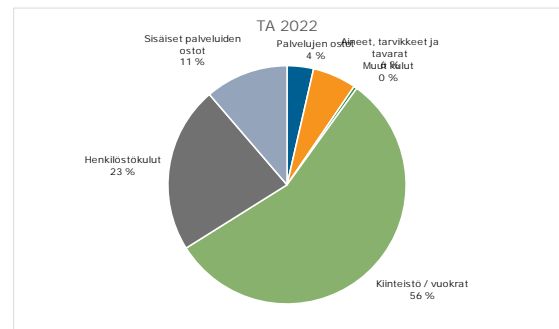
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	3057	3134,5	1738,5	1973

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	7 256 €	8 951 €	11 942 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	26 020 €	20 106 €	19 734 €
Muut kulut	707 €	455 €	1 423 €
Kiinteistö / vuokrat	165 724 €	186 059 €	186 509 €
Henkilöstökulut	129 783 €	158 707 €	75 136 €
Sisäiset palveluiden ostot	49 033 €	37 725 €	37 538 €
Yhteensä	378 524 €	412 002 €	332 282 €
Osuus kaikista kirjastoista	2 %	2 %	1 %
Kulut per käynti	4,75 €	5,73 €	
Kulut per aukiolotunti	227 €	218 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	111 €	107 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,8

Tilatiedot

Rakennusvuosi	1985
Vuokrat neliöt	796
Tilakustannus per neliö per kk	19,5

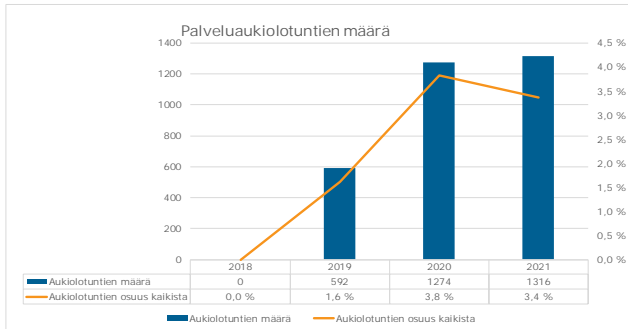
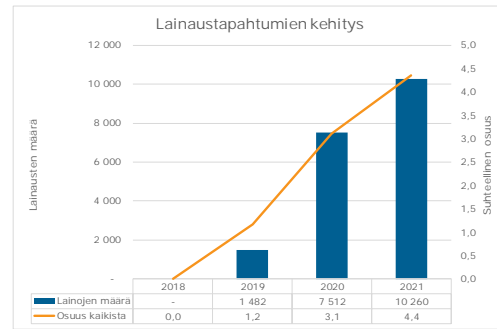
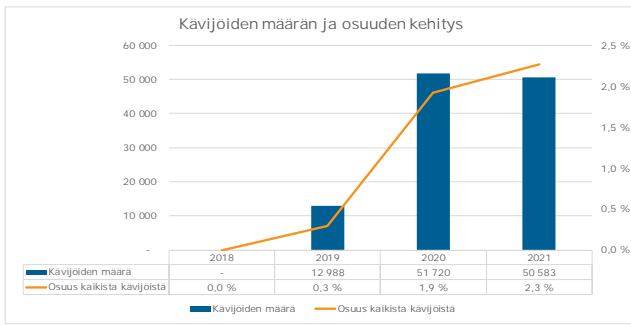
Viimeisin merkittävä korjaus -

Huomioita

Nuorisotalo ja kirjasto samassa kiinteistössä koulun tontilla

Kaupungin oma kiinteistö

Toimintatiedot

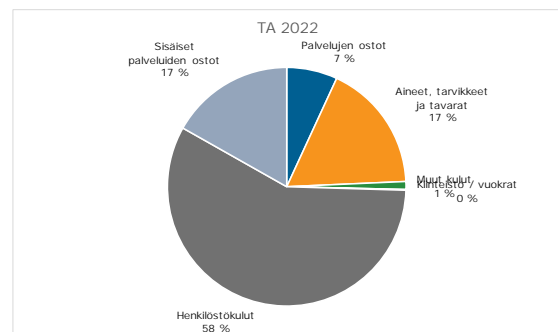
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	0	956	1881	2054

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	4 017 €	4 005 €	3 943 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	15 814 €	10 836 €	9 983 €
Muut kulut	172 €	150 €	612 €
Kiinteistö / vuokrat	0 €	0 €	59 €
Henkilöstökulut	37 033 €	58 243 €	33 066 €
Sisäiset palveluiden ostot	15 275 €	11 605 €	9 638 €
Yhteensä	72 311 €	84 839 €	57 301 €
Osuus kaikista kirjastoista	0 %	0 %	0 %
Kulut per käynti	1,40 €	1,68 €	
Kulut per aukiolotunti	57 €	64 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	23 €	25 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,0

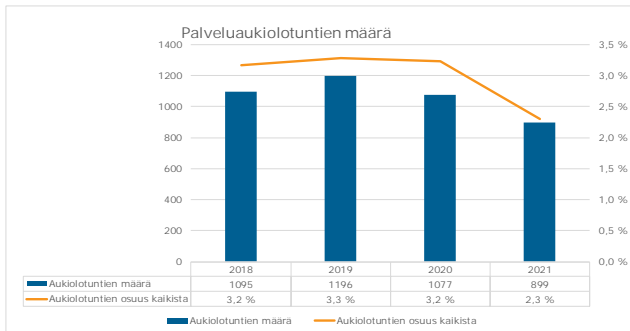
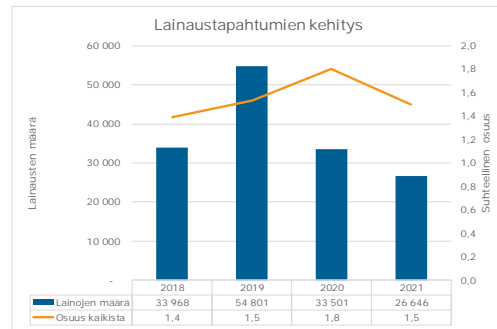
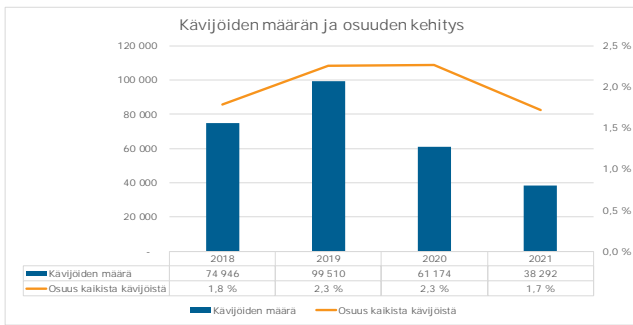
Tilatiedot

Rakennusvuosi	1975	Viimeisin merkittävä korjaus	2018
Vuokrat neliöt	0		
Tilakustannus per neliö per kk	#JAKO/0!		

Huomioita

Otaniemen lukion sisällä, mutta oma sisäänkäynti. Kirjasto ei maksa Otaniemen tiloista vuokraa
Koululaiset halusivat yleisen kirjaston koulun suunnittelussa ja ottaneet vastuuta kirjastosta
Vuokrattu kaupungille ulkoiselta toimijalta.

Toimintatiedot

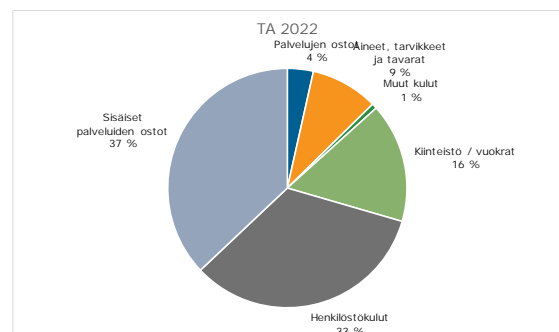
Omatointuntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	230	2505	966	575

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	4 150 €	5 845 €	6 133 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	17 699 €	14 811 €	15 943 €
Muut kulut	487 €	198 €	1 218 €
Kiinteistö / vuokrat	24 645 €	27 980 €	28 235 €
Henkilöstökulut	100 856 €	123 439 €	58 439 €
Sisäiset palveluiden ostot	53 650 €	45 366 €	64 708 €
Yhteensä	201 487 €	217 639 €	174 675 €
Osuus kaikista kirjastoista	1 %	1 %	1 %
Kulut per käynti	3,29 €	5,68 €	
Kulut per aukiolotunti	187 €	242 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	99 €	148 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,4

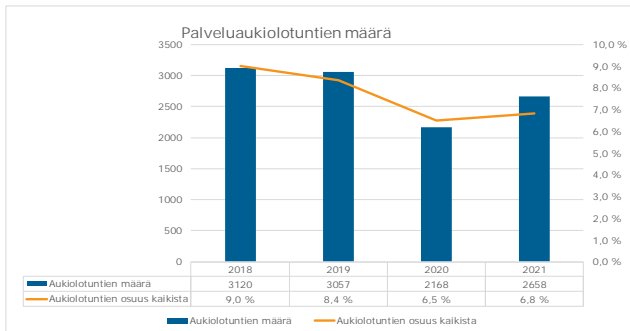
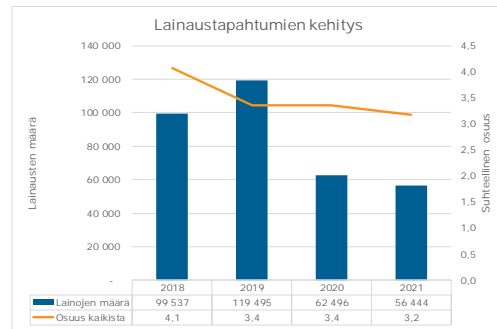
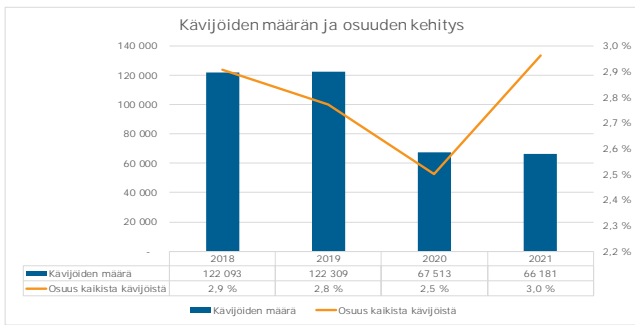
Tilatiedot

Rakennusvuosi	2012	Viimeisin merkittävä korjaus	2021
Vuokrat neliöt	100		
Tilakustannus per neliö per kk	23,5		

Huomioita

Kirjasto koulun sisällä, ei omaa sisäänkäyntiä. Kaupungin omistama kiinteistö.

Toimintatiedot

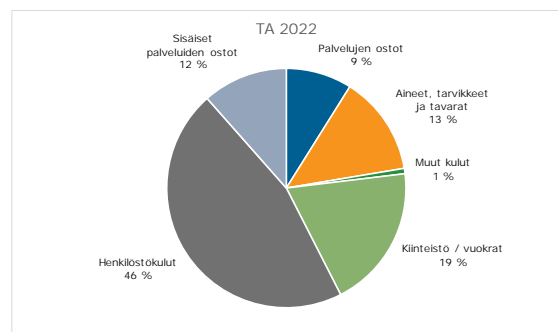
Omatointuntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	0	0	0	0

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	43 599 €	36 761 €	45 331 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	72 750 €	69 493 €	68 346 €
Muut kulut	2 110 €	6 223 €	3 672 €
Kiinteistö / vuokrat	40 540 €	40 913 €	98 645 €
Henkilöstökulut	406 265 €	499 245 €	233 755 €
Sisäiset palveluiden ostot	92 519 €	60 854 €	58 572 €
Yhteensä	657 782 €	713 489 €	508 322 €
Osuus kaikista kirjastoista	3 %	4 %	2 %
Kulut per käynti	9,74 €	10,78 €	
Kulut per aukiolotunti	303 €	268 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	303 €	268 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötyövuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötyövuosien määrä on 5,6

Tilatiedot

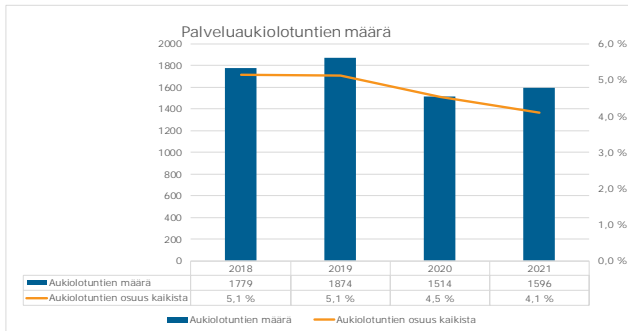
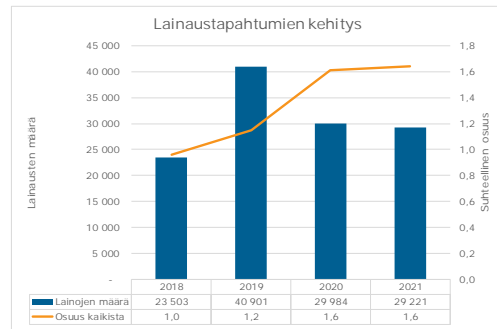
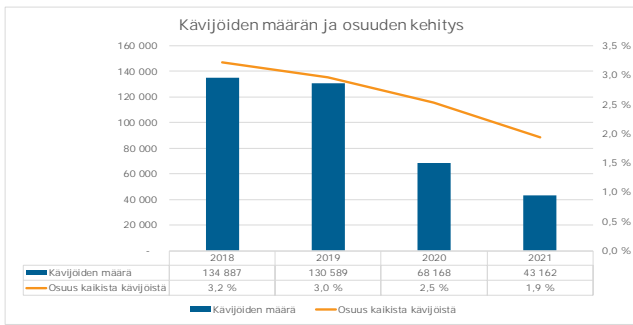
Rakennusvuosi	1972
Vuokrat neliöt	668
Tilakustannus per neliö per kk	12,3

Viimeisin merkittävä korjaus 2014

Huomioita

Soukan kirjaston tila tulee muuttumaan. Nykyisten tilojen irtisanomisaika menossa ja on irtisanomisajan vuokratulua kertyy vuonna 2022.

Toimintatiedot

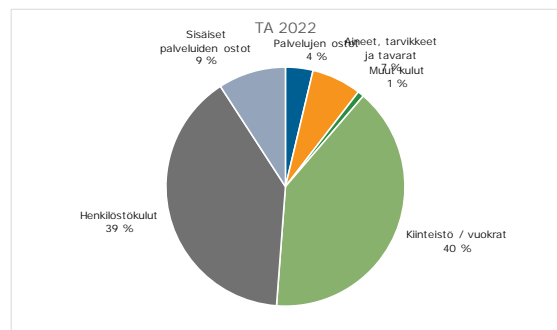
Omatoimituntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	3639,85	3516,5	1940	1726

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	7 510 €	6 833 €	8 102 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	16 370 €	14 559 €	14 649 €
Muut kulut	237 €	1 139 €	1 849 €
Kiinteistö / vuokrat	82 401 €	81 477 €	86 864 €
Henkilöstökulut	91 756 €	77 697 €	86 300 €
Sisäiset palveluiden ostot	23 475 €	17 078 €	19 953 €
Yhteensä	221 749 €	198 784 €	217 716 €
Osuus kaikista kirjastoista	1 %	1 %	1 %
Kulut per käynti	3,25 €	4,61 €	
Kulut per aukiolotunti	146 €	125 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	64 €	60 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,3

Tilatiedot

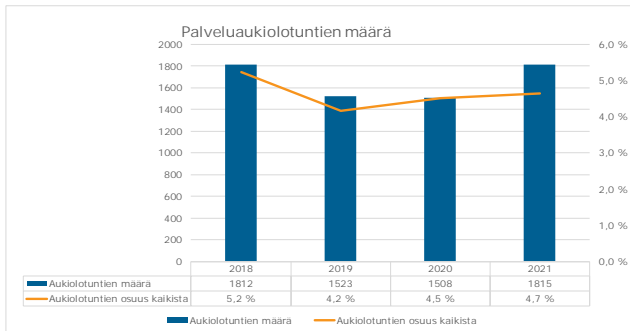
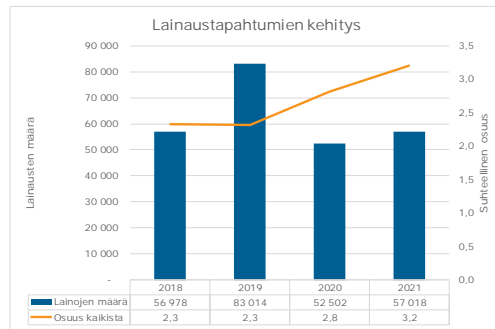
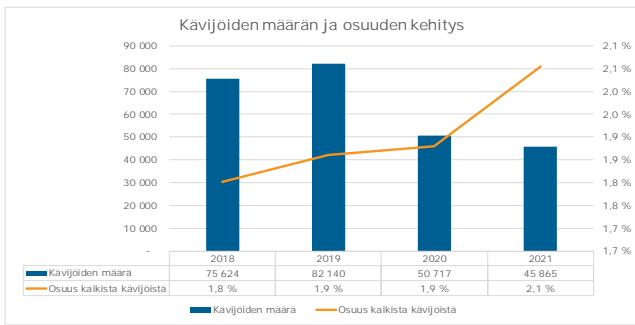
Rakennusvuosi	2015	Viimeisin merkittävä korjaus	2019
Vuokrat neliö	275		
Tilakustannus per neliö per kk	26,3		

Huomioita

Koulussa, oma sisäänkäynti

Ulkopuolisen omistama ja kunta vuokralla

Toimintatiedot

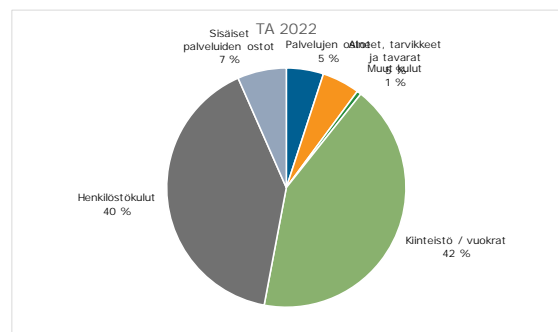
Omatointuntien määrä kirjastossa

Vuosi	2018	2019	2020	2021
Määrä	3784	3946	1975	2098

Taloustiedot

Toimintakulut €

	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Palvelujen ostot	5 242 €	8 096 €	17 737 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	19 841 €	47 072 €	17 980 €
Muut kulut	304 €	1 431 €	2 061 €
Kiinteistö / vuokrat	78 589 €	104 195 €	149 147 €
Henkilöstökulut	8 821 €	98 130 €	142 646 €
Sisäiset palveluiden ostot	30 432 €	20 071 €	23 309 €
Yhteensä	143 230 €	278 996 €	352 880 €
Osuus kaikista kirjastoista	1 %	1 %	2 %
Kulut per käynti	2,82 €	6,08 €	
Kulut per aukiolotunti	95 €	154 €	
Kulut per aukiolotunti omatoimitunnit huomioiden	41 €	71 €	

Kirjaston kulut laskettu laskennallisen henkilötöyvuosien suhteella kaikista kirjastojen henkilöstökuluista

Tämän kirjaston laskennallinen henkilötöyvuosien määrä on 1,7

Tilatiedot

Rakennusvuosi	2006	Viimeisin merkittävä korjaus	2009
Vuokrat neliö	372,3		
Tilakustannus per neliö per kk	33,4		

Huomioita

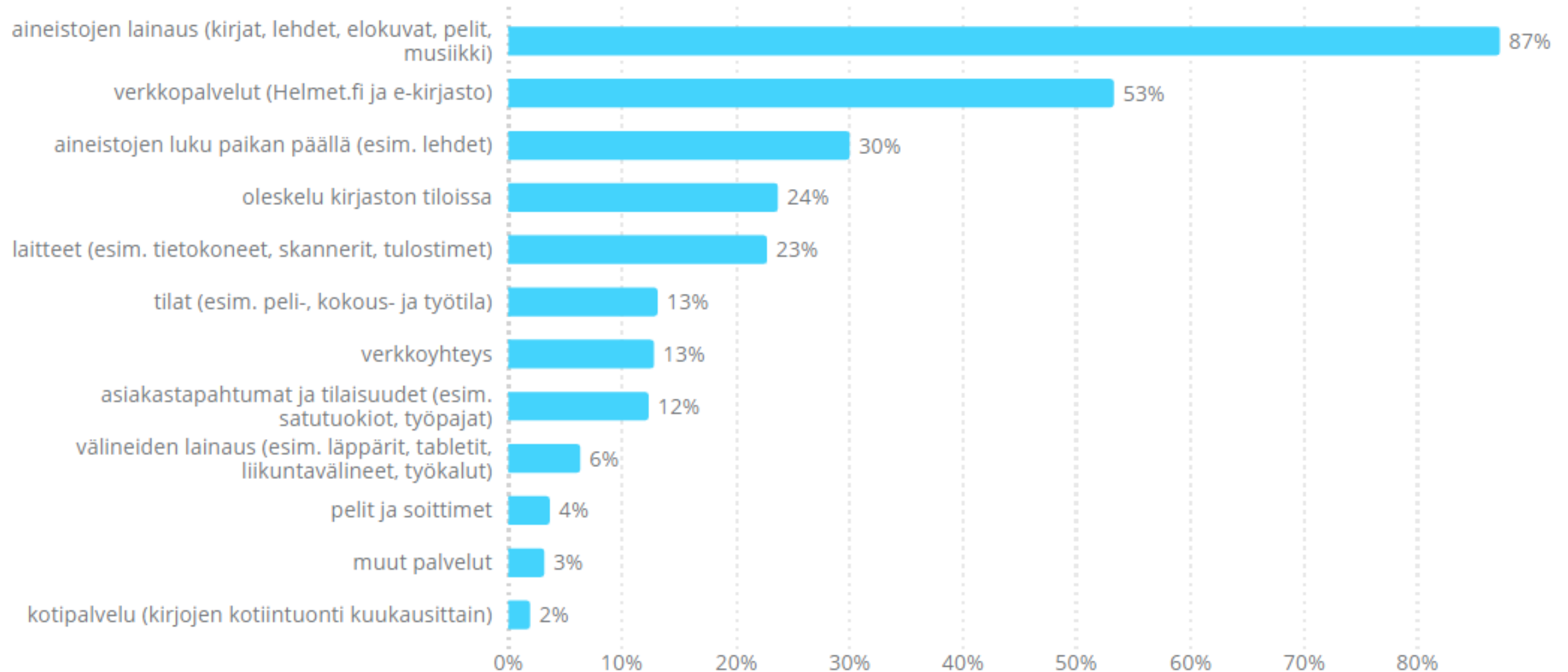
Tällä hetkellä toiminta kiinteistössä tullaan purkamaan

Siirrytään uuteen kiinteistöön syksyllä 2022

Omatoimiaikaa vähennetty häiriöiden takia

Liite 3. Helmet-kyselyn yhteenveto

Mitä kirjaston palveluja käytät? 220

Laatutekijä	Asiointikirjasto	Lähikirjasto	Aluekirjasto
Palvelun keskeinen idea	Varausten nouto	Satutunteja, kouluvierailuja	Täyden palvelun kirjasto
	Kioski: lainaus, palautus, varaukset	Lukupaikkoja, ei isoa kokoelmaa	Lähellä muita palveluita, joita ihmiset käyttävät, esim. kauppakeskuksessa
	Lainaus ja palautus	Kirjasto lähellä madaltaa kynnystä käyttää kirjastoa	Palveluita, joille ei ole tilaa pienimmissä kirjastoissa
	Ei henkilökuntaa- "Kylmäasema"	Peruspalvelut lähellä	Tapahtumia ja monipuoliset palvelut ryhmille
	Ei oleskelutiloja	Vaihtoehto silloin, jos ei kumppania, jonka kanssa perustaa asiointikirjast	
	Selkeää ja sympättistä luku- ja opiskelutilaa	Asiointikirjasto pääasiallinen palvelumuoto	
	Kioskityyppinen	Rajallisesti tapahtumia	
	Ei oleskelutiloja		
	Varausten on toimittava myös ryhmien näkökulmasta		
	Laajat aukioloajat		
Peruspalvelut kokoelmista, ei oleskelutilaa			
Kokoelma	Vain uutta, suosittua, ihmisiä kiinnostavaa	Painottuu lasten aineiston lainaukseen	Laajat kokoelmat, kelluva kokoelma
	Ei pitkää häntää	Relevantti kokoelma asukkaiden ikä- ja kielijakauman mukaan	Monipuolinen, laaja, enemmän kielivalikoimaa
	Pelkkä varausten nouto ja lasten valikoima	Aikuisten käyttö varauksia	Laaja lehtivalikoima
	Ei pysyvää kokoelmaa	Lehdet	Monipuolisesti eri kieliä
	Herkulliset esittelyhylyt & asiakkaat nostamaan aineistoa esille	Ei lainattavia esineitä	Lainattavat esineet
	Ei vrsinaista kokoelmasuunnitelmaa, vaan kokoelman muodostaa se aineisto, joka palautuu kirjastoon	Suppea kielivalikoima	Mahdollisuus koota kirjapaketteja/-laatikoita ryhmille
	Pieni erillinen hyly lastenkirjoille, esim. kuvakirjat		
	Asiakkaiden näköinen "kokoelma" - palautukset		
Kirjaston ominaisuudet	Ei vakinaista henkilökunnan läsnäoloa	Lähiasukkaidenkohtaamispaikka	Laajat aukioloajat
	Yhteistyökumppani pyörittää palveluita	Asiointikirjastoa laajempi kokoelma	Nuortentiela
	Vapaaehtoisilla tai kumppanin henkilökunnalla pitää olla iso rooli	Ohjaamis- ja oleskelupalvelua	Opiskelu/työskentelytilat
	Omatoimi	Asiointikirjasto isompi, enemmän kokoelmatilaa	Tilaa oleskelulle
	Pika-asiointi	Voi olla oma tai yhdessä toisen palvelun kanssa	Kokoustilat
	Aina kolmannen osapuolen tiloissa, jos mahdollista "kylätalokirjasto" tai "ärräkirjasto"	Lehdet, seltattava kokoelma	Henkilökunta on paikalla koko ajan
			Palvelee laajaa asukaskeskittyvää, tilat sen mukaiset
			Pajapalvelut
			Saavutettavuus ja aukioloajat, liikenteen solmukohdissa
		Musahuone	

Kenelle?	Lähialueen asukkaalle	Perheet, seniorit	Lähellä asuvat, joille lähikirjasto
	Aineiston varaajille	Nuoret	Ihmiset, jotka asuvat kaukana kaikista kirjastoista (kirjastoasiointi esim. kauppareissun yhteydessä)
	Omatoimiselle asiakkaalle	Lapset	Nuoret (heille usein omia tiloja)
	Kirjston aktiivikäyttäjille, jotka hallitsevat oiminnan	Ryhmät	Suuren asuinalueen lähikirjasto
	Lukevat nuoret	Kirjastonkäytön opetus ja kirjavinkkaus lapsille ja nuorille	Kaikille ikäryhmille
	Omatoimiselle, esityneelle käyttäjälle, jolla on täsmätarve varausten hoitamiseen	Varausten noudon hoito, sosiaalinen funktio. Tapaamiset. Ryhmät	Laajoja kokoelmaa hakevalle
	Kiireiselle kulkijalle	Saavutettava rollattori- ja kaksosratat-asiakkaille	Kaupunkitilaa etsiville
		Kirjojen hiplaaja, löytöjä tehden	
Arvo asiakkaalle	Lähellä kuntalaista	Lähellä	Liikenteen solmukohtassa, matkan varrelle, sujuvuus
	Samoissa tiloissa jonkin muun toimijan kanssa	Osaava henkilökunta paikalla	Henkilökunnan apu ja neuvonta
	Laajat aukioloajat	Lapset voi käyttää itsenäisesti	Erikoisemmat palvelut
	Sujuvuus, ajankäytön apu, lähellä	Tilaa opiskella/työskennellä	
	Yhteistyön idealaboratorio	Tilaa oleskella	
		Pieniä tapahtumia	
		Tulee lähelle, laajentaa elinpiiriä asuinalueella	
		Kodikasta ja tuttua etsivälle	
		Koulu ja päiväkodit käyttävät	
		Lähialueen yhteisölle tilaa kokoontua	
Resurssit	Kirjasto tarjoaa logistiikan	Lanu-työ	Jatkossa palvelutoreilla yhdessä muiden kanssa?
	Ei tietokonetta	Asiakaspalveluja paikalla ainakin ajoittain	Isot tilakulut
	Ei tulostusta/kopiointia	Ovatko omatoimikirjastoja? Jos ongelmia ei saada ratkottua, luovutaanko näissä omatoimisuudesta?	Iso henkilökuntamäärä
	n. 3 h henkilökunta paikalla hoitamassa kuormat jne	Kelluva kokoelma vaatii osaamista	Ison tilan valvonta vie tunteja
	Henkilökunta tekee laajaa työtä pikkukirjastosta käsin	Tietokone, tulostin	Tarvikkeet ja kalsuteet, tilat kuluvat nopeasti
	Helpommin ulkoistettavissa, tila toiselta toimijalta	Verkostoitumistaitoinen	Eriyistarpeita henkilökunnan osaamiselle
	Työ mahdollisesti ulkoistettavissa	Tila, tilavuokra	Erikoistunutta henkilökuntaa
	Kumppanit tuottavat kohtaavan palvelut	Henkilökunta, kokoelmatyö ja asiakaspalvelu	
	Ei digitukea, mutta tietokoneita voi olla	Ilkivaltakulut	
	Kirjastojärjestelijät	Henkilökunnan osattava kaikki	

Asiointikirjasto	Lähikirjasto	Aluekirjasto	e-Kirjasto	Elämysauto Väkky	Joustoasiakkuus
Ilmainen Wi-Fi	Ilmainen Wi-Fi	Ilmainen Wi-Fi	Kirjat	Opastus ja neuvonta	Asiakas jolla on sairaus, vamma tai vaikeus liikkua voi valtuuttaa jonkun muun hoitamaan kirjastoasiain puolestaan
Lainojen palauttaminen	Lainojen palauttaminen	Lainojen palauttaminen	Palaute	Musiikki	
Palautuneen aineiston lainaaminen	Aineiston lainaaminen	Aineiston lainaaminen	Musiikki	Videotykki	
Muun palvelun/yrityksen tiloissa	Omatoimiaika	Venäjänkielinen kirjasto	Venäjänkielinen kirjasto	Paikalliset tapahtumat	
	Ohjaus ja neuvonta	Ohjaus ja neuvonta	Opastus ja neuvonta		Senioreiden kirjastopalvelut
	Lehtilukusali	Lehtilukusali	Lehdet		Osa yhteistyöverkostoa
	Oleskelutilat	Oleskelutilat	Harjoituskurssit		Kotipalvelu
	Työasemapalvelut	Työasemapalvelut	Tilavaraukset		Celia-kirjasto
	Tapahtumat	Tapahtumat	Elokuvat		Aineistovinkkaus
	Kopiokone ja tulostimet	Kopiokone ja tulostimet			
	E-Aineisto	E-Aineisto			
	Ryhmät (koulut, päiväkodit, vinkkaus)	Ryhmät (koulut, päiväkodit, vinkkaus)			
	Kirja- ja aineistokokoelma	Kirja- ja aineistokokoelma			
		Nuorten omatila			
		Opintolukusali			
		Pelikonsolit			
		Pajapalvelu			
		Digituki			
		Esitystekniikka			
		Varattavat neuvottelutilat			
		Musiikkistudiot ja soittuhuoneet			

Liite 5. Kirjastokonseptit